ދިވެހިބަހުގައި އުކުޅުވިގެންވާ މަސްދަރުތައް، "ނިމުންކަމަށް" ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތަކަކީ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟

ލިޔުނީ

އާމިނަތު ސަޢާދާ

ބެޗިލަރސް އިން ދިވެހި ލެންގުއޭޖް ކޯހުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ބައެއްގެ ޝަރުޠުގައި ހުށަހެޅި މަސައްކަތެއް

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ޔުނިވަރސިޓީ

ފެކަލްޓީ އޮފް އާޓްސް

މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ނޮވެމްބަރ 2011

އިފްތިތާހު

މި ޑިޒަރޓޭޝަނަކީ ހިމަނާފައިވާނީ އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ މަސައްކަތެވެ. މި މަސައްކަތް ނުވަތަ މަސައްކަތުގެ ބައެއް ވިޔަސް އެހެން ޑިގްރީއަކަށް ނުވަތަ ޑިޕްލޮމާއަކަށް ނުވަތަ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ހުށަހަޅާފައެއް ނުވާނެއެވެ. މި ޑިޒަޓޭޝަނުގައި އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ މަސައްކަތް ހިމަނާފައިވާނަމަ އެ ފަރާތަކަށް ހަވާލާދީފައިވާނެއެވެ.

މީގައި ބަޔާންކުރެ އެންމެހައި ކަންކަމުގެ ޒިންމާ ނަގާނީ އަޅުގަނޑު އިފްތިހާރުވަމެވެ.

އާމިނަތު ސަޢީދާ

(18770)

ނޮވެމްބަރު 2011

ޝުކުރު

ދިވެހިބަހުގެ ޑިގްރީ ކޯސް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ގޮތުން، ކުރަންޖެހުނު މި ބަޙުސްމަސައްކަތް ކާމިޔާބުކަމާއެކު، ނިންމުމުގެ ހެޔޮއެދުމާއި ދެއްވިކަމަށްޓަކައި، ޚާލިޤުވަންތަ الله އަށް ހަމްދާއި ޝުކުރުކުރަމެވެ. އަދި ކީރިތި ރަސޫލާއަށް ބަރަކާތާއި ސަލާމް ލެއްވުން އެދި ދުޢާކުރަމެވެ.

މި ދިރާސާއަށް ވަރަށް ގިނަ ބައެއްގެ އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުމާއެކު ކުރެވުނު މަސައްކަތެއްކަމުން، މި ދިރާސާއަށް ސީދާގޮތުންނާއި ނުސީދާގޮތުން، އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުން ދެއްވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް މި ފުރުސަތުގައި ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރި ޝުކުރެއް އަދާކުރަމެވެ.

އެގޮތުން މި ޝުކުރުގެ ލިސްޓުގައި، އެންމެ ހާއްސަ ޝުކުރެއް އަދާކުރަން ބޭނުންވަނީ، ފެކަލްޓީ އޮފް އާޓްސްގެ ޑީން، އަލްފާޟިލް އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްއެވެ. މި ދިރާސާ ފުރިހަމަކުރުމަށް ނިޔަތް ހިތްވަރު ދެއްވިކަމަށްޓަކައި، އަޅުގަނޑުގެ ކޯސް ކޯޑިނޭޓަރ އަލްފާޟިލާ ވަހީދާ ޢީސާ އަދި އަލްފާޟިލާ އަޒީޒާ އަފީފާއަށް، ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރި ޝުކުރެއް ހުށަހަޅަމެވެ.

އަޅުގަނޑުގެ ދިރާސާ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގައި، އެންމެ ގާތުން ބައިވެރިވެ ދިރާސާއަށް މަގުދައްކާދޭ ސުޕަވައިޒަރުގެ ގޮތުގައި، އަޅުގަނޑުގެ ސުޕަވައިޒަރ އަލްފާޟިލް ނާޒިފް ވަރަށް ހާއްސަ ޝުކުރެއް އަދާކުރަމެވެ. އަދި މި ދިރާސާ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގައި ބޭނުންޖެހުނު ކޮންމެ ހިސާބެއްގައި، ވަރަށް ބޮޑަށް އެހީތެރިވެދެއްވި، ދެއްވި ދިރާސާ ހުރިހާ އަޅުގަނޑު މަޢުލޫމާތުތަކާއި އެކުލެވޭ ފޮތްތަކާއި ދިނުމަށް ނިކަމެތިކަން ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ. ހަމައެހެންމެ، މި ދިރާސާގެ މަސައްކަތަށް އެހީތެރިވެދެއްވި ދިރާސާ ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ހޯދައިދިނުމުގައި، އެކުލަވާލެވިފައިވާ އެހީތެރިކަމާއި ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރި ޝުކުރެއް ހުށަހަޅަމެވެ.

ދިވެހިބަހުގެ ޑިގްރީކޯހުގެ ޓީމް އަހަރުމެންނަށް، ދިވެހިބަހުގެ ޑިގްރީކޯސް 2009 ގެ ހުރިހާ ކުދިންގެ ފަރާތުން، ޚާއްޞަ އެހީއާއި އެއްބާރުލުމަށް، ނިހާޔަތަށް ޝުކުރުއަދާކުރަމެވެ. ހަމައެހެންމެ، މި ކޯސް ފުރިހަމަކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުގެ ޢާއިލާ ފިރިކަލުން، ދަރިފުޅު ހުރިހާ އެހީތެރިކަމާއި ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރި ޝުކުރެއް ހުށަހަޅަމެވެ.

ފިހުރިސްތު

ޝުކުރު III

ފިހުރިސްތު IV

އަދަދުތަކާއި ތާވަލުތަކުގެ ލިސްޓު VI

އެބްސްޓްރެކްޓް VIII

1. އިންޓްރޮޑަކްޝަން **1**

1.1. ދިރާސާކުރެވޭ މައްސަލައިގެ ބައިން (ސްޓޭޓްމަންޓް އޮފް ދަ ޕްރޮބްލަމް) 1

1.2. ދިރާސާގެ ސުވާލު 2

1.3. ދިރާސާގެ ބޭނުން ނުވަތަ ޖަސްޓިފިކޭޝަން 2

1.4. ދިރާސާގެ ލަނޑުދަނޑިތައް (މަޤްޞަދު) 3

1.5. ލިމިޓޭޝަންސް އޮފް ދަ ސްޓަޑީ 4

1.6. ޑެފިނިޝަން އޮފް ޓަރމްސް 5

2. ލިޓްރޭޗަރ ރިވިއު **6**

2.1. މޯފޮލޮޖީ އަދި އިންފްލެކްޝަނަލް މޯފޮލޮޖީ 6

2.2. އިނގިރޭސިބަހުގައި "ނިމުންކަން" (ވަރބް) އިންފްލެކްޓްވުމުގައި ހުރި ގޮތްތައް 9

2.3. ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރާއި ކަން އަދި ޒަމާންތައް 12

2.3.1. ޒަމާން ބެހިގެންވާ ބައިތައް *13*

2.3.2. ނިމުންކަން 14

2.4. ދިވެހިބަހުގެ ބައެއް ޒަމާންތަކަށް ތަފާތު ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތައް 15

2.4.1. ވާވުރިކަން އަދި ވާނުކަން *15*

2.4.2. ވޭތުވެދިޔަ ޒަމާން (މާޒީ / ނިމުންކަމާއި ނިމިނިމުންކަން) *16*

2.5. މުޤާރަބާ ކުރެވޭ ތިންވަނަ ފަރާތާ ގުޅިގެން، ނިމުންކަމަށް ތަފާތު ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތައް 18

3. މެތަޑޮލޮޖީ **21**

3.1. ސްޓަޑީ ޑިޒައިން (ރިސަރޗް ޑިޒައިންގެ ބައިން) 21

3.2. ސަބްޖެކްޓް / ސާމްޕަލްގެ ބައިން 21

3.3. ބޭނުންކުރެވިފައިވާ އިންސްޓްރުމަންޓްގެ ބަޔާން 24

3.4. ދިރާސާ ހެދިގޮތުގެ ބަޔާން 25

3.5. ދިރާސާގެ ވެލިޑިޓީ އަދި ރިލަޔަބިލިޓީގެ ބަޔާން 26

3.6. ޑޭޓާ އެނަލިސިސް (ނަތީޖާ ތަޙްލީލުކުރި ގޮތުގެ ބަޔާން) 27

3.7. އޮބްޖެކްޓިވިޓީ އާއި ދަސްބަޔާ 28

4. ފައިންޑިންގްސް 29

4.1. ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރެވުނު މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން
ދިރާސާއިން ހޯދުނު ހޯދުންތައް 29

5. ޑިސްކަޝަން 47

5.1. ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރެވުނު މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތަކާ ބެހޭގޮތުން ދިރާސާއިން
ހޯދުނު ހޯދުންތަކާ ގުޅޭ ޑިސްކަޝަން 47

5.1.1. ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ބަދަލުވާއިރު "-◌ަފި" (/-æfɪ/)، މި
ތައްގަނޑެއް "ނިމުނުކަން" ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލާ ގުޅޭ ގޮތުން ހޯދުނު ހޯދުންތަކުގެ
ޑިސްކަޝަން 48

5.1.2. ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ބަދަލުވާއިރު "-◌ެފި" (/-ɛfɪ/) އަދި
"-◌ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/) މި ދެ ތައްގަނޑެއް ނިމުނުކަންތައް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތަކާ ގުޅޭ
ގޮތުން ހޯދުނު ހޯދުންތަކުގެ ޑިސްކަޝަން 53

5.1.3. ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ބަދަލުވެގެންދާ އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފަށް ހުރި
މަސްދަރުތަކާ (އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް) ގުޅޭ ގޮތުން ހޯދުނު ހޯދުންތަކުގެ ޑިސްކަޝަން........ 60

5.1.4. ނިމުނުކަންކަމުގެ ޒަމާނަށްކަމުގައިވާ "-ފި" އަދި "-ޖެ" އާ ގުޅޭ ހޯދުންތަކުގެ ޑިސްކަޝަން *63*

6. ނިންމުމާއި ރިކޮމެންޑޭޝަން 68

6.1. ނިންމުން 68

6.2. ރިކޮމެންޑޭޝަން 70

7. ރެފަރެންސް ލިސްޓް 72

8. އެޕެންޑިކްސް 74

އެޕެންޑިކްސް 1: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރެވުނު ސަރވޭ ފޯމުގެ ނަމޫނާ. 75

އެޕެންޑިކްސް 2: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރެވުނު، އޯޕަން އެންޑެޑް އިންޓަރވިއު ސުވާލު ކަރުދާހުގެ ނަމޫނާ....... 83
އެޕެންޑިކްސް 3: މި ދިރާސާއިން ހޯދި ނިމުނުކަންތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ބަދަލުވެދާކަން ހުރި ލަފްޒުތައް އެކި ތާވަލުތައް 84
އެޕެންޑިކްސް 4: މި ދިރާސާއިން ހޯދުނު، އެއް ބަދަލުވެދާކަން ހުރި ނިމުނުކަންތަކުގެ ތެރެއިން "ުުް" އަދި "ެުް" މި ދެ ވަޒަނަށް ހުރި މަސްދަރު، ވަކިން ދައްކައިދޭ ތާވަލު.. 87

އަދަދުތަކާއި ތާވަލުތަކުގެ ލިސްޓު

ތާވަލު 4.1.1: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާއިރު "-ައިފި" (/-æfɪ/)، މި ތައްގަނެގަން "ނިމުނުކަން" ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލު... 30
ތާވަލު 4·1·1·1: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ުުް" ނު ހުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުނުކަމުގެ ގޮތުގައި "-ައިފި" (/-æfɪ/)، މި ތައްގަނެގަން ބަދަލުވާއިރު، ލަފުޒަށް އަންނަ ބަދަލު... 33
ތާވަލު 4·1·1·2: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ެުް" ނު ހުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުނުކަމުގެ ގޮތުގައި "-ައިފި" (/-æfɪ/)، މި ތައްގަނެގަން ބަދަލުވާއިރު، ލަފުޒަށް އަންނަ ބަދަލު... 33
ތާވަލު 4·1·2: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާއިރު، "ެފި" (/-ɛfɪ/) މި ތައްގަނެގަން ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލު... 37
ތާވަލު 4·1·2·1 : ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ުުް" ނު ހުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުނުކަމުގެ ގޮތުގައި "ެފި" (/-ɛfɪ/)، މި ތައްގަނެގަން ބަދަލުވާއިރު، ލަފުޒަށް އަންނަ ބަދަލު 38
ތާވަލު 4·1·3: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާއިރު "-ިއްޖެ" (/ɪʔdʒɛ/) މި ތައްގަނެގަން ހުރި ނިމުނުކަންތައް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލު.. 39

ތާވަލު 4.1.3.1 : ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ުުް" ނަ ހުރި މަސްދަރުތައް،

ނިމުނުކަމުގެ ގޮތުގައި "-ިއްޖެ" މި ބައްގަނޑެން ބަދަލުވާއިރު، ތަފާތަށް އަންނަ ބަދަލު........41

ތާވަލު 4.1.3.2: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ެުުް" ނަ ހުރި މަސްދަރުތައް،

ނިމުނުކަމުގެ ގޮތުގައި "-ިއްޖެ" މި ބައްގަނޑެން ބަދަލުވާއިރު، ތަފާތަށް އަންނަ ބަދަލު........42

ތާވަލު 4.1.4: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ނިމުނުކަން" ބަދަލުވެގެންދާ އާންމު އުސޫލުތަކާ

ޚިލާފަށް ބަދަލުވެގެންދާ (އިސްތިސްނާ) މަސްދަރުތައް...45

ތާވަލު 5.1.2.1 : "-ެއީ" މިބައްގަނޑެން "ނިމުނުކަން"، ހުރި ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ތަފާތުގައި އުކުޅުވެގެންވާ

މާނައިން، އުކަމަށް މިޔައުގެ އިޝާރާތްތަކުގެ ކުރާ ކަމުއްކަން ހާމަކޮށްދޭ.. **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

ތާވަލު 5.1.2.2 : "-ިއްޖެ" މި ބައްގަނޑެން "ނިމުނުކަން"، ހުރި ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ތަފާތުގައި އުކުޅުވެގެންވާ

މާނައިން، އުކަމަށް އަމިއްލައަށް އުކުޅުކަން ބޮޑު ފޯރުވެންސެއް، އިޝާރާތްތަކުގެ ހިސާ

ކަންތައްތަކުން ހާމަކޮށްދޭ..57

ތާވަލު 5.1.4.1: އެއް މާނައެއް އުކުޅުވާ އެއް ތަފާތެއް، އޭގެ މާނަ، އިޝާރާތްތައް އިޝާރާތްކުރާ ވާހަކަ

އަދުވެސް، ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް...64

ތާވަލު 5.1.4.2: އެއް ތަފާތެއްގައި ތަކުރާރު ވީނަ މާނައެއް އުކުޅުވެގެންވާއިރު، އޭގެ ތެރެއިން އިޝާރާތްކުރާ ކަމަ

ކަންތައްތަކުގެ މާނައާ އިޝާރާތްކުރާ ކަންތައްތަކުގެ މާނައާ ގުޅިގެން ނިމުނުކަމަށް

ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް..66

އެބްސްޓްރެކްޓް

މިއީ ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ހެދި ދިރާސާއެކެވެ. އެގޮތުން ދިރާސާގެ ސާމްޕަލްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރީ، ދިވެހިބަސްފޮތް 2006ގައި، ހިމަނާފައި ހުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "◌ު◌ު◌ް" އަދި "◌ެ◌ު◌ް"، މި ދެ ވަޒަނަށް ހުރި ހުރިހާ މަސްދަރުތަކެވެ. ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ ޑޭޓާ ސާމްޕަލްތަކުގައިވާ، މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަން ހޯދި، ދިވެހިބަހުގެ އުސްތާދުންގެ ތެރެއިން 5 ބޭފުޅުންގެ އަރިހުން، ސަރވޭ ފޯމެއް ފުރުވައިގެންނެވެ. ނިމުނުކަމުގެ ގޮތުގައި މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާނީ، ތިންވަނަ ފަރާތުގެ މުޒާރިޢުކަން، ނިމުނުކަން ބޭނުންކުރާ ގޮތެވެ. މި ދިރާސާއަކީ ކުއަލިޓޭޓިވް ފުރަތަމަ އެއްގެ ދަރަޖަ، ހުސް ސްޓަޑީއެއްގެ ގޮތުގައިވާ ދިރާސާއެކެވެ. ދިރާސާގެ އުސޫލުތައް ދެނެގަތުމަށްޓަކައި، ދިވެހިބަހުގެ އުސްތާދުންގެ ޚިޔާލުފުޅުގެ ގޮތުން އިންޓަރވިއުވެސް ކުރީމެވެ. ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކަށް ބަލާއިރު، މަސްދަރު، ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ތިން އުސޫލެއް ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އެއީ، "-◌ައިފި"، "-◌ެފި"، އަދި "-◌ިއްޖެ"، އެވެ. މި އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން، "-◌ައިފި" އަދި "-◌ެފި"، އުސޫލަކީ މުޙައްމަދު ޖަމީލްދީދީ (1970) ވެސް ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ދެ އުސޫލު ނަމަވެސް މި ދެ އުސޫލު އެބޭފުޅާ ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވަނީ ފުރިހަމައަށް ނޫންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. "-◌ިއްޖެ"، އުސޫލަށް ވުރެ ހުންނަކަމަށް މުޙައްމަދު ޖަމީލްދީދީ (1970) ފާހަގަކުރައްވާފައިވިނަމަވެސް އެ އުސޫލު ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައެއް ނުވެއެވެ. އެބޭފުޅާ ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ "-ފި" އުސޫލަކީ، މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު ގޮތުގައި، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު އުސޫލެކެވެ. ތިންވަނަ ފަރާތުގެ މުޒާރިޢުކަން ނިމުނުކަން ބޭނުންކުރާ ތަރުކީބުތަކުގެ ތެރޭގައި އަދި އަޙުމަދު (1970) ބަޔާންކުރައްވާ، "-◌ައިފި" ތަރުކީބެއް، މި ދިރާސާއިންވެސް ފާހަގަކުރެވުނު ތަރުކީބެކެވެ. އަދި އެބޭފުޅާ ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ "-◌ައިފި" އަދި "-◌ެއްޖެ" ތަރުކީބަކީ މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިފައިނުވާ ދެ ތަރުކީބެވެ. ދިރާސާއިން ހުށަހަޅާގޮތުގައި ތިންވަނަ ފަރާތުގެ ނިސްބަތުގައި ނިމުނުކަން

ބޭނުންކުރާއިރު، ނިމުންކަން، މުޅިންވެސް ނިމިފައި ހުންނަނީ، "-ފި" ނުވަތަ "-ތަ" އަށެވެ. އާޚިރުގައިން، "-ފި" އަށް ނިމިފައި ހުންނަނީ، އިޚްތިޔާރީކޮށް ކުރާކަންކަމުގެ މާނަ ދޭހަކޮށްދޭ ގޮތަށެވެ. އަދި "-ތަ"އަށް ނިމިފައި ހުންނަނީ، އިޚްތިޔާރުކުރެވޭ ކަންކަމުގެ މާނަދޭހަކޮށްދޭ ގޮތަށެވެ. ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު ގޮތުގައި މަސްދަރު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދިޔުމުގައި، ނިމުންކަން، މަސްދަރަށް ބަދަލުވުމުގެ ބަދަލުގައި ބޭނުންވާ ފަރަކުތައް، ގޮތުގައި އެކުލެވިގެންވާ މާނައިން، އިޚްތިޔާރުގެ ކަހަ ކަންކަމައި، އިޚްތިޔާރުކޮށްލެވޭ ކަންކަމުގެ މައުލޫމާތު.

1. އިންޓްރޮޑަކްޝަން

ތަޢާރަފު

ބަހަކީ އިންސާނުން އެކަކު އަނެކަކާ މުއާސަލާތާއި މުއާމަލާތުތަކުން އުޅުމުގެ އިތުރުން ވަރަށް ފުޅާދާއިރާއެއްގައި ބޭނުން ކުރެވޭ އެއްޗެކެވެ. އެގޮތުން "ބަސް" ބޭނުންކުރާ ގޮތުގެ އަސްލު، އަދި އެ ބަހެއްގައި އެކުލެވިގެންވާ ޖުމްލަ ސިފަތައް ދެނެގަނެވޭނީ އެ ބަހެއްގައި ހިމެނޭ އެކިއެކި ބައިތައް ތަފްޞީލުކޮށް ދެނެގަތުމުންނެވެ. ބަހުގައި އެކުލެވިގެންވާ ބައިބައި އެއްބައިގެ ހަމަތަކާއި، އެ ބައިބައި މަސްއަލަތަކުގަ ގޮތް ދެނެގަތުމަކީ އެ ބަހަކަށް ދިރާސާކުރާ ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުމެކެވެ.

ދިވެހިބަހަކީވެސް، އެ ބަހެއް ކުރިއެރުމުގެ ބާރުމިނަކީ، ބަހުގެ މި ފަދަ އުސޫލުތައް ދިރާސާކުރުމަކީ ނުހަނު ބޭނުންތެރިކަމެއް ބަހަކެވެ. އެގޮތުން ދިވެހިބަހުގެ މައިގަނޑު ބައިތަކުގެ ތެރެއިން "ކަމަކު"ވެސް މި ފަދަ މުހިއްމު ތަފާތުތަކަކަށް ބޭނުންވާ ބައެއްކަމުން، މި ދިރާސާ އަޅުގަނޑު ޚާއްޞަކުރީ ކަމުގެ ބާވަތްތަކުގެ "ނިމުންކަމަށް". ނިމުންކަމުގެ ތަފްޞީލުތައް، އުފެދިފައި ހުރި ގޮތް އިލްމީގޮތުން ބެލުމަކީ މި ދިރާސާގެ މައިގަނޑު އަމާޒެވެ. ދިރާސާ މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އަމާޒުކޮށްފައިވަނީ ވަކި މަސްދަރުތަކެއްގެ ބޭނުން އަސާސުން އުފެދިފައި ހުރި މަސްދަރުތަކުން، "◌ު◌ު◌ް" އަދި "◌ެ◌ު◌ް" މި ދެ ވަޒަނަށް ހުރި މަސްދަރު، ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެން ހަމައިން ނުވަތަ އުސޫލުތައް ދިރާސާކުރުމެވެ. ދިވެހިބަހާ ގުޅޭގޮތުން މިހާތަނަށް ބައިވަރު ދިރާސާތައް ހެދިފައި ނުވިނަމަވެސް ހެދިފައިވާ މަދު ދިރާސާތައް، އުފާވެރި ފުރުސަތުތަކާއި ބަދަލުގެނެސްދެއެވެ.

1.1 ދިރާސާކުރެވޭ މައުސޫޢުގެ ބަޔާން (ސްޓްރަކްޗަރ އޮފް ދަ ޖެރަންޑް)

ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރުތަކަށް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، ވަރަށް ތަފާތުތަކެއް، އެކި ގޮތްގޮތަށެވެ. އަދި މިގޮތަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު އެއް ވަޒަނަކަށް ހުންނަ މަސްދަރުތަކެއްވެސް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވާއިރު އެއް ހަމައަކުން ބަދަލުވެގެން ނުދާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެގޮތުން، "ފުރުން - ފުރައިފި"، "ދުވުން

- ދުވެލި"، "ކުރުން - ކޮށްލި"، "ހުސްން - ހިނގި"، "ފުދުން - ފުދިއްޖެ" މިއީ މުޅިންވެސް "◌ު◌ު◌ް" މި ވަޒަނުގެ މަސްދަރުތަކެވެ. ނަމަވެސް އެ މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެފައިވަނީ އެއް ހަމައަކުން ނޫނެވެ. މިގޮ އިތުރުން އެއް މަސްދަރުވެސް ނިމުނުކަމުގެ އެކި ގޮތްގޮތަށް ބަދަލުވެގެންދެއެވެ. މިސާލަކަށް، "ފުރުން" މި މަސްދަރު "ފުރައިލި" އަދި "ފުރިއްޖެ" މި ދެގޮތަށްވެސް ބަދަލުވެގެންދެއެވެ. އެހެންކަމުން ދިރާސާ މި ކުރެވޭ މައްސަލައަކީ "އެއް ވަޒަނަކަށް ހުންނަ މަސްދަރުގެ ނިމުނުކަން އެއް ހަމައަކުން ބަދަލުނުވާކަމަށްވާނަމަ"، އަދި "އެއް މަސްދަރެއް ނިމުނުކަމުގެ އެކި ގޮތްގޮތަށް ބަދަލުވާނަމަ" މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެން އެ ދަނީ ކޮން އުސޫލަކަށްތޯ ބެލުމެވެ.

1.2 ދިރާސާގެ ސުވާލު

ދިވެހިބަހުގައި އެކެއްވުރެގިނަ މަސްދަރުތައް، "ނިމުނުކަމަށް" ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތަކަކީ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟

1.3 ދިރާސާގެ ބޭނުން ނުވަތަ ޖަސްޓިފިކޭޝަން

ކޮންމެ ބަހަކީ ދިރާސާކުރުމަށްޖެހޭނަމަ އެބަހުގެ ޤަވާއިދުތައް ހަމަވާނޭ ބަހެކެވެ. ދިވެހިބަހުގައިވެސް ދިރާސާ ނުކުރެވި، ދިރާސާއަކަށް ބޭނުންވާ އެތައް ދާއިރާތަކެއް ވެއެވެ. އެގޮތުން މި ދިރާސާ އަޑުޖެހޭކޮށްފައި މިވަނީ، ދިވެހިބަހުގެ ކަމުގެ އެއް ޒަމާންކަމުގައިވާ "ނިމުނުކަން"، އުފެދިފައި ހުންނަ އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށެވެ. މި ދިރާސާ ހެދުމުގެ އެންމެ ބޮޑު ބޭނުމަކީ، ދިވެހިބަހުގެ ރަސްމީ ބަހުރުވައިގައި، 3 ޒަމާނުން އުފެދިފައި ހުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "◌ު◌ު◌ް" އަދި "◌ަ◌ު◌ް"، މި ދެ ވަޒަނަށް ހުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވަނީ ކޮން އުސޫލަކަށްތޯ ދެނެގަތުމާއި، މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާ އާންމު އުސޫލަކީ ކޮބައިތޯ ބެލުމެވެ. އަދި މިގޮ އިތުރުން، އާންމު އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ބަދަލުވާ ޚާއްޞަތަކާއި (ރެގިއުލަރ ވަރބްސް)، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފަށް ބަދަލުވާ ޚާއްޞަތައް (އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް) ދެނެގަތުމަކީވެސް މި ދިރާސާގެ މައިގަނޑު އެއް ބޭނުމެވެ. އެހެންކަމުން "ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާއިދު" ކިޔަވައިދޭއިރު މި ދިރާސާގެ ބޭނުން ހިފޭނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ. އެހެން އިނގިރޭސިބަހުގައި ވެސް، އެ ބަހުގެ "ކަމުގެ (ވަރބް)" ދަށުން "ރެގިއުލަރ ވަރބްސް" އަދި

"އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް" ޢިބާރަވައިދީ ފުދައިން، ދިވެހިބަހުގައިވެސް އެ ހަމަތައް ހިފައި އެ ފަދަ ލަފުޒުތައް ވަކިކުރުވުން، ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދު މާއްދާގެ "ކަމުގެ" ދަރުސް މި ދިރާސާގެ ބޭނުން ހިފާނެތީވެ މިއީ ދިވެހި އެކަޑެމީއާއި ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދަކުންވެސް ލިބޭނީ ވަރަށް ބޮޑުކުރިއެރުމެއްކަމުގައިވާތީ، މިއީ ދިރާސާގެ މުހިއްމުކަން ހާމަވާކަމެކެވެ.

ބަހެއް މުއްސަނދިވެގެންދާނީ ބަހެއްގައި ހިމެނޭ އަސާސްތައް، ވަކިން ހާއްސަކޮށް ބަހުގައި ހިމެނޭ ހަމަތައް ދިރާސާކުރެވި އެ ދިރާސާތައް ޝާއިޢު ކުރެވިގެންނެވެ. އެގޮތުން މި ދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހަށް މި ދާއިރާއިން މިހާ ފުޅާކޮށްކުރެވޭ ފުރަތަމަ ދިރާސާއަކަށްވުމާއި މި ދިރާސާ ދިވެހިބަހުން އޮތުމަކީވެސް މި ދިރާސާގެ މުހިއްމުކަން ހާމަވާ ކަމެކެވެ.

1.4 ދިރާސާގެ ވަސީލަތްތައް (މަޞްދަރު)

މި ދިރާސާގެ އެންމެ ބޮޑު މަޞްދަރަކީ، މަސްދަރު، ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ހަމަތައް ނުވަތަ އުސޫލުތައް ދެނެގަތުމެވެ. އެގޮތުން، މި ދިރާސާއަށް ޚާއްޞަކުރި، މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން، "◌ު◌ު◌ް"ން ހުރި މަސްދަރުތަކަށް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތާއި، "◌ި◌ަ◌ް" މި ވަޒަނަށް ހުރި މަސްދަރުތަކަށް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް ދެނެގަތުމަށެވެ. މި ދިރާސާގެ އަމާޒެވެ. މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އެންމެ އުސޫލު ދެނެގަތުމާއި، އެންމެ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ހުރި ލަފުޒުތަކާއި (ރެގިއުލަރ ވަރބްސް)، އެންމެ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ހުރި ލަފުޒުތައް (އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް) ދެނެގަނެ، ވަކިކުރުމަކީވެސް، މި ދިރާސާގެ ވަސީލަތެއްކެވެ. އަދި ހަމައެހެންމެ ނިމުނުކަމަށް ލަފުޒު ބަދަލުވެގެންދާ ބާރުވެރިކަމަށް ސަބަބުތައް ހަމަތަކަށްކުރު، މި ދިރާސާގެ އަމިއްލަ ފާހަގަކޮށްފައިވާ، މި ދިރާސާގެ މަޤްޞަދުތަކެވެ. ހަމައެއްއާއެކު، ގަވާއިދު ޝާމިލުކަމުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ފަދައިން، މަސްދަރު މުޅިންވެސް، ނިމިފައި ހުންނަނީ، "-ޒި" ނުވަތަ "-ޗް" އަކުރު އާއި، މި ނޫންއަކުރުތަކުން، ނިމިފައިވާތީ މި ދިރާސާގެ އަސާސީ ބެލުމަކީވެސް ދިރާސާގެ ވަސީލަތެއްކެވެ.

1.5 ލިމިޓޭޝަންސް އޮފް ދަ ސްޓަޑީ

މި ދިރާސާގައި ހިމަނަންޖެހޭ ތަފްޞީލު އަދަދު މަދުކަމާއި ދިރާސާކުރަން ލިބުނު މުއްދަތުގެ ކުރުކަމުގެ ސަބަބުން، މި ދިރާސާގެ ސާމްޕަލްތައްވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ލިމިޓްކުރަންޖެހުނެވެ. އެގޮތުން މި ދިރާސާ އަމާޒުކޮށްފައިވާނީ ހަމައެކަނި ރަސްމީ ބަހުރުވައަށެވެ. އަދި ދިރާސާގެ ސާމްޕަލްގެ ގޮތުގައި ނެގި މަސްދަރުތައް ޚާއްޞަކޮށްފައިވާނީ، ދިވެހިބަސްފޮތް 2006ގައި މަސްދަރުގެ ގޮތުގައި ހިމަނުއްވާފައިވާ ވަޒަންތަކުގެ ތެރެއިން، ތިން އަކުރުން ހެދި މަސްދަރުތަކުން، '◌ު◌ު◌ް' އަދި '◌ެ◌ު◌ް' މި ދެ ވަޒަނަށް ހެދި މަސްދަރުތައް އެކަނި ނެގީއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ރަސްމީ ބަހުރުވައަށް ނިސްބަތްވާގޮތަށް، އެ ދެ ވަޒަނަށްހެދޭ ހުރިހާ މަސްދަރުތައް ދިރާސާގައި ހިމަނާފައިވާނެއެވެ. މިއީ ރަސްމީ ބަހުރުވައަށް އަމާޒުކޮށްގެން ހަދާ ދިރާސާއެއްކަމުން، ރަސްމީ ބަހުރުވައިގައި އެ މަސްދަރުތައް ނުހިމެނި، ހަމައެކަނި ވަކި އަތޮޅަކަށް ޚާއްސަކޮށްލެވިފައިވާ މަސްދަރުތަކާއި މަދުން ބަހުރުވަތަކާއި ކުޑަކުދިންގެ ބަހުރުވަތަކުން ނިސްބަތްވާކަމަށް ރަދީފު.ކޮމް ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްދަރުތައްވެސް ދޫކޮށްލާފައެވެ. އަދި ރަސްމީ ބަހުރުވައާއި އެހެނިހެން ބަހުރުވަތަކުގައިވެސް އެއް ވަޒަނެއް، ބޭނުން ކުރާކަމަށްވާނަމަ އެ ފަދަ ވަޒަނުތައް ހިމަނާފައިވާނެއެވެ. ނަމަވެސް އެ ވަޒަނު ބޭނުންކުރާނީ ރަސްމީ ބަހުރުވައިގައި ބޭނުންކުރާ މާނައިގެ ގޮތުގައެވެ. މަސްދަރުތަކުގެ މާނައިގައިވެސް، މި ފަދަ ވަޒަނުތަކުގެ މާނަ ބޭނުންކޮށްފައިވާނީ ރަސްމީ ބަހުރުވައިގައި އެ ވަޒަނު ބޭނުންކުރާ ގޮތަށެވެ. މިކަމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރީ ރަދީފު.ކޮމްގެ އެހީއެވެ. މާނަތައް ހިމެނިއިރު، ވަޒަނުގައި ހިމެނިގެންވާ މަޢުނާ މާނަތައްވެސް ދޫކޮށްލާފައެވެ. މީގެ އިތުރުން، ވަޒަނުން ދޫރަވެސް އެއް މާނައެއް ކަމަށްވެފައި، އެ ވަޒަނު، ދެ ވަޒަނެއްގެ ގޮތުގައި ބަސްފޮތް 2006ގައި ބަލާފައި ވިޔަސް އެ ވަޒަނު ކާއިރު ނުވަތަ އަޑު ނިޔާކުރާއިރު އަންނަ ކުޑަ ތަފާތެއްގެ ސަބަބުން ކަމުގައިވާ ވަޒަނުތަކުގެ ތެރެއިން ހިމަނާފައިވާނީ އެއްބަސް އެއް ވަޒަނެވެ. މިސާލަކަށް، "ކައުން" - "ކާއުން" ، "ލިއުން" - "ލީއުން"، "ދިއުން" – "ދީއުން"، "ހުރުން" - "ހުރުން"، މިއިން ކޮންމެ ޖޯޑެއްވެސް ހިމަނާފައިވާނީ އެއް ވަޒަނެވެ. މަސްދަރުތައް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް ހޯދުމަށްޓަކައި، މި ދިރާސާގައި ބަލާފައިވާނީ، ހަމައެކަނި ތިންވަނަ ފަރާތަށް ނިސްބަތްކޮށް ނިމުންކަން ބޭނުންކުރާ ގޮތެވެ. މި ސާމްޕަލްވެސް ލިމިޓްކުރަންޖެހުނީ، ދިރާސާ ހަދަން ލިބުނު މުއްދަތުގެ ކުރުކަމުންނެވެ.

މި ދިރާސާގައި ހިމަނަންޖެހޭ ތަފުޞީލުގެ އަދަދު ލިމިޓްވެފައި އޮތުމާއި ދިރާސާ ހަދަން ލިބުނު މުއްދަތުގެ ކުރުކަމުން ދިމާވި އަނެއް ދަތިކަމަކީ ރިސާޗު ހަދަމުން ދިޔައިރު އިތުރު މާއްދާތަކެއްވެސް ކިޔަވަންޖެހުމެވެ. އެގޮތުން އެ މާއްދާގެތަކުގެ އެސައިންމަންޓުތަކާއި އާދޭ ޕްރެޒެންޓޭޝަންތަކާއި، ޓިއުޓޯރިއަލްތަކުގެ އިތުރުން އެ މާއްދާތަކުގެ އިމްތިހާނަށް ތައްޔާރުވާންޖެހުމުން، މި ލިބުނު ކުރު މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ރިސަރޗަށް ވަގުތެއް ނުދެވުނެވެ. މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންކުރި ސޮފްޓްކޮޕީގައި ހިމެނޭ ބައެއް ބޭނުންތެރި އެކަށީގެންވާ ވަގުތު ނުދެވުނުކަމުގެ ސަބަބުން ދިރާސާ ހަދުމުގައި ކުރިމަތިވި ވަރަށް ބޮޑު ހުރަހަކަށްވިއެވެ.

1.6 ޑެފިނިޝަން އާއި ޖަދުވަލް

ވަޒަން: ފަޢި ތަޢްގިނަތެއް، ފަޢި ހަމަ އެއް، ނުވަތަ ފަޢި އުސޫލުއް

ތަޢުގީދު: ބައްޖަން ނުވަތަ ޖުޖަރަން

"◌ު◌ު◌ް": މަސްދަރުގެ ފިލިތައް ތަރުތީބުވެގެން އަންނަ ގޮތް (އުޞޫލީ އުޞޫލީ ސުވާލުން)

"◌ެ◌ު◌ް": މަސްދަރުގެ ފިލިތައް ތަރުތީބުވެގެން އަންނަ ގޮތް (އެޞޫލީ އުޞޫލީ ސުވާލުން)

2. ލިޓްރެޗަރ ރިވިއު

މި ދިރާސާއަކީ، ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރުތަކަށް، ކަމުގެ ޢާންމުކަމުގައިވާ "ނިމުންކަމަށް" ބަދަލުވެގެންދާ ހަމަ ނުވަތަ އުސޫލު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ކުރެވޭ ދިރާސާއެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ދިރާސާގެ މައުޟޫޢާ ސީދާ ގުޅޭ އެހެން ބަސްބަހުގެ ދިރާސާތައް ލިޓަރޭޗަރުން ރިވިއު އެކުލަވާލުމުގައި ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވިއެވެ. އެހެންކަމުން މި ލިޓްރެޗަރ ރިވިއު އެކުލަވާލައިފައިވަނީ، މި ދާއިރާއާ ގުޅޭ ގޮތުން މިހާތަނަށް ހަދާފައިވާ ދިރާސާތަކުން ލިބުނު މަދު މައުލޫމާތުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށެވެ.

މަސްދަރު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު ތަފާތު ބަދަލުވެގެންވެއެވެ. މި ގޮތުން، ތަފާތު އަންނަ ބަދަލުތައް ހިމެނިގެންދަނީ މޯފޮލޮޖީގެ ރޫލުތަކެވެ. އެހެންކަމުން މި ދިރާސާގެ ލިޓްރެޗަރ ރިވިއު ގައި ބަލާލާނީ، މޯފޮލޮޖީ އާއި މޯފޮލޮޖީގެ ފައުންޑޭޝަނުގައިވާ އިންފްލެކްޝަނަލް މޯފޮލޮޖީއަށާއި އިނގިރޭސިބަހުގައި "ނިމުންކަން" އިންފްލެކްޝަންވެފައި ހުރި ގޮތްތަކެވެ. އަދި މީގެ އިތުރުން، ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރާއި ކަން އަދި ޢަމަލުތައް، ހާލަތުގައި ނިމުންކަމަށް ބަދަލުކުރުމުގެ އިތުރުން، ދިވެހިބަހުގެ ބައެއް ޢަމަލުތަކަށް ވެސް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތަކާއި، މިހާތަނަށް ހިންގާފައިވާ ގޮތްގޮތުން، ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތަކަކީ ކޮބައިކަން ބަލާލާފައިވެއެވެ. މި ދިރާސާގެ ލިޓްރެޗަރ ރިވިއު ހުރިހާ ގޮތަކަށްވާނީ ތިމާ ބިނާކޮށްފައެވެ.

2.1 މޯފޮލޮޖީ އަދި އިންފްލެކްޝަނަލް މޯފޮލޮޖީ

މޯފޮލޮޖީއަކީ ބަހުގެ އޮނިގަނޑު ގޮތް ބެލޭ ޢިލްމެވެ. މި ޢިލްމުގައި ބަހުގެ އޮނިގަނޑު އެކި އެކި ގޮތްތަކަށް ބަހުގެ ގެންގުޅޭ ބަދަލުތައް ދިރާސާކުރެވެނީއެވެ (ވިކްޓޯރިއާ ފްރޮމްކިން އާއި ރޮބަޓް ރޮޑްމަން އަދި ނީނާ ހައިމްސް، 1999). ބަހުގެ އޮނިގަނޑުގައިވާ ބޭސިކް ބައިތަކަށް ބަހުގެ އޮނިގަނޑުގެ މައިގަނޑު އަސާސަކީ މޯފީމްތަކެވެ (ވިލިއަމް އޯ ގްރޭޑީ އާއި މައިކަލް ޑޮބްރޮވޮލްސްކީ އަދި ފްރާންސިސް ކަޓަމްބާ، 1996). މޯފީމަކީ، ބަހުގެ މާނަދާރަކަންދާރު ބޭނުންވާ މައުލޫމާތެއް ނުވަތަ ދައުރެއް އަދާކޮށްދޭ އެންމެ ކުޑަ ބައެވެ. މިސާލަކަށް: ބަހެއްކަމުގައިވާ "builder" އޮނިގަނޑުގައިވާ ދެ މޯފީމަކުންނެވެ. އެއީ "build" ("ބިނާކުރުން") މި

މާނައިގައި) އަދި "-er" ("ބިނާކުރުން" އާ ގުޅިގެން، "-er" މި މޯފީމް އަމުރުން، އެ ވަނީ "ބިނާކުރާމީހާ"އަށް) މި ދެ މޯފީމުންނެވެ. އެހެންކަމުން މި ދެ މޯފީމަކީ، "builder" މި ލަފުޒުގައި އެކުލެވިގެންވާ އެންމެ ކުޑަ ދެ ބުނިޔާދެވެ. އަދި އެ ލަފުޒު އުފެދުމަށްބޭނުންކައި އެއިން ކޮންމެ ބުނިޔާދަކުންވެސް މާނައެއް "ދައްކައެވެ" އަދާކޮށްދެއެވެ. ލަފުޒެއް އުފެދިފައި ހަމައެކަނި އެންމެ ބުނިޔާދަކުން ނުވަތަ ދެ ބުނިޔާދަކުން ނޫނެވެ. ގިނަ ބުނިޔާދުން ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަ ބުނިޔާދު އެކުލެވިގެންވެސް ލަފުޒު އުފެދިދާނެއެވެ. އެގޮތުން ދެ މޯފީމުން އުފެދިފައިވާ ލަފުޒުކަމުގައިވާ "build-er" މި ލަފުޒު، "build-er-s"އަށް ބަދަލުވުމުން އެ ލަފުޒުގައި އެކުލެވިގެންވަނީ 3 މޯފީމެވެ (ވިލިއަމް އޯ ގްރޭޑީ އާއި މައިކަލް ޑޮބްރޮވޮލްސްކީ އަދި ފްރާންސިސް ކަޠަމްބާ، 1996).

މޯފީމްތަކުގެ ބާވަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ދެ ވައްތަރެއްގެ މޯފީމް ހިމެނެއެވެ. އެއީ "ފްރީމޯފީމް"(މިނިވަން މޯފީމް) އަދި "ބައުންޑްމޯފީމް" (އެކުވި މޯފީމް) އެވެ (އެޑްރިއަން އާކްމެޖިއަން، 1999). ފްރީ މޯފީމް ނުވަތަ މިނިވަން މޯފީމަކީ އެއްވެސް ލަފުޒަކާ ނުގުޅި ވަކިން އޮންނަނިވި ލަފުޒަކަށް މާނައެއް ދޭންވާ ލަފުޒުތަކެވެ. މިސާލަކަށް، "bat"، "bring"، "eat" ފަދަ ލަފުޒުތަކެވެ. މީގެ ޚިލާފަށް ބައުންޑް މޯފީމަކީ އެއްވެސް ލަފުޒަކާ ނުގުޅި ވަކިން އޮންނަނިވި އެއިން އެއްވެސް މާނައެއް ނުދޭނެ، ވަކިން އޮންނަނިވި ލަފުޒެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައި ނުގަނެވޭ އަދި އެހެން މޯފީމަކާ ބަރޯސާވާ މޯފީމްތަކެވެ (އެޑްރިއަން އާކްމެޖިއަން، 1999). އިނގިރޭސިބަހުގެ ފްރީމޯފީމްގެ މިސާލު، "-ed"، "-s"، "-ish"، "dis-"، "anti-"، "un-"، "-able", ފަދަ ލަފުޒުތަކެވެ.

ބައުންޑްމޯފީމް އެހެން ލަފުޒުތަކާ (ފްރީ މޯފީމްތަކާ) އާންމުގޮތެއްގައި ގުޅޭ 2 ގޮތެއްވާ ކަމަށް ވިލިއަމް އޯ ގްރޭޑީ އާއި މައިކަލް ޑޮބްރޮވޮލްސްކީ އަދި ފްރާންސިސް ކަޠަމްބާ (1996) ހާމަކުރައްވައެވެ. އެއީ، ޕްރިފިކްސިންގ، ސަފިކްސިންގ އެވެ. ޕްރިފިކްސިންގ އަކީ ބައުންޑްމޯފީމް، ލަފުޒުގެ ކުރިއަށް ގުޅުމެވެ. މިސާލަކަށް ބައުންޑް މޯފީމްކަމުގައިވާ "un-" "dis-" ފަދަ ލަފުޒުތައް މުޅިންވެސް ގުޅިފައިވަނީ ލަފުޒުތަކުގެ ކުރިއަށެވެ. އެގޮތުން "**un**do", "**dis**like" "**dis**obey", "**un**forgettable", ފަދަ ލަފުޒުތައް ހިމެނެއެވެ. ސަފިކްސިންގ އަކީ ބައުންޑް މޯފީމް، ލަފުޒުގެ ފަހަތަށް ގުޅުމެވެ. މިސާލަކަށް "-s"، "-er"، ފަދަ ލަފުޒުތައް މުޅިންވެސް ގުޅިފައިވަނީ ލަފުޒުގެ ފަހަތަށެވެ. އެގޮތުން "ears", "cats",

ފަދަ ލަފުޒުތައް ހިމެނެއެވެ (ވިލިއަމް އޯ ގްރޭޑީ އާއި މައިކަލް ޑޮބްރޮވޮލްސްކީ “reader”, “performer”, އަދި ފްރާންސިސް ކަޓަމްބާ، 1996).

މޯފޮލޮޖިކަލް ޕްރޮސެސް ނުވަތަ ލަފުޒު އުފެދުމަށް ހުއްދަކުރާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ލަފުޒު އުފެއްދުން، ލަފުޒަށް ބަދަލު އަންނަ ދެ ގޮތެއްވާކަމަށް ޖޯޖް ޔޫލް، ޖެނީ ޗެޝައަރ އަދި ޖޯން ސްވާން. (1994) ހާމަކުރައްވައެވެ. އެއީ ޑިރިވޭޝަނަލް މޯފޮލޮޖީ އާއި އިންފްލެކްޝަނަލް މޯފޮލޮޖީ އެވެ. މި ދެ ގޮތުގެއިތުރުން، ލަފުޒު އުފެއްދުމު ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީއާއި ބައުންޑް މޯފީމް ގެނެއެވެ. މި ހާލަތުގައި ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީ ޑިރިވޭޝަނަލް ލަފުޒެވެ. އެގޮތުން ޑިރިވޭޝަނަލް މޯފޮލޮޖީ އަކީ އުފެދޭ އާ ލަފުޒުން، ޑިރިވޭޝަނަލް ލަފުޒުގެ މާނައަށް އިތުރު މާނަތަކެއް ގެނުވާ އަދި އެ ދެ ލަފުޒަކީ ގްރެމެޓިކަލް ދެ ކެޓަގަރީއަކަށް ނިސްބަތްވާ ދެ ލަފުޒަކަށް ވާ ގޮތަށް އުފެދޭ ލަފުޒުތަކެވެ (އެޑްވަރޑް ފިނެގަން، 1999).

އިންފްލެކްޝަނަލް މޯފޮލޮޖީއަކީ، އޮރިޖިނަލް ލަފުޒަކުން އާ ލަފުޒެއް އުފެދިނުދީ، އޮރިޖިނަލް ލަފުޒުގެ ލެކްސިކަލް ކެޓަގަރީއަށް ބަދަލު ނުގެނެސް، އަދި އޮރިޖިނަލް ލަފުޒުގައި އެކުލެވިގެންވާ މާނައަށްވުރެ އިތުރު މާނަތަކެއް ގެނުވުމަކާ ނުލާ އުފެދޭ ލަފުޒުތަކެވެ (ވިލިއަމް އޯ ގްރޭޑީ އާއި މައިކަލް ޑޮބްރޮވޮލްސްކީ އަދި ފްރާންސިސް ކަޓަމްބާ، 1996). މާނައީ ނަމްބަރުގެ ގޮތުގައިވާ ލަފުޒުކަން ބަދަލުކުރާ އައިސްގެންވެސް، އެ ބަދަލު އައި ލަފުޒުވެސް އޮރިޖިނަލް ހަމަ ނަމްބަރުގެ ގޮތުގައެވެ. ކަމަކަށް، ނަންބަރުކަން ނުވަތަ އެއްދުރުވެސް އެކުން ލެކްސިކަލް ކެޓަގަރީއަކަށް އެ ލަފުޒު ބަދަލުވެގެން ނުދާނެއެވެ. އިންފްލެކްޝަނަލް މޯފޮލޮޖީގެ ތެރޭގައި ޕްލުރަލްކުރުން، ޖެންޑަރ (gender) ބަޔާންކުރުމުގެ ސަބަބުން ބަސްބުނުންކުރާއިރު، ލަފުޒަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާއި، ކޭސްތަކުގެ (case) ސަބަބުން ނަމްބަރުގެ ސަބަބުންނާއި، (އެކަކަށްވުރެ ގިނަކުރާއިރު) ލަފުޒަށް އަންނަ ބަދަލުތަކުގެ އިތުރުން ޒަމާންތަކުގެ (tense) ސަބަބުން ލަފުޒަށް އަންނަ ބަދަލުތަކެވެ (ޖޯޖް ޔޫލް، ޖެނީ ޗެޝައަރ އަދި ޖޯން ސްވާން، 1994).

2.2. އިނގިރޭސިބަހުގައި "ނިމުނުކަން" (ވަރބް) އިސްތިޢުމާލުކުރުމުގައި ހުރި ގޮތްތައް

އިނގިރޭސިބަހުގައި، ނިމުނުކަމަށް ފަރުޢު ބަދަލުވެގެންދާ އާންމު އުސޫލަކީ ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގެން އޮތް އުސޫލެކެވެ (ސްޓީވަން ޕިންކަރ، 1994). އެގޮތުން، އިނގިރޭސިބަހުގައި ފަރުޢު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އާންމު އުސޫލުތަކަށް ބެލިޔަސް، ކޮންމެ ފަރުޢެއްގެ "ބޭސް ވަރބް" ގެ ފަހަތަށް، ސަފިކްސެއް އެއްގޮތަށް "-ed" އިތުރުވެގެންކަމުގައި ސްޓީވަން ޕިންކަރ (1994) ހާމަކުރައްވައެވެ. މި އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ހުރިހާ ކޮންމެ ފަރުޢެއް، އާންމު އުސޫލާ އެއްގޮތް ފަރުޢު ނުވަތަ "ރެގިއުލަރ ވަރބްސް" އެވެ. އެގޮތުން، "ރެގިއުލަރ ވަރބްސް" ގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭ ބައެއް ފަރުޢުތަކަކީ "paint- painted"، "walk- walked" އެވެ. އިނގިރޭސިބަހުގައި އެކުލެވިގެންވާ، ކޮންމެ ފަރުޢުތަކުގެ ތެރެއިން، އެންމެ ގާތްގަނޑަކަށް 1000 ފަރުޢުގެ ތެރެއިން، 86 އިންސައްތަ އަކީ، "ރެގިއުލަރ ވަރބްސް" ކަމުގައި ސްޓީވަން ޕިންކަރ (1999) ހާމަކުރައްވައެވެ. "ބޭސް ވަރބް" ގެ ފަހަތަށް "-ed" އިތުރުވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ހުރިހާ ކޮންމެ ފަރުޢަކީ، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ފަރުޢު، ނުވަތަ "އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް" އެވެ. މިގޮ ބައެއް މިސާލަކީ، "go-went"، "write-wrote"، އެވެ. ސްޓީވަން ޕިންކަރ (1991) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި، ކޮންމެ ބައެއްގައިވެސް "އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް" އެކުލެވިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އިނގިރޭސިބަހުގައި، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ފަރުޢުތަކުގެ ތެރޭގައި ގާތްގަނޑަކަށް 180 ފަރުޢު ހިމެނެއެވެ (ސްޓީވަން ޕިންކަރ، 1999).

އިނގިރޭސިބަހުގައި އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ފަރުޢު ނުވަތަ "އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް"ގެ އަދި ކުޑަގިނަ ފަރުޢުތައް ހުންނަކަމަށް ވިލިއަމް އޯ ގްރޭޑީ އާއި މައިކަލް ޑޮބްރޮވޮލްސްކީ އަދި ފްރާންސިސް ކަޓާމްބާ (1996) ހާމަކުރައްވައެވެ. އެގޮތުން، އިންޓަރނަލް ޗޭންޖް، ސަޕްލިޝަން އަދި ޒީރޯ ސުފިކްސޭޝަން ސަޕްލިޝަންގެ ފަރުޢު ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ދޮކްޓަރ ޓީ.ބީއި (އެސް) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި، އިރެގިއުލަރ ވަރބްސްގެ ތެރޭގައި "ސްޓްރޯންގް ވަރބްސް" (strong verbs) އާއި "ވީކް ވަރބްސް" (weak verbs)، ހުރެވެއެވެ.

އިންޓަރނަލް ޗޭންޖްއަކީ ފަރުޢު ބަދަލުވެގެންދާއިރު، ހަމައެކަނި "މައިދަރުފުޅު" (ބޭސް ވަރބް)ގެ "ފިލި އަޑެއް" ("ވަވަލު" އަށް) ބަދަލު އަންނަ ފަރުޢުތަކެވެ (ވިލިއަމް އޯ ގްރޭޑީ އާއި މައިކަލް ޑޮބްރޮވޮލްސްކީ އަދި

ފްރޮންސިސް ކަޓަމްބާ، 1996). މިގޮ ބައެއް މިސާލުތަކަށް ބަލާއިރު، "sank -"sink"، "sang - sing"، ފަދަ ތަފާތުތައް ހިމެނެއެވެ. ބަތާބަސަރ ބައިނަލް އެންޑް ޖޮންސަން ނިކޯލްސް (2001). ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި ސަޕްލިޝަން އަކީ ތަފާތު ބަދަލުވެގެންދާއިރު، އަނެއް ގޮތުން "މައި ތަފާތާ" އެއްވެސް ގުޅުމެއް ނުވާ ތަފާތެވެ. މިސާލަކީ، "go-went"، "be-was" އެވެ. މި ފަދަ ތަފާތުތައް އިނގިރޭސިބަހުގައި ވަރަށް މަދުކަމަށް ސްޓީވަން ޕިންކަރ (1991) ހާމަކުރައްވައެވެ. ނިމުންކަމުގެ އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ތަފާތުތަކުގެ ތެރެއިން، ޕާޝިއަލް ސަޕްލިޝަންގެ ގޮތުގައި އިނގިރޭސިބަހުގައި ހިމެނޭ، ބައެއް ތަފާތުތަކަކީ، "think - thought"، "seek - sought"، ފަދަ ތަފާތުތަކެވެ. ޕާޝިއަލް ސަޕްލިޝަން އަކީ އަނެއް ގޮތުން "މައި ތަފާތާ" ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އެއްގޮތްކަމެއް އޮންނަ، އެހެންނަމަވެސް މާ ބޮޑު ގުޅުމެއް ނެތް ތަފާތެވެ (ވިލިއަމް އޯ ގްރޭޑީ އާއި މައިކަލް ޑޮބްރޮވޮލްސްކީ އަދި ފްރޮންސިސް ކަޓަމްބާ، 1996). ޖޯޒީ ކާބައި (އ.ނ) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި، "ސްޓްރޮންގް ވަރބްސް" އަކީ، އާންމު އުސޫލާ އެއްގޮތްނުވާ ގޮތަކަށް، ބަދަލުވެފައި ހުރިހާ ތަފާތުތަކެވެ. އިނގިރޭސި ބަހުގައި، ނިމުންކަމަށް ތަފާތު ބަދަލުވެގެންދާ އާންމު އުސޫލަކީ، "މައި ތަފާތު"ގެ ފަހަތަށް "-ed" އިތުރުކުރުންކަމަށްވާއިރު، "keep - kept" އަށް ބަލާއިރު، އެ ތަފާތު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، "-d" ގެ ބަދަލުގައި ވަނީ "-t"، އެވެ. މި ދެ އަޑުގައި އެއްގޮތްކަން އުނދަގޫވެގެންވުމުގެ (މި ދެ އަޑަކީވެސް "އެލްވިއޮލަރ ސްޓޮޕް" ދެ އަޑު) ސަބަބުން،"keep - kept"، މި ތަފާތު، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު އެހެން ތަފާތުތަކަށްވުރެ ބޮޑަށް، އާންމު އުސޫލުގެ ތަފާތުތަކާ، ކައިރިކުރެވެއެވެ (ޖޯޒީ ކާބައި، އ.ނ) . އަދި "ވީކް ވަރބްސް" އަކީ، އާންމު އުސޫލާ ވަރަށް ބޮޑަށް ތަޢާރުޟުނުކޮށް ބަދަލުވެފައި ހުރިހާ ތަފާތުތައްކަމަށް ޖޯޒީ ކާބައި (އ.ނ) ހާމަކުރައްވައެވެ.

ސްޓީވަން ޕިންކަރ (1991) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި، ނިމުންކަމަށް ތަފާތު ބަދަލުވެގެންދާއިރު، އާދައި އުނގެނިގެންވާ މާނައަށް ބަރާސާސްވާކަން ހާމަވެއެވެ. އެގޮތުން، އެއް މާނަ، އުނގެނިގެންވާ ތަފާތަށް ބަދަލުވެގެންދަނީ، އެއް އުސޫލަކަށް ނޫންކަމަށް ހާމަކުރައްވައެވެ. އެގޮތުން، "hit"، "strike"، އަދި "slap" ގައި އުނގެނިގެންވީ އެއް މާނައަކަށްނަމަވެސް، އެ ތަފާތުތައް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދަނީ، އެއް ތަފާތު އަނެއް ތަފާތާ ގުޅިގެން ތަފާތުވާކަށެވެ. އެގޮތުން، "hit - hit" އަށް ބަދަލުވާއިރު، "strike -

"struck"އަށް އަދި "slap - slapped" އަށް ބަދަލުވެއެވެ. "stand" އަދި "understand"، މި ދެ ފިޔަވަޅުގެ މާނައިގެ އެއްވެސް އެއްގޮތްކަމެއް ނެތްނަމަވެސް، އެ ދެ ފިޔަވަޅު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދަނީ، އެއް ގޮތަކަށްނެވެ. އެއީ "stand -stood" އަދި "understand - understood" އެވެ. އެހެންކަމުން، ނިމުނުކަމަށް ފިޔަވަޅު ބަދަލުވުމުގައި އެ ފިޔަވަޅެއްގައި އުސޫލުވެގެންވާ މާނައަށް ބަލާސާމާނަކަށް ފޯރަމެއް ގޮތަށްވެގެންވާކަމުގައި ސްޓީވަން ޕިންކަރ (1991) ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

އެއް މާނައެއް އުސޫލީ ފިޔަވަޅު، އެއް ހަމައަކުން ބަދަލުވެގެން ނުދާ ފަދައިން، އެދެގެ އެއްގޮތްކަން (ސައުންޑް ޕެޓަރން) ހުރިހާ ފިޔަވަޅުތަކެއްގެ އެއް ހަމައަކުން ބަދަލުވެގެން ނުދާކަމުގައި ސްޓީވަން ޕިންކަރ (1991) ފާހަގަކޮށްފައެވެ. އެގޮތުން، "need", "feed" އަދި "bleed"، މި ތިން ފިޔަވަޅުގައި އަޑުގެ އެއްގޮތްކަން އުސޫލީގޮތާ ފިޔަވަޅުތައް ހަމަވިޔަސް، މި ފިޔަވަޅުތައް، ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދަނީ، އެކި ގޮތްގޮތަށެވެ (ސްޓީވަން ޕިންކަރ، 1991). އެގޮތުން، "need - needed" އަށް، "feed - fed" އަށް، އަދި "bleed - bled" އަށް ބަދަލުވެގެންދެއެވެ.

އެއް އަޑުތައް އުސޫލީގޮތާ، އަދި ފުންނަ ފުނުމަށް އެއް ފިޔަވަޅުތަކުގައި ބޭނުވާ ފިޔަވަޅުތައްވެސް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދިޔަ އެއްގޮތަކަށް ނޫންކަމުގައި ސްޓީވަން ޕިންކަރ (1991) ފާހަގަކޮށްފައެވެ. އެގޮތުން، "hang"، މި ފިޔަވަޅު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، "hung" އަދި "hanged" އަށް ވެސް ބަދަލުވެއެވެ. އަދި ހަމައެފަދައިން، "lie" މި ފިޔަވަޅުވެސް، "lied" އަދި "lay" އަށް ބަދަލުވެގެންދެއެވެ. ޕިންކަރ (1991) ބާރުއަޅުއްވާ ގޮތުގައި، މި ފަދަ ފިޔަވަޅުތަކަކީ، "ހޯމޯފޯންސް" އެވެ. މާނައީ، އެއް އަޑުތަކެއް އުސޫލީ، އަދި ފުންނަ ފުނުމަށް އެއް ފިޔަވަޅުތަކުގައި ބޭނުވާ، އެހެންނަމަވެސް، އެ ފިޔަވަޅުތަކުގައި އުސޫލީގޮތާ މާނައީ ތަފާތު މާނައަކަށްވުމުން، ހަމައެކަމުގައި، އެއީ މުޅިން ތަފާތު ދެ ފިޔަވަޅެއްކަމުގައި ބޭނުވާ ފިޔަވަޅުތަކެވެ (ޕިންކަރ 1991).

އިނގިރޭސިބަހުގެ އިރެގިއުލަރ ވަރބްއަށް ބަލާއިރު، އިރެގިއުލަރ ވަރބްސްގެ ތެރޭގައި އެއް ކެޓަގަރީއަކަށް ވާވާ ފިޔަވަޅުތައް ހުންނަކަމަށް، ސްޓީވަން ޕިންކަރ، (1991) ފާހަގަކޮށްފައެވެ. އެ ފަދަ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ތެރޭގައި،

"sing - sang"، "ring - rang" އަދި "spring - sprang"، އެވެ. މި ތަފާތުތަކުގެ އެއްގޮތްކަމަކީ، ނުވަތަ މި ތަފާތުތައް އެއް ކުޑަގޮތަކަށް، ދެވޭ ސަބަބަކީ، އެ ތަފާތުތަކުގައި އެކުލެވިގެންވާ ހަމައެކަނި ވަރަށް އަޑުކަމުގައިވާ، "i" މި އަޑު، "a" އަށް ބަދަލުވެފައިވާތީއެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެ ތަފާތުތަކަށް، އެއް ބަދަލެއް ގެނުވަން މެދުވެރިވި ސަބަބެއް ނެތްކަމެވެ (ސްޓީވަން ޕިންކަރ، 1991). ބަޔާންކޮށްދެއްވައި އެ ވާ، މިސާލުގައިވާ ކޮންމެ ބަދަލެއްވެސް ނިމިފައިވަނީ "ng" އަކުރެވެ. އެހެންނަމަވެސް، "ng" އަށް ނިމޭ ކޮންމެ ބަދަލެއް، "i" އަދި، "a" އަށް ބަދަލުވެގެން ނުދެއެވެ. އޭގެ މިސާލަކީ، "bring - brought"، އަދި "fling - flung"، އެވެ. އަދި "ng" އަށް ނިމޭ ކޮންމެ ބަދަލެއް، "i" އަދި، "a" އަށް ބަދަލުވާނޭ ފަދައިން، "i"، އަދި، "a" އަށް ބަދަލުވެފައިވެސް، ހަމައެކަނި "ng" އަށް ނިމިފައިވާ ބަދަލު ނޫންކަންވެސް ހާމަވާކަމުގައި، ސްޓީވަން ޕިންކަރ، (1991) ބަޔާންކުރައްވައެވެ. މިކަން ބަޔާންކޮށް، ދެއްވާފައިވާ މިސާލަކީ، "begin - began" އަދި "swim - swam"، އެވެ. އެހެންކަމުން، އެއް ކުލަވަރެއްގެ އަންނަނި ކޮންކަހަލަ ބަދަލުތަކެއްކަން ކަނޑައެޅިގެން އެނގެންނެތްކަމުގައި ސްޓީވަން ޕިންކަރ، (1991) ހާމަކުރައްވައެވެ.

2.3. ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރުގައި ކަން އަދި ޒަމާންތައް

މަސްދަރަކީ "ކަން" އުފެދުމުގެ މައިގަނޑު އަސްލު، ނުވަތަ "ކަމުގެ ނަމެވެ" (މުޙައްމަދު ޖަމީލް، 1970؛ މުޙައްމަދު އަމީން، 1368ހ؛ އަދި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު، 1999). އެހެނީ މަސްދަރުން ޒަމާނެއް ދޭހަނުކޮށްދެން ނަމަވެސް، އެ މަސްދަރު ވަކި ޒަމާނަކަށް ފެތުމުން އެއިން ދޭހަކޮށްދެނީ "ކަމެވެ". ކަން ހިނގާ ޒަމާން ފިޔަވައި ކަމުގައި ހިފެހެއްޓޭ މާނައަށް ހިފެހެއްޓުމުގައިވެސް މަސްދަރު މުޅިންވެސް ނިމިފައި ހުންނަނީ "ނު" ކަމަށް މުޙައްމަދު ޖަމީލް (1969) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) ބަޔާންކުރައްވައެވެ.

ކަމަކީ "އިތުރު އެހެން ބަދަލެއް ގެނުވަތަ ނުލައި އެއިން ފުރިހަމަ މާނައެއް ދޭހަވާ" (ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު، 1999؛ އާއި ހުސައިން ސުވާދުއްދީން، 1347) އަދި ޒަމާނުތަކުގެ ތެރެއިން ކޮންމެވެސް އެއް ޒަމާނެއް އެއިން ދޭހަވާ ކޮންމެ ބަދަލެކެވެ (މުޙައްމަދު ޖަމީލް، 1969؛ މުޙައްމަދު އަމީން، 1368ހ؛ ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް

ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު، 2004؛ ޙުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު، 1999؛ އަދި ހުސައިން ސަލާހުއްދީން، 1347ހ) ޢަމާނާ، ކިޔުނީ "ކަން" ހިނގުމުގެ ވަގުތަށެވެ. ނަމަވެސް އެ "ކަން" ފާހަގަކޮށްދިނުމަށްޓަކައި މަސްދަރަށް ގެންދޭ ބަދަލުތަކެވެ. އެ ބަދަލު ގެނައުމުން އެކި ވަގުތުގައި "ކަން" ހިނގުމުގެ މާނަ ފާހަގަވެއެވެ (މުޙައްމަދު ޖަމީލު (1969). މިސާލަކަށް: މަސްދަރެއް ކަމުގައިވާ "ލިޔުން" މި ލަފުޒުން އެއްވެސް ޒަމާނެއް ނުވަތަ ކަންހިނގި ވަގުތެއް ފާހަގަކޮށްނުދެއެވެ. ނަމަވެސް، "ލިޔެފި"، "ލިޔާނެ"، "ލިޔުނު"، "ލިޔުނީސް"، މިއިން ކޮންމެ ލަފުޒަކުންވެސް "ކަން" ހިނގުމުގެ ތަފާތު ވަގުތުތައް ފާހަގަކޮށްދެއެވެ.

2.3.1. ޒަމާން ބެހިގެންވާ ބައިތައް

ކަމުގެ ޒަމާން (ޒަމާން) ބެހިގެންވާ ބައިތަކާ ދުރު އިޚްތިލާފުވެރިންގެ ހާލަތު ތަފާތެވެ. ޒަމާނުގެ ބައިތަކުގެ ޢަދަދުގައި، މުޙައްމަދު ޖަމީލު (1969) އާއި މުޙައްމަދު އަމީން (1368ހ) އަދި ދިވެހިބަހާއި ތާރީހަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) ހިމަނުއްވާފައިވަނީ މައިގަނޑު 6 ޒަމާނެވެ. އެއީ ވާކަން، ވޭވޭހުރިކަން، ވާނެކަން، ނިމުނުކަން، ނިމިނިމުނުކަން އަދި ނަމަވުން އެވެ. ނަމަވެސް ޙުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ޒަމާންތަކުގެ ތެރޭގައިވަނީ މައިގަނޑު 3 ޒަމާނެވެ. އެއީ ފާއިތުކަން، ވޭވޭހުރިކަން އަދި ވާނެކަމެވެ. ފާއިތުކަމަކީ ނިމިނިމުނު ޒަމާނެއްގައި ކަމެއް ހިނގިކަން އެންގޭއިރު ކޮންމެ ބަޔަކާވެ (ޙުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު، 1999). އެހެންކަމުން ވާކަން، ނިމުނުކަން އަދި ނިމިނިމުނުކަން ހިމަނުއްވާފައިވާ ފާއިތުކަމުގެ ތެރޭގައެވެ. އަދި ޒަމާނުގެ ތެރޭގައި ނަމަވުން ހިމަނުއްވާފައެއްނުވެއެވެ. މިހާ، ކުރީން ބަޔާންކުރެއްވި ބޭފުޅުން ހަމަކުރައްވާ 6 ޒަމާނުގެ ތެރެއިން ޙުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) ހިމަނުއްވާފައިވަނީ 5 ޒަމާނެވެ. އިބްރާހީމް ރަޝީދީ (1355ހ) ޒަމާންތައް ހިމަނުއްވާފައިވަނީ ފިޔަވަޅު ނުވަތަ ކަމުގެ ގޮތުގައެވެ. އެގޮތުން 5 ފިޔަވަޅެއް ވާކަމަށް އިބްރާހީމް ރަޝީދީ (1355ހ) ހަމަކުރައްވައެވެ. އެއީ ދުރުގައި ވޭވޭދިޔަ ފިޔަވަޅު {ނިމިނިމުނުކަން}، ގާތުގައި ވޭވޭދިޔަ ފިޔަވަޅު {ނިމުނުކަން}، ވޭވޭހުންނަ ފިޔަވަޅު {ވޭވޭހުރިކަން}، ފަހުން ވާނެ ފިޔަވަޅު {ވާނެކަން} އަދި އަމުރުކުރާ ފިޔަވަޅެވެ {އަމުރުވެ}. އިބްރާހީމް ރަޝީދީ (1355ހ) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ތެރޭގައި ކުރީން ބަޔާންކުރެވުނު 6 ޒަމާނުގެ ތެރެއިން 4 ޒަމާން ހިމެނިފައިވާއިރު، ވާކަން އަދި

ނަމަވެސް ހިމަނުއްވާފައެއް ނުވެއެވެ. އަދި ބޭނުންކުރެވުން 6 ޒަމާނުގެ ތެރޭގައި ހިމެނިގެންނުވާ ބައެއްކަމުގައިވާ، "އަމުރު"، އެ ބޭފުޅާ ހިމަނުއްވާފައިވެއެވެ.

2.3.2. ނިމުނުކަން

ނިމުނުކަމީ "ޕާފެކްޓިވް ކައިރި ޒަމާނެއްގައި ހިނގައިފައިވާ ކަންތައް"ކަމަށް މުޙައްމަދު ޖަމީލް (1970) އާއި ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙުމަދު (1999) އަދި އިބްރާހީމް ރުޝްދީ (1300ހ) އިޝާރާތްކޮށްދެއްވާފައެވެ. އޭގެ މިސާލަކީ؛ "އަތުވެއްޖެ"، "ކައިފި"، "ނިދައިފި" އެވެ. ނިމުނުކަން އާންމުގޮތެއްގައި ނިމިފައި ހުންނަނީ "ޖެ" އަދި "ފި" އަކުރު ކަމުގައި ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) ހާމަކޮށްދެއްވައިފައި، މުޙައްމަދު ޖަމީލް (1970) ހާމަކޮށްދެއްވާ ގޮތުގައި "-ޖެ" އަދި "-ފި" އަކީ ނިމުނުކަމުގެ ފަހަރުގައެވެ. އެހެންކަމުން މި ދިރާސާގެ އެއް އަމާޒަކީ ވެގެންދަނީ، ނިމުނުކަން އާންމުގޮތެއްގައި ނިމިފައި ހުންނަނީ "-ޖެ" އަދި "-ފި"އަކުރުތަ ބެލުމެވެ.

"ނިމުނުކަން"، "-ފި" އަދި "-ޖެ" އަކީ ނިމުން ގެނެސްދޭ ދެ ހަރަފެއް ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދު ފޮތްތަކުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ. މުޙައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ (1970) އަދި މުޙައްމަދު އަމީން ދީދީ (1368ހ) އާއި އިބްރާހީމް ރުޝްދީ (1355ހ) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި، އާންމު ގޮތެއްގައި ރައްދުވާކަން ނިމުނީ، އިޝާރާތްކުރެވިގެންވާ "ފިފިކަނުތޯ" {ފި}. "ރައްދުވާކަމަށް"، އިބްރާހީމް ރުޝްދީ (1355ހ) ބޭނުންކުރައްވާފައިވާ ނަމަކީ، "ފިފިނަގާ ފިޔަވަޅު". ރައްދުވާކަމީ، ކަންކުރިމަގާ ނުނިން ފަރާތަކަށް ރައްދުވާ ކަންކަމެވެ (މުޙައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ، 1970). މިސާލަކަށް، ކައިފި، ދަސްކޮށްފި، ލިޔެފި، އެވެ. ނަމަވެސް، މިއާ ހިލާފު ބައެއް ލަފުޒު ހުންނަ ކަމުގައި މުޙައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ (1970) ބާރުނުކުރައްވައެވެ. އެގޮތުން، "ވަދެއްޖެ" އަދި "އަތުވެއްޖެ"، މިއީ ރައްދުވާ ކަންކަން ނަމަވެސް، އެ ލަފުޒުތައް ނިމިގެންދަނީ، "-ފި" އަކުރު ނޫންކަމުގައި އެ ބޭފުޅާ ބާރުނުކުރައްވައެވެ.

މުޙައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ (1970) އަދި އާއި އިބްރާހީމް ރަޝީދީ (1355ހ) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި، "ރައްދުނާވާކަން" އާންމުގޮތެއްގައި ނިމިފައި ހުންނަނީ، އެބޭފުޅު ޖެހިގެންވާ "ޖަވާހިރުޖަހާލާ" {ޖު}. މުޙައްމަދު އަމީން ދީދީ (1368ހ) ބަޔާންކުރައްވާ ގޮތުގައި، ދިވެހިބަހުގެ ބައެއް އަދުރުންގެ ނަޒަރުގައި ކޮންމެ ރައްދުނާވާކަމެއްގެ ނިމުމަށް ޖެހިގެންވާނީ، "ޖަވާހިރުޖަހާލާ"ނުވެ. ރައްދުނާވާކަމަކީ، ކަންކަމާ ފަރާތްތަކުން އެހެން ފަރާތްތަކަށް ރައްދުނާވާ ކަންކަމެވެ (މުޙައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ، 1970). މިސާލު؛ ތެދުވެއްޖެ، އޮށޯވެއްޖެ، އަދި ނިދައްޖެ، އެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި އުސޫލާވެސް ހިލާފުވާ ބައެއް ވަކިން ހުންނަކަމުގައި މުޙައްމަދު ޖަމީލްދީދީ (1970) ބަޔާންކުރައްވައެވެ. އެގޮތުން، "ހިނގައިދިޔަ" އަދި "ނަށައިދިޔަ" އަކީ ރައްދުނާވާ ކަންކަން ނަމަވެސް އެ ވަކިބަސް ނިމިފައިވަނީ، "-ޔަ" ނުންކަމަށް އެ ބޭފުޅާ ބަޔާންކުރައްވައެވެ.

ނިމުނުކަން، "-ދި" އަދި "-ޖެ" އަށް ނިމޭ ދެބަސް ހާމަކަމީ، "ދޭން" އަދި "ދާން" ބޭނުންކުރާ ހާލަތްކަން މުޙައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ (1970) ބަޔާންކުރައްވައެވެ. އެގޮތުން، އިބްރާހީމް ޖެހިގެންވާ ފާފަން {-ދި} ނިމިފައި ހުންނަ ކަންކަމުގެ ވަޒަންތަކަށް، "ދޭން" ބޭނުންކުރެވެއެވެ (މުޙައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ 1970). މިސާލު؛ "ލިޔުނު - ލިޔުއްދޭން"، "ބުނު - ބުނުއްދޭން"، "ޖަހައިދި - ޖަހައިދޭން"، އެވެ. އަދި ފުރަތަމަފުޅި (އެބޭފުޅު) ޖެހިގެންވާ ޖަވާހިރަކަށް {-ޖެ} ނިމިފައި ހުންނަ ކަންކަމުގެ ވަޒަންތަކަށް، "ދާން" ބޭނުންކުރެވެއެވެ (މުޙައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ 1970). މިސާލު؛ "އޮތޮށްޖެ - އޮތޮށްދާން"، "ހިނގައްޖެ - ހިނގައިދާން"، އެވެ.

2.4. ދިވެހިބަހުގެ ބައެއް ޢަމަލުތަކަށް ވަކިވަކި ބަރުލާލެވޭނެ އުސޫލުތައް

2.4.1. ވޯވާލިކަން އަދި ވާހަކަތަން

ވިލިޔަމް ގައިގަރ (1919) އަދި ދުވާނާ މައުރޫސް (2002) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި ދިވެހިބަހަކީ އެ ބަހުގެ "ވަރބް" ނުވަތަ "ކަމުގައި"، ވަރަށް އުސޫލީ ގޮތަކަށް އެކުލެވިގެންވާ "އަލިކި އިންގްލިޝް ލެންގުއޭޖް" އެކެވެ. ބޮޑުބަސްތަކުގެ ބައިކަލް އަދި ޖޯންސް ނިކޯލް (2001) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި، "އަލިކި އިންގްލިޝް ލެންގުއޭޖް" އަކީ، ވަކި އުސޫލެއް (ޤަވާޢިދެއް) ކަނޑައެޅިގެން ނެތް ނުވަތަ ވަކި އުސޫލެއް ކަނޑައަޅަން

އުނދަގޫ ބަސްބަހެކެވެ. ވިލިހެލްމް ގައިގަރ (1919) ބަޔާންކުރައްވާ ގޮތުގައި ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރުތައް ޢަމަލުތަކަށް ބަދަލުވެގެންދިއުމުގައި ކަނޑައެޅިގެންވާ ވަކި އުސޫލެއް އޮތް ކަމަކަށް ފާހަގަކުރެވިފައެއް ނުވެއެވެ.

ދިވެހިބަހުގެ ޢަމަލުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ހުރިހާ ދިރާސާތަކުގެ ތެރެއިން ބުރޫސް.ޑީ.ކެއިން (2000) ކުރެވިފައިވާ ދިރާސާގައި ފިޔަވަޅުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން އެންމެ ހާމަކޮށްދޭ ދިވެހިބަހުގެ ފިޔަވަޅުތަކުން އުފެދޭ، ދުރު މާޒީ ގެ ފަރާތުން ސަރީޙަކަށް އެއްގެ ގޮތުގައި "-ނީ"، މި ޢަމަލު ގެނެވެއެވެ. މިސާލު: "އަހަރެނީ"، "ދުވަހީ" އެވެ. އެހެންކަމުން ފިޔަވަޅުތަކުގެ ނިޝާނަކީ ކަމުގެ ތަފްޞީލުގެ ފަރާތުގައި "-ނީ" ގެނެވުނު އިތުރުވެ (ބުރޫސް.ޑީ.ކެއިން، 2000؛ ގައިގަރ، 1919؛ އަދި ޙުސައިނާ މައުމޫން، 2002).

ބުރޫސް.ޑީ.ކެއިން (2000) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި ވާހަކަ އުފެދޭ ދުރު މާޒީގެ ފަރާތުން "-ނަން" ނުވަތަ "-ނެ" އިތުރުކޮށްގެންނެވެ. ނަމަވެސް ޙުސައިނާ މައުމޫނު (2002) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި ވާހަކަ އުފެދިއަދި ދުރު މާޒީގެ ފަރާތުން ދެވަނީ، "-ނަން"، "-ނެ"، އަދި "-ނީ" އެވެ. އަދި މި ބަދަލުތަކަކީ ކަނޑައެޅޭ ގޮތެއް އޮންނަ ބަދަލުތަކެއްކަމަށް ދަ ބޭނުންވެސް ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ. އަދި މިކަމުގައި ގޮތުން ދަބާރުކުރެވޭ ވަރަށް ބަދަލުތަކެއް ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ.

2.4.2. ވޭތުވެދިޔަ ޢަމަލު (މާޒީ / ނިމުންކަމާއި ނުނިމުންކަން)

ކުރިންވެސް ފާހަގަކުރެވުނު ފަދައިން، ދިވެހިބަހުގައި، ކަންކުރާ ގޮތުން ކަމަށް ބަހާލެވެއެވެ. އެގޮތުން، އެއްވަނަ ފަރާތާއި، ދެވަނަ ފަރާތް އަދި ތިންވަނަ ފަރާތުގެ، އެކަކަށް ގޮތާއި ޖިންސުގެ ސަބަބުން، ކަމުގެ ބަދަލު ގެންނަވައެވެ (ޙުސައިނާ މައުމޫން، 2002).

2.4.2.1. މުޚާތަބުކުރާ އެއްވަނަ ފަރާތް

އެއްވަނަ ފަރާތުގެ އެކަކާ މުޚާތަބުކޮށް ("އަހަރެން")، ވާހަކަދައްކާ ބޭނުންކުރާއިރު، އާންމު ގޮތެއްގައި ވާހަކަދެއްކޭފަރާތުގެ ގޮތުން ހުއްޓަސް، ގޮތުގެ އެންމެ ފަހު ދީ އަކުރުން ކުރީ އަކުރުގެ އިބްތިދާއަށް، ފަހު އަކުރު ނޫނު ސުކޫނަށް {-ިން}ކަމުގައި ޖަޕީ އަބްދުހަދު (1970) ގެރަކުކަރައްވައެވެ. މިސާލުތަކުގެ ގޮތުން ދައްކަވާފައިވަނީ؛ އަހަރެން ދިޔައިން، އަހަރެން ލިޔުނީން، އަހަރެން ގެންގޮސްދިނީން، އަހަރެން ގެންވަރަކޮއިއީން، އަހަރެން ބޮނގީން، އަހަރެން ބުނީން، އެވެ. އެބައިގާ އިތުރަށް ގެރަކުކުރައްވާ ގޮތުގައި، އާންމުގޮތެއްގައި "-ީން" މި ބަހުން ޖުމްލަ ހުއްޓަސް އެކަންޏާ ނިމުނީ ދަންމުކަން {"ނިމުނުކަން"} އެންގުމަށްޓަކައެވެ. އެހެނީން، އަހަރެން ދިޔައީން، އަހަރެން ކައިއީން، އަހަރެން ބޮއިއީން، ފަދަ މިސާލުތައް ދައްކަވާފައިވެއެވެ.

އެއްވަނަ ފަރާތުގެ ގިނަމީހުންނާ މުޚާތަބުކޮށް ("އަހަރެމެން")، ވާހަކަދައްކާ ބޭނުންކުރާއިރު، އާންމުގޮތެއްގައި ޖުމްލަ ހުއްޓަސް ޖުމްލައިގެން އެންމެ ފަހު ދީ އަކުރުން، ކުރީ އަކުރުގެ އިބްތިދާއަށް ފަހުއަކުރަކަށް މީލު އުޅުދިނުންކަމަށް {-ީމު}. މިސާލުގެ ގޮތުގައި ޖަޕީ އަބްދުހަދު (1970) ދެއްވާފައިވާ މިސާލުތަކަކީ، އަހަރެމެން ކެއީމު، އަހަރެމެން ކަޅީމު، އަހަރެމެން ވެއިރީމު، އަހަރެމެން ބޮއިއީމު، އެވެ. އެބައިގާ އިތުރަށް ގެރަކުކުރައްވާ ގޮތުގައި، އާންމުގޮތެއްގައި "ީމު" މި ބަހުން ޖުމްލަ ހުއްޓަސް އެކަންޏާ ނިމުނީ ދަންމުކަން {"ނިމުނުކަން"} އެންގުމަށްޓަކައެވެ. އެހެނީން، އަހަރެމެން ހިނގައިއީމު، އަހަރެމެން ލިޔުއީމު، އަހަރެމެން ނެއިއީމު، ފަދަ މިސާލުތައް ދައްކަވާފައިވެއެވެ.

2.4.2.2. މުޚާތަބުކުރެވޭ ދެވަނަ ފަރާތް

އެކަކާ ނުވަތަ ގިނަ މީހުންނާ ވިދާޅު، ދެވަނަ ފަރާތާ މުޚާތަބުކޮށް، ނިމުނުކަން ބޭނުންކުރާނަމަ، އާންމު ގޮތެއްގައި ވާހަކަދައްކާމީހުގެ ޖުމްލަ ހުއްޓަސް ޖުމްލައިގެ އެންމެ ފަހު ދީ އަކުރުން ކުރީގެ އިބްތިދާއަށް ނިންމަން "ީމު" އުޅުދިނުންކަމަށް {-ީމު} (ޖަޕީ އަބްދުހަދު، 1970). މިއީ، ވާހަކަދައްކާ އެއްވަނަ ފަރާތުގެ

ގިނަގޮތްތަކުގައިވާ، "އަހަރުމެން"ނަންފުޅަށް ބޭނުންކުރާ ގޮތެވެ. މިސާލުގެ ގޮތުގައި ބާރުލުންދެއްވާފައިވަނީ، ކަލޭ ދިޔައީމު، ކަލޭ ދުރީމު، ކަލޭގެން ދިޔައީމު، ކަލޭގެން، ދުރީމު، ކަލޭ މަދަރައީމު ، ކަލޭގެން މަދަރައީމު، އަދި.

ފޮނުވިދިޔަ ޖަމާން ދުވަހާ ގޮތަށް، ކުރިމަތީގައި ހުންނަ އެކަކާ، (ކަލޭ) ނުވަތަ ގިނަބަޔަކާ (ކަލޭގެން / ތިޔަބައިމީހުން) ވާހަކަދައްކާއިރު، އެކަހެރި އާންމު ކުރިމާ މާޒީއައިރު ނުވާކަން {"ނިމުނުކަން"} ދެކެންދިނުމަކަށްޓަކައި ޢަމަލުކުރާނޭގޮތުގައި ފޮނުވިދިޔަކަމުގެ ތަރުޖަމާ ހައްޤެއް، "-ީމު"އަން ކަމުގައި އަލީ އަޙްމަދު (1970) ހާމަކުރައްވައެވެ.

2.5 މުޟާރިޢު ކުރިޔާ ތިންވަނަ ފަރާތާ ގުޅިގެން، ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތައް

ތިންވަނަ ފަރާތާ މުޟާރިޢުކޮށް ވާހަކަދައްކާއިރު އެއީ އެކަކު ނުވަތަ ގިނަ މީހުން ކަމުގައިވިޔަސް އެ ދެ ފަރާތާ މުޟާރިޢުކޮށްފައިވާ ނިމުނުކަން ބޭނުންކުރާނީ ހަމައެއްގޮތަށެވެ (އަލީ އަޙްމަދު 1970). އެގޮތުން، ތިންވަނަ ފަރާތާ މުޟާރިޢުކޮށް، ނިމުނުކަމަށް ގުޅިގެން ބަދަލުވެގެންދާ ތިން ގޮތެއްވާކަމަށް އަލީ އަޙްމަދު (1970) ހާމަކުރައްވައެވެ. ފުރަތަމަ ގޮތަކީ، ނިމުނުކަމުގެ އެންމެ ފަހު ތިން އަކުރުން ކުރީ އަކުރުގައި އަބުފިލިޖަހައި، އޭގެ ފަހަތަށް އަލިފު އިތުރުކުރުމުން ލިބޭ އިބާރާތް {"-◌ައިފި"} ވުމެވެ. ދެއްވާފައިވާ މިސާލެއް؛ ބަލަކައިފި {-◌ައިފި}، ފެންވަރާއިފި {-◌ައިފި} އަދި. ދެވަނަ ގޮތަކީ، ނިމުނުކަމުގެ އެންމެ ފަހު ތިން އަކުރުން، ކުރީ އަކުރުގައި އޯބޯފިލިޖަހައި، އޭގެ ފަހަތަށް އަލިފު އިތުރުކުރުމުން ލިބޭ {"-◌ޯއިފި"} ވުމެވެ (އަލީ އަޙްމަދު 1970). ދެއްވާފައިވާ މިސާލެއް؛ ފެން ބޯއިފި {-◌ޯއިފި}، ކޯއިފި {-◌ޯއިފި}، އަދި. ތިންވަނަ ގޮތެއްކަމުގައި އަލީ އަޙްމަދު (1970) ބަޔާންކުރައްވާ ހަމައެކި، ނިމުނުކަމުގެ ފަހު ތިން އަކުރުން ކުރީއަކުރުގައި އެބުފިލި ޖަހައި، އަލިފު ސުކޫނުކޮށް، ޗަވިޔަނި އެބުފިލިއާއި {"-◌ެއްޖެ"}ވުމެވެ. މިސާލު، ބޮޑުވެއްޖެ، އޮށްވެއްޖެ، އަތުވެއްޖެ، އަދި.

ބަޔާންވެދިޔަ 3 އުސޫލާ ޚިލާފުވާ ނިމުނުކަންވެސް، ދިވެހިބަހުގައިވާ ކަމަށް، އަދި އަހުމަދު (1970) ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، އެބޭފުޅާ ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ ލަފުޒުތަކަކީ، "ކޮށްލި"، "ހިނގި"، "ބުނެލި"، އަދި "ބިނދިލި"، އެވެ. އެހެންނަމަވެސް މި ހާލަތުގައިވެސް، ލަފުޒު ނިމިގެންދާނީ، "ލާލު އިބިލިއްތަން" {-ލި} ކަމަށް، އެބޭފުޅާ ހާމަކޮށްދެއްވާފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، އަދި އަހުމަދު (1970) ބަޔާންކުރައްވާ ގޮތުގައި، ތިންވަނަ ފަރާތަކާ މުޚާތަބުކޮށް ނިމުނުކަން ބޭނުންކުރާއިރު، ނިމުނުކަމުގެ ފުރުއަކުރުގައި އަބަދުވެސް ޖެހިގެންވާނީ، "-ލި" ނުވަތަ "-ޖެ" އެވެ.

ނިމުނުކަން ލަފުޒު ބަދަލުވެގެންދާ ހަމަތައް ކަމުގައި މުހައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ (1970)ވެސް ބަޔާންކޮށްދެއްވާ ގޮތުގައި، އާންމުގޮތެއްގައި ނިމުނުކަން ލަފުޒު ބަދަލުވެގެންދާ ތިން ހަމައެއްވެއެވެ. ނަމަވެސް މުހައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ (1970) ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ ހަމަތަކާއި، އަދި އަހުމަދު (1970) ހާމަކުރައްވާ ހަމަތަކާއި، ތަފާތެވެ.

މުހައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ (1970) ބަޔާންކޮށްދެއްވާ ތިން ހަމައަކީ؛

"1. އޭގެ ވާކަން އަބަފިލި ދެފިއްތަން {ާ} ނިމިފައިވާނަމަ، އެއްކިބި ކަނޑުލާއި އިބިލިލި ޖެހިގެންވާ އަލިފުއް އިތުރުވެފައި، އޭގެ ފަހަތަށް އިބިލިލި ޖެހިގެންވާ ހާލު ދެނެވެއެވެ. މިސާލު: ފުރުން، ފުރާ، ފުރައިލި: ނެގުން، ނަގާ، ނަގައިލި.

2. އޭގެ ވާކަން އަލިފު އިބިލިއްތަން {ި} ނިމިފައިވާނަމަ، އެ އަކުރު ގޮތަށް އޮއްވައި އިބިލިލި ޖެހިގެންވާ ހާލު ދެނެވެއެވެ. މިސާލު: ކެއުން، ކައި، ކައިލި: ބުއިން، ބޯއި، ބޯއިލި

3. އޭގެ ވާކަން ފުރަތަމަ ދިލި ދު ފިއްތަން {ޫ} ނިމިފައިވާނަމަ، އިބިލިލިޖެހިގެންވާ އަލިފުއް އިތުރުވެގެންވާއި ނުވަތައި، އިބިލިލި ޖެހިގެންވާ ހާލު ދެނެވެއެވެ. މިސާލު: ކުރުން، ކުރާ، ކޮށްލި: ދިއުން، ދިޔާ، ދިޔައިލި."

ސޯސް: މުހައްމަދު ޖަމީލް. (1970). ދިރާވަޑު 2. [މުސައްނިފު].

މި ހަމަތަކަށް ބަލާއިރު މަސްދަރު، ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާ ބަދަލުވުން ބަޔާންވާނީ ވާކަމަށް އަންނަ ބަދަލުގެ މައްޗަށެވެ. އެހެންކަމުން މި ދިރާސާގެ މަޤުޞަދުގެ ތެރޭގައި، މަސްދަރު، ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވަނީ މި އުސޫލާ އެއްގޮތަށްތޯ ބެލުން ހިމެނެއެވެ.

އަލިބައިދީފައިވާ ހަމަތަކުގެ ތެރެއިން ހަމައެއް ކަމުގައި އަބްދުލް އަޒީޒު ޖަލާލް އަބްދުއްލަތީފު (2009) ބާރަންކާރުކުރަމުން "އާބާދީއާއި ނިމުވުމި ހުންނަ އަމުރުތައް ނުވަތަ ފާކަން ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާއިރު" ގެ ތަފްޞީލުގައި އަލިބައިދީފައިވާކަމުގައެވެ. އޭގެ މިސާލު ނަގާ- ނަގައިދީ، ހިނގާ - ހިނގައިދީ، ނަށާ - ނަށައިދީ، އެވެ އަބްދުލް އަޒީޒު ޖަލާލް އަބްދުއްލަތީފު (2009)ގެ މި ބުނުމުން، ކަމަކީ ފޯރާކުރުވިފައިވާ މުހައްމަދު ޖަމީލް (1970) ބާރަންކުރައްވާފައިވާ ހަމަތަކުގެ ތެރެއިން އެއްވަނަ ހަމައަށް ބާރުލައިދެއެވެ.

3. މެތަޑޮލޮޖީ

3.1 ސްޓަޑީ ޑިޒައިން (ކްރޮސްސެކްޝަން ޑިޒައިންގެ ބަޔާން)

މި ރިސަރޗަކީ ސަރވޭއެއް ކަން، އެއީ އެއްކުރެވުނު ޑޭޓާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އަމިއްލައަށް ކުރި ތަހުލީލުތަކާއި އިންޓަރވިއުތަކަށް ބަރޯސާކޮށްގެންވާ ދިރާސާއެކެވެ. މިދިރާސާއިގައި ސަރވޭ ކުރި ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަލައިލާކޮށްގެންވާ ލިސްޓެއް ނެރުމުން، މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަން ހޯދުމަށް ބަލާފައެވެ. އަދި އޭގެން އެންމެ އިންޓަރވިއު ސުވާލުތައް ބޭނުންކޮށްގެންވީ، މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަލާލެވޭނެ ގޮތްތަކުގެ މައްޗަށް ބަލައި އެއީ ހަމައެއް ނެތުމަކަށް، އެހީއެއްގެ ގޮތުގައެވެ. މިއީ ވަކި ކޯޑުތަކަށް ބެހުމެވެ، ހުރި ސިލެކްޝަންގެ ކޮށްވެސް ކުރެވިފައިވާ ދިރާސާއެކެވެ. ދިރާސާ ކުރިއަށް ގެންދެވުނު ވަރަކަށް، ކުއަލިޓޭޓިވް ފޮރަމޭޝަނުން ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތެއް ވެސް ލިޔެފައިވެއެވެ. ޑޮކިއުމެންޓް ނިއުމަން (2003) ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތުގައި ކުއަލިޓޭޓިވް ފޮރަމޭޝަނުގައި ލިބޭ މައުލޫމާތުތައް، ވިސްނި އިސްތިއުމާލު ދަރިވަރުންގެ ހުރިހާ ދައުރުތައް ބެލެވެ. އެހެންކަމުން މި ދިރާސާއިން ހޯދުނު ހޯދުންތަކާއި ލިޔުން މައުލޫމާތުތަކުން ހުރިހާ ދައުރުތަކުގެ ވިސްނި އިސްތިއުމާލުގެ ދަރިވަރުންނެވެ.

3.2 ސަބްޖެކްޓް / ސާމްޕަލްގެ ބަޔާން

މި ދިރާސާއަކީ މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަމަށް ބަލާލެވޭނެ އުސޫލު ނެތުމަށް ހަމަތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ހޯދިފައިވާ ދިރާސާއެކެވެ. އެގޮތުން ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ސާމްޕަލްތަކީ ރަސްމީ ބަހުރުވައިގައި ބޭނުންކުރާ މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން ހަމައެކަނި 3 އަކުރުން އުފެދިފައި ހުރި މަސްދަރުތަކުން، "ުުު" (އުޅުދިދި އުޅުދިދި ސުކޫން) އަދި "ުުު" (އުޅުދިދި އުޅުދިދި ސުކޫން) މި ދެ ވަޒަނަށް ހުރި މަސްދަރުތަކެވެ. ހަމައެކަނި 3 އަކުރުން އުފެދިފައިވާ މަސްދަރު ނެގީ ސަމަބައި ދިރާސާގައި ހިމަނާފައި ވާނެ އަދަދު މަދުކަމުން ދިވެހިބަހުގައި ހުރި ހުރިހާ މަސްދަރެއް ނަގައި ނޫން މަސްދަރުތަކަށް ދިރާސާ ހެދުން ނުކުރެވުނެވެ. އެހެންކަމުން

މަސްދަރުތަކަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ލިބިދޭ ކުރަން ޖެހުނެވެ. މި ގޮތަށް ލިބިދޭ ކުރުމުގައިވެސް 3 އަހަރުން ހުރި މަސްދަރުތަކަކީ އިސްކަން ދިނީ، އެންމެ އާންމުކޮށް ބޭނުންކުރާ މަސްދަރުތަކަށް ވިޔަސް ހުރީ 3 އަހަރުން ކުރުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީއެވެ. 3 އަހަރުން ހުރި މަސްދަރުތަކުގެ އަދަދުވެސް ވީން ސަބަބުތައްކޮޅުތައް ދިނަ އެވެ. އެހެންކަމުން އެ އަދަދުވެސް ލިބިދޭކުރަން ޖެހުނެވެ. އެގޮތުން މަސްދަރުތަކުގެ އަދަދު 100 އަށް ވުރެއް ދިނަ ނުވާނޭހެން، އެކި ވަޒަނުގެ އެކި ތަފާތު ނުމުދާގެ ބަދަލުގައި އަދި މަސްދަރުތަކަށް ވަކި އުސޫލުކަން ނުމުދަލަށްކަމި، މަސްދަރުގެ ދު ވަޒަންއެކުގައިވާ "◌ާ◌ު◌ް" އަދި "◌ު◌ު◌ް"ށް ހުރި ހުރިހާ ތަފާތެއް ނަގައެވެ. މި ދު ވަޒަނަށް ހުރި މަސްދަރުތަކުގެ ޖުމުލަ އަދަދަކީ، 67 އެވެ. ނަމަވެސް ކޮންމެ ތަފާތެއްގައި ހިމަނާ މާނަތަކަށް ވަކިވަކިން ބަލާއިރު، ޖުމުލަ އަދަދަކީ، 192އެވެ.

ހަމައެކަނި ދަސްވީ ބަދަލުތަކުގައި ހިމެނޭ މަސްދަރުތައް ނުމުދަލަށްކަމި، ވަކި އަތޮޅުތަކަށް ހާއްސަކޮށްދެވިފައިވާ މަސްދަރުތަކާއި މަދުން ބަދަލުވެއްޖާއި ކުޑަކުދިންގެ ބަދަލުވަނަ ހާއްސަކޮށްދެވިފައިވާ މަސްދަރުތަކާއި ބާރަށްބަލައިގެން ދިރާސާކޮށްފައެވެ. މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން ދަސްވީ ބަދަލުވާއިރު އެހެނިހެން ބަދަލުވަމުގައިވެސް އެއް މަސްދަރެއް ބޭނުން ކުރަނީކަމަށްވާނަމަ އެ ފަދަ މަސްދަރުތައް ހިމެނިފައިވާނެއެވެ. ނަމަވެސް އެ މަސްދަރުތައް ބޭނުންކުރެވިފައި ހަމައެކަނި ދަސްވީ ބަދަލުވަމުގައި ބޭނުންކުރާ މާނައިގައެވެ. މި ފަދަ މަސްދަރުތަކުގެ މާނައިގެ ގޮތުގައިވެސް ހިމެނިފައި ހަމައެކަނި ދަސްވީ ބަދަލުވަމުގައި ބޭނުންކުރާ މާނައެވެ. ދަސްވީ ބަދަލު ފިޔަވައި އެހެނިހެން ބަދަލުތަކަށް ހާއްސަކޮށްދެވިފައިވާ ތަފާތުތަކާއި މާނަތައް ދިރާސާކުރުމުގެ އިތުރުން މަޖާ މާނައިގެ ގޮތުގައި ހިމެނިފައިވާ މާނަތައްވެސް ވީނި ދިރާސާކޮށްފައެވެ. މިކަމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރީ، ރަދީފު.ކޮމް ގެ އެހީ އެވެ. އެހެން ދިވެހި ބަސްފޮތް 2006ގައި މަސްދަރުތަކުގެ މާނައިގެ ބައިގައި، މަސްދަރަކީ ދަސްވީބަދަލުވަމުގެ ތެރެއިން އެހެން އަތޮޅެއްގައިވެސް ބޭނުންކުރާ މަސްދަރެއްކަމަށް، އެކަން ބާއްވާލެވޭނެ ނަމަވެސް، އެ އަތޮޅުގައި އެ މަސްދަރު ބޭނުންކުރަނީ އެ މާނަތަކުގެ ތެރެއިން ކޮން މާނައެއްގައި ކަމެއް އަންގައިދީފައި ނުވެއެވެ. ނަމަވެސް ރަދީފު.ކޮމް ގައި، މަސްދަރުން ދޭހަވާ މާނަތަކުގެ ތެރެއިން އަތޮޅުތަކުގައި ބޭނުންކުރާ މާނަ އެ އަތޮޅާއެކު އަންގައިން ދެވޭއެވެ.

ދަސްވީ ބަދަލުވަމުން ނިސްބަތްވާ ތަފާތުތަކުގެ ތެރެއިން، ދާކަނޑު އަސަރު ބާރަބަ ތަފާތުތަކީ، އެއީ މާނައިގެ ދަރަޖާ، އަދި އެ ތަފާތު ކުރާއިރު ނުވަތަ އަޅަ ނިކަމެތިކުރު އަނބު ކުޑަ ބަދަލުތަކުގެ ސަބަބުން އެއީ ދު ތަފާތެއްގެ

ގޮތުގައި ބަލާފައިވާ ތަފްޞީލުތަކެވެ. މިސާލަކަށް، "ކިޔުން"-"ކިޔުން"، "ލިޔުން"-"ލިޔުން"، "ދިޔުން"-"ދިޔުން"، "ހުނުން"-"ހުރުން"، ފަދަ ތަފްޞީލުތަކެވެ. މިއިން ކޮންމެ ޗޭގަނޑެއްވެސް ހިމަނާފައިވާނީ އެއް ތަފްޞީލެވެ.

މި ދިރާސާގެ ސާމްޕަލްގެ ގޮތުގައި، މަސްދަރުގެ އިތުރުން، އެ މަސްދަރުގެ "ނިމުނުކަން"ވެސް ބަލާފައެވެ. ނަމަވެސް ދިވެހިބަހުގައި މަސްދަރުތައް ލިބެންހުރި ފަދައިން ދިވެހިބަހުގެ އެއްވެސް ރަދީފުކަން، އެ މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަން ލިބޭކަން ނުވެވެ. އަދި މި ދިރާސާއަށް ނަގާ ހުރިހާ މަސްދަރުއެއްގެ ނިމުނުކަންތައް ފޮތުފޮތުން ހޯދުމަކީވެސް ނާދިރު ކަމެކެވެ. އެހެންކަމުން މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަން ހޯދުމަށްޓަކައި ސަރވޭ ފޯމެއް ތައްޔާރުކުރަން ޖެހުނެވެ. އަދި މި ސަރވޭ ފޯމު ފުރުމަށްޓަކައި މި ދިރާސާއަށް ބައިވެރިވި ޕަރޕޯސިވް އަދި ކޮންވީނިއަންސް ސާމްޕްލިންގއެވެ. ޕަރޕޯސިވް ސާމްޕްލިންގއަކީ، ވަކި ބޭނުމެއް ހާސިލުކުރުމަށްޓަކައި ނަގާ ސާމްޕަލްއެއްކަމާއި، ކޮންވީނިއަންސް ސާމްޕްލިންގއަކީ އަވަސް ފަސޭހައިން ލިބެންހުރި މީހުން ސާމްޕަލްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުންކަމުގައި ގެބޮލިއު ޗޯލްބަރސް ނިއުމަން (2003) ހާމަކުރައްވައެވެ. އެހެންކަމުން މި ދިރާސާގެ ސާމްޕަލްއަކީ މި ދިރާސާގެ ބޭނުން ހާސިލުކުރުމަށްޓަކައި، މި ދިރާސާގެ މައުޟޫޢަށް އެންމެ އެކަށޭނެ އެކަމަށް އެންމެ ކަމަށްވާ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން އެ ވަގުތަށް އެންމެ ފަސޭހައިން ލިބެން ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނެވެ. އެގޮތުން މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަން ހޯދުމަށް ދިވެހިބަހުގެ ފުންނާބު އުސް، ދިވެހިބަހުގެ އުސްތާދުންގެ 5 ބޭފުޅަކު ބައިވެރިކުރީއެވެ. މި ފަސް ބޭފުޅުންނަކީ ދިރާސާގެ އިންޓަރވިއުތަކުގައިވެސް ބައިވެރިކުރި ބޭފުޅުންނެވެ. މި ދިރާސާއަށް ދިވެހިބަހުގެ އުސްތާދުން ބައިވެރިކުރުމުގެ ސަބަބަކީ، މިހާރު ދުޅަހެޔޮކަމުގައި ދިވެހިބަސް ބައިވެރިކުރަނީ ރޭގެ އެންމެ ރަނގަޅުކުރަމުން ދަނިކޮށް ޒަމާނުގެ ކުޑަކުދިންނަށް މެދު ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާއިދުގެ މައުލޫމާތު ބިނާކޮށް ހަދާ ދިރާސާއަށްކަމުގައި، މި ދިރާސާއަކީ އެންމެ ރަނގަޅު މަސްދަރު ދެއްކުމަށް ފުރިހަމަކަމާއި އެކުއިލުން ކަމެގައި ޒަމާނުއްކުރީއެވެ.

3.3 ބޭނުންކުރެވިފައިވާ އިންސްޓްރުމަންޓްގެ ބަޔާން

މި ދިރާސާގެ އިންސްޓްރުމަންޓްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވުނީ ސަރވޭ ފޯމެއްކަމައި، އޭގެން އެންގޭޖް އިންޓަރވިއު ސުވާލު ކަރުދާހެވެ. ސަރވޭ ފޯމުގެ ނަމޫނާއެއް، އެޕެންޑިކްސް 1ގައި، އަދި އިންޓަރވިއު ފޯމުގެ ނަމޫނާއެއް އެޕެންޑިކްސް 2ގައި ވާނެއެވެ. މި ދިރާސާގައި ސަރވޭފޯމު ބޭނުންކުރީ ދިރާސާގެ ސާމްޕަލްގެ އެއްބައި ކުދިގައިވާ މަސްދަރު ނިޒުންކަމަށް ބަދަލުކުރެވިފައިވާ ގޮތްތައް ހޯދުމަށެވެ. އެގޮތުން، ސަރވޭ ފޯމުގައިވާ މަސްދަރުނިޒުންތަކާއި އާ މަސްދަރުނިޒުންތަކުގެ މާނަ ހިމަނައި އެއިން ކޮންމެ މާނައެއްގައި އާ މަސްދަރު، ތިންވަނަ ފެންވަރާ ދުރުތަޖުރިބާ، ނިޒުންކަމުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާ ކަންކަން ލިޔުއްވާފައެވެ. މަސްދަރުނިޒުންތަކުގެ މާނަ ހިމަނަން ޖެހުނީ މި ރިސަރޗަށް ހުރި ފަސޭހަ ބޮޑުކުރުމަށް ފަހަރެއް ނަލަފާއިން ހުށަހެޅުމުގައި މަސްދަރުނިޒުންތަކުގެ މާނަ ނޭނގި، ހަމައެކަނި މަސްދަރުނިޒުންތަކުގެ ދިރުމުން، އާ މަސްދަރުނިޒުން ބަދަލުކުރަން ވެސް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ޝަރުތުތައް ހުށަހަޅާފައިވާތީއެވެ. ޚާއްޞަ ފަސްބަޔަ އަދަށް ކުރަމުންދާއިރު ފުރިހަމަކުރަމުންދާއިރު ކުރާ ދިރާސާތަކުގެ ގޮތުން ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި އިސްތިޢުމާލުގެ ގޮތުން، ޚާއްޞަ ފަސްބޭނުން ހުރިހާ ދިރާސާ އެކުލެވެ ގޮތުގައި ގޮތުގައި ކުރިއަށް ވަރަށް މުހިއްމުކަމެއްކަމުގައި، ކާލްސޮން (2003) ހުށަހަޅާފައެވެ. މި ދިރާސާގެ ޚާއްޞަ ފަސްބޭ ކުރުވަނީ ދިވެހިބަހުގެ ޑިގްރީގެ ފުރާ އަހަރުގައި ކިޔަވާމުންދާ ދަރިވަރުން ބޭނުންކޮށްގެންނެވެ.

މަސްދަރުތަކުން ނިޒުންކަމަށް ބަދަލުކުރާއިރު، ހަމައެކަނި ތިންވަނަ ފެންވަރާ ދުރުތަޖުރިބާ ވަރަކަށްއަތުލައިރު ބޭނުންކުރާ ގޮތާ ލިޔުއްވާފައި އިރުޝާދުދިން ސަބަބަކީ ދުރުތަޖުރިބާކަމަށް ފެންވަރާ ގުޅުން ނިޒުންކަމަށް ބަދަލު އަންނަނިވިއެވެ، މި ދިރާސާއަކީ ފަރާތް ކުޅަ ދުވަސްކޮޅެއްގެ ތެރޭގައި ހަދަންޖެހޭ ދިރާސާއެއްކަމުން ދިރާސާ ލިމިޓޭޝަނަކަށް ހިފާފައިވާތީއެވެ. ނިޒުންކަމުގެ އިތުރުން މަސްދަރުތަކުން، ފާހަގަކޮށް ބަދަލުކުރެވިފައިވާ ސަރވޭ ފޯމުގައި ބައިންނަށް ހިމެނިފައިވާނެއެވެ. މި ދިރާސާއަށް މަސްދަރު ނިޒުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ހަމަ ދިރާސާއެއް ނަމަވެސް، މަސްދަރުތަކުގެ ވާހަކަ މި ދިރާސާއަށް ގުޅުމުގެ ބޭނުމަށް، ލިޔުންތަކާއިން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުގައި މަސްދަރު ނިޒުންކަމަށް ބަދަލުވަނީ ވާހަކަ، ބަޔާނާއެގޮތުންކަމަށް މުޅިއްޔަތު ޖަމާލު ދިރި

(1970) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާތީއެވެ. އެހެންކަމުން، މަސްދަރު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، ހަމަ ހަޤީޤަތުގައިވެސް މަސްދަރު، ފާޢިލަން ބަރާބަރުވާތީ ބެލުމަށްޓަކައި މި ދިރާސާގައި މަސްދަރުތައް ފާޢިލަށްވެސް ބަދަލުކުރެވިއެވެ. މަސްދަރު، ފާޢިލާއި ނިމުންކަމަށް ބަދަލުކުރަން އޮތްއިރު، އެއިން ކޮންމެ މަސްދަރަކާ ދިމާވުމުގައި، އެ މަސްދަރަކުގެ ނިމުންކަމުގެ ތަފުޞީލް ދީ ހޯދިއާއި އޭގެ ފާޢިލުގެ ތަފުޞީލް ދީ ހޯދި ހިމަނާފައިވާނެއެވެ. ސަބަބަކީ ބައެއް މަސްދަރު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، ދީ ހޯދަކަށް ބަދަލުވެގެންދާކަމުގައި، މި ދިރާސާއަށް ހުރި ޤަބީލްތޯ ޖަސްޓިސް ދައްކާދޭއެވެ. އެހެންކަމުން އެއް މަސްދަރަކަށް ނިމުންކަމުގެ ދީ ހޯދުމެއް ފާޢިލުގެ ދީ ހޯދުމެއްވެސް އޮވެދާނެއެވެ، އެ ދީ ޖަވާބުން ކޮންމެ ޖަވާބަކަށް ދީ ހޯދި ހިމެނިއެވެ.

ޓޭބަލް- އެންޖެލް ޑިސްކްރިޕްޓް ސްޓެޓިކް ކޮމްޕާސް ބޭނުންކުރި ސަރވޭ ޑޭޓާ ދިން އެއްކޮށްކުރުމުން ގާތްކައް އެނަލައިޒް ކޮމްޕަރިޒަން، މަސްދަރު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި، ކޮންމެހެން މަސައްކަތްކުރީ އެޖެންޑާ ބައެއް ސްޓެޓިސްޓިކާ މިގޮތް ގޮތުން، ދިވެހިބަހުގެ ބައެއް އުސޫލުތަކުގެ ޚިޔާލު ހާމަކުރަމެވެ. އެގޮތުން މި ޑިސްކްރިޕްޓް އަމާޒުކޮށްގެން ހަމަ ސަރވޭގައިވެސް ބޭނުންކުރެވުނު ބާރުތަކެވެ. ޑިސްކްރިޕްޓްގައި ބޭނުންކުރި، ޓޭބަލް- އެންޖެލް ޑިސްކްރިޕްޓް ސްޓެޓިކް ކޮމްޕާސްގެ ނަތީޖާއެއް އެޕެންޑިކްސް 2ގައި ފެނެއެވެ.

3.4. ދިރާސާ ހޯދުމުގެ ބައިން

މި ދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ފުޢޫލު" އަދި "ފަޢުލު" މި ދެ ވަޒަނަށް ހުރި މަސްދަރުތައް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލަކީ ކޮބައިތޯ ބެލުމަށް ހަދާ ދިރާސާއެކެވެ. އެގޮތުން މި ދިރާސާ ހުރިހާކަމެއް އެންމެ ފުރަތަމަ ދިވެހިބަސްފޮތް 2006ގެ އެހީގައި، ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ މަސްދަރުތައް ހޮވާލެވުނެވެ. އަދި އެ މަސްދަރުތައް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުކުރުމަށްޓަކައި ސަރވޭފޯމެއް ތައްޔާރުކުރެވުނެވެ. މި ފޯމު ފުރުމަށްޓަކައި ދިވެހިބަހުގެ ޚާއްޞަ އުސްތާދުން ހިޔާރުކުރެވުނެވެ. އަދި އެތަނުން އެއް ބާރުގަނޑު (އެޕެންޑިކްސް 1) ތައްޔާ އެ ފޯމު ފުރުމަށްޓަކައި، ދެން ތިއްބެވި ހަމައަށް ބާރުގަނޑަށް ހަވާލުކުރެވުނީ، އެޕެންޑިކްސް 1، އެ ފޯމު ފުރާފައިވާ ގޮތަކީ އެ ބާރުގަނޑުވެސް ޤަބޫލުކުރައްވާ ގޮތަށް ނަންބަރު ނޫޅޭ ނަންބަރު ބެލުމަށްޓަކައެވެ. ސަބަބަކީ، މި

ދިރާސާއަށް ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ އަދަދަކީ 76 ކަމުގައިވިނަމަވެސް އެއިން ކޮންމެ ލަފުޒެއްގައި އެބައި މާނަތަކެއް ހުންނައިރު، އެ ލަފުޒުތަކުގެ އަދަދު 192އަށް އަރައެވެ. އަދި އެއިން ކޮންމެ މާނައަކާ ގުޅިގެން އެ މަސްދަރެއް ނިމުނުކަމަކާއި ފާކަމަށް ބަދަލުވެގެން އަންނަ ގޮތް ލިޔަން ޖެހެއެވެ. އެހެންކަމުން އެ ސަރުވޭފޯމު ފުރިހަމަކުރުމަކަށް ގަޑިއަކާއި 45ވަރަކަށް މިނެޓް ހޭދަވެއެވެ. ވީމާ މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންކުރެވުނު 4 އުސްތާދުންގެ ވަގުތު ހުރި ގޮތުން އެކާ ގިނަ ވަގުތު ދެވުނުހާމުގެ ސަބަބުން، އުސްތާދު 1 ގެ އަރިހުން ފުރުޞަތު، ހަފްތާގެ ދުވަސް ތިއްބެވި އުސްތާދުންގެ އަރިހަށްގޮސް އެ ފޯމު ފުރިހަމަކުރިވަރީ ރަސްމީގޮތުގައި ތަޢާރަފްކުރިއެވެ. ކަންތިރީގާކުރި ގޮތުން ހިތުފަ ބަދަލުވުން އުޅުނު އެއްވެސް ލަފުޒެއް ފޯރަގެއެއް ނުކުރެވުނެވެ. ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ބޭފުޅުން، ސަރުވޭ ފޯމު ފުރިހަމަކުރުމުން ދިޔަ ވަގުތު، ބަޔަކު ލަފުޒުތަކާ ގުޅިގެން ހިތުގައި އުފެދުނު އެކިއެކި ސުވާލުތައް ވަގުތުން އެ ބޭފުޅުންނާ އަހާލައިގަތެވެ.

ސަރުވޭ ފޯމު ފުރިހަމަކުރުމުން، ސަރުވޭއިން ލިބުނު ޖަވާބުތައް، ތަފާތުތަކަކަށް އަދަދު އުސޫލުން ފާސްކޮށް މަސައްކަތްކުރެވުނެވެ. މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލު ދެނެގަތުމަށް ފުރަތަމަ ޖާޗު އެނގަޔަފިޓުކުރުމުގެ މަރުހަލާގައި ކުރިމަތިވި ބައެއް ސުވާލުތަކުގެ ސަބަބުން، ދިވެހިބަހުގެ ބައެއް އުސްތާދުންނާ މަޝްވަރާކުރަންޖެހުނެވެ. އެހެންކަމުން އޯޕަން އެންޑެޑް އިންޓަރވިއު ސުވާލުކަރުދާހެއް ބައްޓަންކޮށް، އެބޭފުޅުންނާ އިންޓަރވިއުކުރެވުނެވެ. މި އިންޓަރވިއުގައިވެސް ބޭނުންކުރީ ސަރުވޭފޯމު ފުރިހަމަކުރިއިރުވެސް ބޭނުންކުރި ފަދަ އުސޫލުންނެވެ.

3.5 ދިރާސާގެ ވެލިޑިޓީ އަދި ރިލަޔަބިލިޓީގެ ބައިން

ދިރާސާގެ ވެލިޑިޓީއަކީ ދިރާސާގެ ނަތީޖާއަކީ ޙަޤީޤަތް ނުވަތަ ސައްޙަ އެއްޗެއްކަމުގައިވުމެވެ. އަދި ރިލަޔަބިލިޓީއަކީ ދިރާސާއެއްގެ މިންކުރާ މިންގަނޑު ބަދަލުނުވާ ގޮތަށް ހަމަ ހަމަ ތަކުރާރުކުރެވިދާނެ ހާލަތު ނަތީޖާއަށް ނަޒަރުދާރުކަމާއި ޖަވާބު. ޖޮންސަން ނިއުމަން (2003) ފާހަގަކޮށްފައެވެ. ދިރާސާބަސްތައް 2006ގައި ހިމާޔަތް މަސްދަރުތަކުގެ ބައިން، މި ދިރާސާއަށް ނަގާ ދެ ވަޒަނަކުގައިވާ "◌ُ◌ُ◌ْ" އަދި "◌َ◌ُ◌ْ"، މި ދެ ވަޒަންގެ ތަސްމީ ބަދަލުވާއަށް ނިސްބަތްވާ، ހުރިހާ ލަފުޒެއް މި ދިރާސާގައި ހިމެނޭނެ

ދިރާސާގެ ބަސްބަހާގޮތާއި އިމްތިޙާނު ލިޔުމުގެ އިމްތިޙާނުން، ރިޒަލްޓްބަލައިލުމުގައި އެދުނު ބޭނުމެވެ. ދިރާސާއަށް ނަމޫ މަސްދަރުތަކާއި ނިޒާމުކަމުގެ ބަދަލުކުރެވުނުތަކާއި، އަލުއްޔަ އަށް ނުވަތަ އަނެއްގޮތަކަށް ބަޔަކާއި ބޭނުންކުރެވޭ ބަދަލުތަކާ އިމްތިޙާނު ހުރި ދިވެހިބަހުގެ އުސޫލުތަކުގެ ގޮތުގައި ބެލުމާ ބޭނުންކުރުމާއި މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންކޮށްގެންވެއިވޭލިއުސް، މި ދިރާސާއަށް އެކި އިމްތިޙާނު ބޭނުންކުރެވިފައިވާކަމެވެ. އެހެން މި ދިރާސާއަށް ދިވެހިބަހުގެ ޚާއްޞަކަން ވަރަށް ބޭނުންކުރަނީ ބަލާލުމާއި ދިރާސާއަކަށްފައިވާ ދިވެހިބަހުގެ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރާ ބޭނުންތަކާއި ލިޔުންތަކުގެ ބޭނުންތަކުގެ ޚާއްޞަތަކެއް ވާނެއެވެ. އަދި މި ދިރާސާގެ ސަރުކާރުގެ ގައިޑްލައިނާ މައުލޫމާތުތަކާ ދިވެހިބަހުގެ އުސޫލުތަކުގެ 5 ބާބުގެންވެސް އިސްތިޢުމާލުކުރާގޮތާ މައުލޫމާތުތައް ކޮށްދެއްވާފައި، މިއިވެސް މި ދިރާސާގެ ސަފްހާކަން ބޭނުންކުރެވުނު ކޮށްދެއް ދެކެވެ.

3.6 ޑޭޓާ އެނަލިސިސް (ނަތީޖާ ތަޙުލީލުކުރި ގޮތުގެ ބަޔާން)

މި ދިރާސާއިން ލިބުނު މައުލޫމާތުތައް ސާފުކޮށް ގުނަވުމުގެ ކުރިން އެންމެ ފުރަތަމަ ކުރި ކަމަކީ، ދިރާސާއަށް ބޭނުންކުރެވުނު ސަރުކާރުގެ ގައިޑްލައިނާ "ނިޒާމުކަމުގެ"، ތެރެއިން އެއް ތަފާސްހިސާބު ހުރި ހުރިހާ ލަފުޒުތައް އެއް ތަރަތީބުކޮށް، އަކުރުން ލަފުޒުތައް ކޮށްގަނެލުމަށްފަހު ކޮންމެ ތަރަތީބަކުން ނަންބަރުދިނީއެވެ. މި ގޮތަށް ތަރަތީބުކުރި ލަފުޒުތައް އެކި އިނގ، ވަކި ތަފާސްހިސާބު ހުރި ލަފުޒުތަކާއި، އެއިން އެއްވެސް ތަފާސްހިސާބު ނުލިބޭ ލަފުޒުތައްވެސް ހުރި ކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އަދި މި ފަދަ ލަފުޒުތައްވެސް ވަކި ބައެއްގެ ގޮތުގައި ބެލުނެވެ. މި ގޮތަށް ލަފުޒުތައް ބައިބައިކޮށް އަލަށް ނަންބަރުވާ ތަރަތީބުގެ ނަމޫނާއެއް އެޕެންޑިކްސް 3ގައި ވާނެއެވެ. ލަފުޒުތައް ބައިބައިކޮށް އެގޮތަށް ދިން ކުރުކޮށްދިނުމަކީ، އެއް ތަފާސްހިސާބު ހުރި ލަފުޒުތައް، އެއްގޮތަކަށް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތްތައްކުރުވީ އެ ލަފުޒުތަކުގައި ކޮންކަހަލަ އެއްގޮތްތަކެއް ހުރުމުގެ ބަދަލުކަމާއި ތަޙުލީލުކުރީއެވެ. އަދި އެއަށްފަހު އެ ތަޙުލީލު އިތުރަށް ފުރާ ކުރުވުމުގެ ކަމާއި، އެއް ތަފާސްހިސާބު ހުރި ލަފުޒުތަކުގެ ތެރެއިން، އެ ލަފުޒުއެއްގެ މަސްދަރުގެ ވަޒަން، "ﹿﹿﹿ" އަދި "ﹿﹿﹿ"ން ހުރި މަސްދަރުތައް ވަކިކުރީއެވެ. މި ތާވަލުތަކުގެ ނަމޫނާއެއް އެޕެންޑިކްސް 4ގައި ވާނެއެވެ. ވަކިތަފާސްހިސާބު ހުރި ލަފުޒުތައް އާއި މަސްދަރުގެ ވަޒަނަށް ބަލައި، ވަކިކުރުމަށްފަހު، އެ ލަފުޒުތަކުގެ ތެރޭގައި ކޮންކަހަލަ އެއްގޮތްތަކެއްހުރިތޯ ތަޙުލީލުކުރީއެވެ. އަދި މި ތަޙުލީލުތަކުގެ

ނަތީޖާ ނުދެކުމަށްވާނީ، ދިރާސާއިން ފެނުނު އެއްޗަކާއި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި އިންޓަވިއު ހާއި ދިރާސާގެ ލިޓްރޭޗަރާ ގުޅުވައިގެންނެވެ.

3.7 ޓްރޭންޖިއުލޭޝަން އާއި ޕައިލެޓް ސްޓަޑީ

މިއީ ދިރާސާ ހަރުދަނާކުރުމުގެ ނުކުތާ، އެއްވެސް ވަރަކަށް ދިރާސާއަށް ނުފޫޒުނުފޯރާނެ ކަންތައްތަކާ ދިރާސާއެއްކަމެވެ. އެގޮތުން، ދިރާސާއަށް ސާމްޕަލްކުރުމުގައިވެސް، މި ދިރާސާއަށް އިޚްތިޔާރުކުރި ދެ މަދަރުސާ ދިވެހިބަސް 2006ގައި ބައްލަވާނެ ގޮތަށް ހުރި ތަފާތެއް ހިމެނޭ ގޮތަށެވެ، ދިރާސާއަށް ނަތީ ޖާބިރުކުރި ދިރާސާކުރި ފަރާތުގެ އެއްވެސް ނުފޫޒެއް ނުހުރިކަމެވެ. އަދި ހަމައެކަނި، މި ދިރާސާގައި އެކުލަވާލެވުނު ދެވަނަ ޖާބިރުކުރުމާއި، މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަމަށް ބަލާއިރުވެސް، ދިރާސާކުރި ފަރާތުގެ އެއްވެސް ނުފޫޒެއް ނުހުރިކަމެވެ. އެހެން، މި ދިރާސާގައި މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުކުރުމުގައިވެސް، އަމިއްލަ ރައުޔަށް ނުދެވެ. ދިވެހިބަހުގެ އުސްތާދުން ބޭނުންކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވުނެވެ. އަދި މި ދިރާސާއަކީ، ހުށަ ސިލެކްޓުއަލްއުކު ކުރުމަށް ދިރާސާއެއްކަމުން، މި ދިރާސާގައި ހުރިހާ ފަރާތަކީ، ފަރާ އަމިއްލަ ނުފޫޒު، ފުރުޞަތު އެއްސެކްޓް ފުރުޞަތު ދެވިފައިވާތީވެ. އެހެންނަމަވެސް ގޮތް އެކަށީގެންވާ ކުރެއްވުމަށްވަނީ، ދިރާސާކުރި ފަރާތުގެ ނުފޫޒު ނުފޯރާނެގޮތުގެ ފުރުސަތު ނަގާނެކަން އެބަ އޮތެވެ.

4. ފައިންޑިންގްސް

4.1. ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރެވުނު މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެވޭނޭ އުސޫލުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ދިރާސާއިން ހޯދުނު ހޯދުންތައް

ދިރާސާއިން ހޯދުނު ހޯދުންތަކަށް ބަލާއިރު، މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާ ބަދަލުވުން ބަރޯސާވެފައިވަނީ އެ މަސްދަރެއް އޮންނަ ވަޒަނަކަށްކަމުންނެވެ. ނަމަވެސް އެ މަސްދަރެއްގައި އެކުލެވިގެންވާ އަޑުތަކަކަށްވެސް ނޫނެވެ. އެ ބަދަލުވުން ބޮޑަށް ބަރޯސާވެފައިވާ ޙަރުފުގައި އެކުލެވިގެންވާ ދާއިރާގެ އިޝްތިޤާޤާއި އިޝްތިޤާޤްއްނަތަކުގެ މައްޗަށާއި "ފާކަމަކަށެވެ". ދިރާސާއިން ހާމަވެގެންދިޔައި، ބިންވަރަށް ފަރާތަކާ މިސާލަކަށް ނިމުނުކަން ބޭނުންކުރާއިރު، މުޅިންވެސް ނިމުނުކަމުގެ ފަހު އަކުރުގައި ޖެހިގެންވާ "-ފި" ނަމަވެސް "-ގެ" އެވެ. އެގޮތުން، އާންމު ގޮތެއްގައި "-ފި"އަށް ނިމިފައިވާ އިޝްތިޤާޤާއި ކުރާ ކަންތައްތައް ދުރަކަށްދާ ބަދަލުތައްކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ. އަދި އާންމު ގޮތެއްގައި "ގެ" އަށް ނިމިފައިވާ އިޝްތިޤާޤާއި ކުރާ ކަންތައްތައް ދުރަކަށްދާ ބަދަލުތައްކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވުމުގައި ތިން އުސޫލެއްވާކަމަށް މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނެވެ. މިއިން ކޮންމެ އުސޫލެއްގައި "ނިމުނުކަން" ހުންނަނީ ވަކި ބައްގަނޑެއްގައެވެ. އެއީ "-ފި" އަށް ނިމިފައިވާ ދެ ބައްގަނޑާއި، "-ގެ" އަށް ނިމިފައިވާ ބައްގަނޑެވެ. "-ފި" އަށް ނިމިފައިވާ ބައްގަނޑުގެ ތެރޭގައި "-ައިފި" (/-æfɪ/)، އަދި "-ެފި" (/-ɛfɪ/) އެވެ. "-ގެ"އަށް ނިމިފައިވާ ބައްގަނޑަކީ، "-ިއްގެ" (/-ɪʔdʒɛ/) އެވެ. ނިމުނުކަމުގެ މިއިން ކޮންމެ ބައްގަނޑަކާވެސް ގުޅޭ ބަދަލުވުން ވަކި ހަމަތަކެއްގެ މަތިންނެވެ.

މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު ތިން އުސޫލުގެ ތެރެއިން ދެ އުސޫލުކަމުގައިވާ، "-ައިފި" (/-æfɪ/)، އަދި "-ެފި" (/-ɛfɪ/) އުސޫލަކީ މުބާރަކު ޖަމީލުދީދީ (1970) ވެސް ބަޔާންކުރައްވާ ހަމަތަކެވެ. އެހެންނަމަވެސް މި ދެ އުސޫލު އެ ބޭފުޅާ ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވަނީ ފުރިހަމައަކަށް ނޫނެކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ. "-ިއްގެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ބައްގަނޑަކީ ހުރި ނިމުނުކަންތަކާ ބެހޭ ގޮތުން، މުބާރަކު ޖަމީލުދީދީ (1970) ކުރެކޮށް

ފާހަގަ ދައްކާފައިވާ ނަމަވެސް، އެއްވެސް ވަރަކަށް އެ އުސޫލު ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެ.

ނިމުނުކަމުގެ އާންމު އުސޫލްތަކަށް މުޙައްމަދު ޖަމީލްދީދީ (1970) ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ އެއް އުސޫލުކަމުގައިވާ "-ފި" އުސޫލަކީ، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ހަމައެކަނިކަމުގައި މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ހަމައެކެވެ.

ނިމުނުކަމުގެ ބަދަލުވުންތަކުގައި، އަލީ އަޙްމަދު (1970) ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ، "-ައިފި" ބަދަލުވުމަކީ، މި ދިރާސާއިންވެސް ހަމަ ބަދަލުވުމެކެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، މި ބަދަލުވުމަކީ ހުރި ތަފާތުތަކުގެ މިސާލުގެ ގޮތުގައި އެ ބޭނުމާ ހިމަނުއްވާފައިވާ މިސާލުތަކުގައި، "ކައިފި" އަދި، މި ބަދަލުވުމަށް ނުވުތޯ ތަފާތެއްކަމުގައި، ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އަދި، "ކައިފި" މި ތަފާތަކީ މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު ގޮތުގައި، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ތަފާތެކެވެ. އަލީ އަޙްމަދު (1970) ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ، ބަދަލުވުމުގެ ތެރެއިން، "-ޭއިފި" އަދި "-ެއްޖެ" ބަދަލުވުމަކީ މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ސާމްޕަލްތަކުން ފެނިފައިނުވާ ބަދަލުވުމުތަކެކެވެ.

ތާވަލު 4.1.1: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާއިރު "-ައިފި" (/-æfɪ/)، މި ބަދަލުވުން، "ނިމުނުކަން" ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލު

ސާމްޕަލް ނަންބަރު[1]	މަސްދަރު	ވާކަން	އަންނަ ބަދަލު		އިތުރުވާ އަކުރު	ނިމުނުކަން
			ބަދަލުވާ ފިލިއަކުރު	ބަދަލުވެގެންދާ ފިލިއަކުރު		
7، 8	ބުރުން[2]	ބުރާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ބުރައިފި
11	އުރުން (1[3])	އުރާ	◌ާ	◌ައި	ފި	އުރައިފި
14	އުކުން	އުކާ	◌ާ	◌ައި	ފި	އުކައިފި

[1] މި ނަމްބަރުތައް ރަމްޒުކޮށްދޭނީ، އެޕެންޑިކްސް 1ގައި މަސްދަރުތަކަށް ދެވިފައިވާ ސާމްޕަލް ނަމްބަރުތަކެވެ.

[2] މަސްދަރަކަށް އެއްވެސް ނަމްބަރެއް ދެވިފައި ނުވާނަމަ، އެ މަސްދަރު ބޭނުންކުރެވިފައި އެންމެ މާނައެއްގައެވެ. ނުވަތަ އެ މަސްދަރުގައި އެކުލެވޭ ހުރި މާނައެއްގައިވެސް، އެ މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދިޔަ އެއް ހަމައެކަނުންނެވެ.

[3] މި ނަމްބަރުތައް ރަމްޒުކޮށްދޭނީ އެޕެންޑިކްސް 1ގައިވާ މަސްދަރުތަކުގެ މާނައިގެ ނަމްބަރެވެ

16	އުދުން	އުދާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	އުދައިލީ
18	ތުވުން (2)	ތުވާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ތުވައިލީ
22	ގުނުން	ގުނާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ގުނައިލީ
25	ގުޑުން (3)	ގުޑާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ގުޑައިލީ
32،31،30،29 34،33،	ފުރުން (1،2،3،4،5،6)	ފުރާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ފުރައިލީ
19	ތުލުން	ތުލާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ތުލައިލީ
5 ، 4	ރުވުން	ރުވާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ރުވައިލީ
26	ގުޖުން	ގުޖާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ގުޖައިލީ
50	ހަދުން (1)	ހަދާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ހަދައިލީ
64	ބަވުން	ބަވާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ބަވައިލީ
79 - 74	ބަކުން	ބަކާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ބަކައިލީ
80-87، 89، 91	ކަހުން (1-8، 10، 12)	ކަހާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ކަހައިލީ
92	ކަރުން (1)	ކަރާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ކަރައިލީ
102	ކަލުން (1)	ކަލާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ކަލައިލީ
111-112، 114، 115، 117-120	އަޑުން (1،2،4،5،7-10)	އަޑާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	އަޑައިލީ
126	ދަވުން (2)	ދަވާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ދަވައިލީ
129،130، 132-138	ދަމުން (2، 3، 5-11)	ދަމާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ދަމައިލީ
139	ޕަޑުން (1)	ޕަޑާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ޕަޑައިލީ
143	ޚަވުން (1)	ޚަވާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ޚަވައިލީ
145	ޚަލުން (1)	ޚަލާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ޚަލައިލީ
147	ގަނުން	ގަނާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ގަނައިލީ
149 -151	ވަނުން	ވަނާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	ވަނައިލީ
155	މަރުން	މަރާ	◌ާ	◌َއި	ލީ	މަރައިލީ

156 - 158	ފުހުން	ފަހާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ފަހައިފި
166-169، 171، 174	ފުޅުން (2-5، 10، 7)	ފަޅާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ފަޅައިފި
176	ފުތުން (1)	ފަތާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ފަތައިފި
181	ގުތުން	ގަތާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ގަތައިފި
182، 184، 185، 187، 189، 192	ޖުހުން (1،3،4،6،8،11)	ޖަހާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ޖަހައިފި
104، 105	އުހުން	އަހާ	◌ާ	◌ައި	ފި	އަހައިފި
48، 49	ހުފުން	ހަފާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ހަފައިފި
46	ހުކުން (2)	ހަކާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ހަކައިފި
123،، 124	ދުކުން	ދަކާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ދަކައިފި
60، 63	ބުހުން (5،2)	ބަހާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ބަހައިފި
56	ސުހުން	ސަހާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ސަހައިފި
53	ހުޅުން (1)	ހަޅާ	◌ާ	◌ައި	ފި	ހަޅައިފި

ތާވަލު 4.1.1ން ހާމަވާގޮތުގައި ނިމުންކަމުގެ ތެރެއިން "-◌ައިފި" (/-æfɪ/)، މި ބައްޓަނަށް ހުރި ހުރިހާ ޙަރުފުތަކާ އެ މަސްދަރުއްގެ ވާކަން، އާބާރިއްތަން ނިމިފައި ހުރި މަސްދަރުތަކެވެ. އަދި ނިމުންކަމަން ޙަރުފު ބަދަލުވެގެންދާއިރު، އެ ޙަރުފުއްގެ ވާކަމުގެ އާބާރު (/ɑː/)، އަރިބައިރުއްތަން (/æ/) ބަދަލުވެ، އިބޫރިރު ޖެހިގެންވާ ފާފުއް (/-fɪ/) އިތުރުވެއްވެ.

ތާވަލު 4.1.1.1: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ުު ް"ން ނިމޭ މަސްދަރުތައް،
ނިމުންކަމުގެ ގޮތުގައި "-ަ އިފި" (/-æfɪ/)، މި ތިއްގަނޑެން ބަދަލުވާއިރު، ވަކިބަން އަސްލަ ބަދަލު

ނިމުންކަން	ވާކަން	މަސްދަރު
ބުރައިފި /bʊræfɪ/ /bʊr/ + /æfɪ/	ބުރާ /bʊrɑː/ /bʊr/ + /ɑː/	ބުރުން /bʊrʊŋ/ /bʊr/ + /ʊŋ/
އުރައިފި /ʊræfɪ/ /ʊr/ + /æfɪ/	އުރާ /ʊrɑː/ /ʊr/ + /ɑː/	އުރުން /ʊrʊŋ/ /ʊr/ + /ʊŋ/
އުކައިފި /bʊkæfɪ/ /bʊk/ + /æfɪ/	އުކާ /ʊkɑː/ /ʊk/ + /ɑː/	އުކުން /ʊkʊŋ/ /ʊk/ + /ʊŋ/
އުޑައިފި /ʊḍæfɪ/ /ʊḍ/ + /æfɪ/	އުޑާ /ʊḍɑː/ /ʊḍ/ + /ɑː/	އުޑުން /ʊḍʊŋ/ /ʊḍ/ + /ʊŋ/
ޑުވައިފި /ḍʊvæfɪ/ /ḍʊv/ + /æfɪ/	ޑުވާ /ḍʊvɑː/ /ḍʊv/ + /ɑː/	ޑުވުން /ḍʊvʊŋ/ /ḍʊv/ + /ʊŋ/
ގުނައިފި /gʊnæfɪ/ /gʊn/ + /æfɪ/	ގުނާ /gʊnɑː/ /gʊn/ + /ɑː/	ގުނުން /gʊnʊŋ/ /gʊn/ + /ʊŋ/
ގުޅައިފި /gʊɻæfɪ/ /gʊɻ/ + /æfɪ/	ގުޅާ /gʊɻɑː/ /gʊɻ/ + /ɑː/	ގުޅުން /gʊɻʊŋ/ /gʊɻ/ + /ʊŋ/
ފުރައިފި /fʊræfɪ/ /fʊr/ + /æfɪ/	ފުރާ /fʊrɑː/ /fʊr/ + /ɑː/	ފުރުން /fʊrʊŋ/ /fʊr/ + /ʊŋ/
ޑުފައިފި /ḍʊfæfɪ/ /ḍʊf/ + /æfɪ/	ޑުފާ /ḍʊfɑː/ /ḍʊf/ + /ɑː/	ޑުފުން /ḍʊfʊŋ/ /ḍʊf/ + /ʊŋ/

ރުވައިފި /rʊvæfɪ/ /rʊv/ + /æfɪ/	ރުވާ /rʊvɑː/ /rʊv/ + /ɑː/	ރުވުން /rʊvʊŋ/ /rʊv/ + /ʊŋ/
ގުޑައިފި /gʊɖæfɪ/ /gʊɖ/ + /æfɪ/	ގުޑާ /gʊɖɑː/ /gʊɖ/ + /ɑː/	ގުޑުން /gʊɖʊŋ/ /gʊɖ/ + /ʊŋ/

މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ތަފްޞީލުތަކުގެ ތެރެއިން "-ައިފި" (/-æfɪ/) މި ބަދަލުގެނެވެން ނިމިފައިވާ ނިމުންކަމުގެ މަސްދަރުގެ ވަޒަނަކީ "ُُْ"ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މަސްދަރާއި، އޭގެ ފާޅަން އަދި ނިމުންކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރާއި އޭގެ ފިލި އަދި ދެ ވަނަ އަކުރަށް (ފުރަތަމަ ސިލަބަލް އާއި ދެވަނަ ސިލަބަލްގެ އޮންސެޓަށް) އެއްވެސް ބަދަލެއް ނުގެނެވޭނެ ތާވަލު 4.1.1.1ން ހާމަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.1.2: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ُُْ"ގެ ހުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުންކަމުގެ ޒަމާނާއި "-ައިފި" (/-æfɪ/)، މި ބަދަލުގެނެސް ބަދަލުވާއިރު، ފަހުބައަށް އަންނަ ބަދަލު

ހަޑައިފި /hʌɖæfɪ/ /hʌɖ/ + /æfɪ/	ހަޑާ /hʌɖɑː/ /hʌɖ/ + /ɑː/	ހެޑުން /hɛɖʊŋ/ /hɛɖ/ + /ʊŋ/
ބަވައިފި /bʌvæfɪ/ /bʌv/ + /æfɪ/	ބަވާ /bʌvɑː/ /bʌv/ + /ɑː/	ބެވުން /bɛvʊŋ/ /bɛv/ + /ʊŋ/
ބަލައިފި /bʌlæfɪ/ /bʌl/ + /æfɪ/	ބަލާ /bʌlɑː/ /bʌl/ + /ɑː/	ބެލުން /bɛlʊŋ/ /bɛl/ + /ʊŋ/
ކަހައިފި /kʌhæfɪ/ /kʌh/ + /æfɪ/	ކަހާ /bʌlɑː/ /bʌl/ + /ɑː/	ކެހުން /kɛhʊŋ/ /kɛh/ + /ʊŋ/
ކަރައިފި /kʌræfɪ/ /kʌr/ + /æfɪ/	ކަރާ /kʌrɑː/ /kʌr/ + /ɑː/	ކެރުން /kɛrʊŋ/ /kɛr/ + /ʊŋ/

ކަފައިފި /kʌfæfɪ/ /kʌf/ + /æfɪ/	ކަފާ /kʌfɑː/ /kʌf/ + /ɑː/	ކެފުން /kɛfʊŋ/ /kɛf/ + /ʊŋ/
އަރައިފި /ʌɻæfɪ/ /ʌɻ/ + /æfɪ/	އަރާ /ʌɻɑː/ /ʌɻ/ + /ɑː/	އެރުން /ɛhʊŋ/ /ɛh/ + /ʊŋ/
ދަވައިފި /d̪ʌvæfɪ/ /d̪ʌv/ + /æfɪ/	ދަވާ /d̪ʌvɑː/ /d̪ʌv/ + /ɑː/	ދެވުން /d̪ɛvʊŋ/ /d̪ɛv/ + /ʊŋ/
ދަމައިފި /d̪ʌmæfɪ/ /d̪ʌm/ + /æfɪ/	ދަމާ /d̪ʌmɑː/ /d̪ʌm/ + /ɑː/	ދެމުން /d̪ɛmʊŋ/ /d̪ɛm/ + /ʊŋ/
ތަރައިފި /t̪ʌɻæfɪ/ /t̪ʌɻ/ + /æfɪ/	ތަރާ /t̪ʌɻɑː/ /t̪ʌɻ/ + /ɑː/	ތެރުން /t̪ɛɻʊŋ/ /t̪ɛɻ/ + /ʊŋ/
ލަވައިފި /lʌvæfɪ/ /lʌv/ + /æfɪ/	ލަވާ /lʌvɑː/ /lʌv/ + /ɑː/	ލެވުން /lɛvʊŋ/ /lɛv/ + /ʊŋ/
ލަފައިފި /lʌfæfɪ/ /lʌf/ + /æfɪ/	ލަފާ /lʌfɑː/ /lʌf/ + /ɑː/	ލެފުން /lɛfʊŋ/ /lɛf/ + /ʊŋ/
ގަށައިފި /gʌʂæfɪ/ /gʌʂ/ + /æfɪ/	ގަށާ /gʌʂɑː/ /gʌʂ/ + /ɑː/	ގެށުން /gɛʂʊŋ/ /gɛʂ/ + /ʊŋ/
ވަށައިފި /vʌʂæfɪ/ /vʌʂ/ + /æfɪ/	ވަށާ /vʌʂɑː/ /vʌʂ/ + /ɑː/	ވެށުން /vɛʂʊŋ/ /vɛʂ/ + /ʊŋ/
މަރައިފި /mʌræfɪ/ /mʌr/ + /æfɪ/	މަރާ /mʌrɑː/ /mʌr/ + /ɑː/	މެރުން /mɛrʊŋ/ /mɛr/ + /ʊŋ/
ފަހައިފި /fʌhæfɪ/ /fʌh/ + /æfɪ/	ފަހާ /fʌhɑː/ /fʌh/ + /ɑː/	ފެހުން /fɛhʊŋ/ /fɛh/ + /ʊŋ/

ފަޅައެފި /fʌɻæfɪ/ /fʌɻ/ + /æfɪ/	ފަޅާ /fʌɻɑː/ /fʌɻ/ + /ɑː/	ފެޅުން /fɛɻʊŋ/ /fɛɻ/ + /ʊŋ/
ފަޓައެފި /fʌt̪æfɪ/ /fʌt̪/ + /æfɪ/	ފަޓާ /fʌt̪ɑː/ /fʌt̪/ + /ɑː/	ފެޓުން /fɛt̪ʊŋ/ /fɛt̪/ + /ʊŋ/
ގަޓައެފި /gʌt̪æfɪ/ /gʌt̪/ + /æfɪ/	ގަޓާ /gʌt̪ɑː/ /gʌt̪/ + /ɑː/	ގެޓުން /gɛt̪ʊŋ/ /gɛt̪/ + /ʊŋ/
ޖަހައެފި /dʒʌræfɪ/ /dʒʌr/ + /æfɪ/	ޖަހާ /dʒʌhɑː/ /dʒʌh/ + /ɑː/	ޖެހުން /dʒɛhʊŋ/ /dʒɛh/ + /ʊŋ/
އަހައެފި /ʌhæfɪ/ /ʌh/ + /æfɪ/	އަހާ /ʌhɑː/ /ʌh/ + /ɑː/	އެހުން /ɛhʊŋ/ /ɛh/ + /ʊŋ/
ހަފައެފި /hʌfæfɪ/ /hʌf/ + /æfɪ/	ހަފާ /hʌfɑː/ /hʌf/ + /ɑː/	ހެފުން /hɛfʊŋ/ /hɛf/ + /ʊŋ/
ހަރައެފި /hʌræfɪ/ /hʌr/ + /æfɪ/	ހަރާ /hʌrɑː/ /hʌr/ + /ɑː/	ހެރުން /hɛrʊŋ/ /hɛr/ + /ʊŋ/
ދަރައެފި /d̪ʌræfɪ/ /d̪ʌr/ + /æfɪ/	ދަރާ /d̪ʌrɑː/ /d̪ʌr/ + /ɑː/	ދެރުން /d̪ɛrʊŋ/ /d̪ɛr/ + /ʊŋ/
ބަހައެފި /bʌhæfɪ/ /bʌh/ + /æfɪ/	ބަހާ /bʌhɑː/ /bʌh/ + /ɑː/	ބެހުން /bɛhʊŋ/ /bɛh/ + /ʊŋ/
ނަށައެފި /nʌʂæfɪ/ /nʌʂ/ + /æfɪ/	ނަށާ /nʌʂɑː/ /nʌʂ/ + /ɑː/	ނެށުން /nɛʂʊŋ/ /nɛʂ/ + /ʊŋ/
ހަލައެފި /hʌlæfɪ/ /hʌl/ + /æfɪ/	ހަލާ /hʌlɑː/ /hʌl/ + /ɑː/	ހެލުން /hɛlʊŋ/ /hɛl/ + /ʊŋ/

ތާވަލު 4.1.1.2ން ހާމަވާގޮތުގައި މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ލަފުޒުތަކުގެ ތެރެއިން "-ަ އިފި" (/-æfɪ/) މި ބޭއްވަނީ ނިމިފައިވާ ނިމުންކަމުގެ މަސްދަރުގެ ވަޒަނަށް "◌ުުް"ކަމުގައިވާނަމަ، ނިމުންކަމަށާއި ވާކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، މަސްދަރުގެ ފުރަތަމަ އަކުރުގައިވާ، އެބަފިލިގެ {/ɛ/} (ފުރަތަމަ އަކުރުގައިވާ ފިއްތަކީ، ފުރަތަމަ ސިލަބަލްގެ "ނިއުކްލިއަސް") ބަދަލުވަނީ އަބަފިއްލިއަށް (/ʌ/). އެހެންނަމަވެސް މަސްދަރުގެ ފުރަތަމަ ދު އަކުރަށް (ފުރަތަމަ ސިލަބަލް ގެ ކޮންސޮނެންޓާއި ދެވަނަ ސިލަބަލްގެ ކޮންސޮނެންޓް) އެއްވެސް ބަދަލެއް ނާންނަކަން ތާވަލު 4.1.1.2ން ހާމަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.1.1 އަދި ތާވަލު 4.1.1.2ން ބަލާއިރު، ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުން، "-ަ އިފި" (/-æfɪ/) މި ބޭއްވަނީ ޚުދު ނިމުންކަން އުފެދޭއިރު "-ަ އިފި" (/-æfɪ/) މި ޓޯކެން މަސައްކަތްކުރަނީ "ސަރފިކްސް"އެއްގެ ގޮތުގައިކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.2: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވާއިރު، "-ެފި" (/-ɛfɪ/) މި ބޭއްވަނީ، "ނިމުންކަން" ބަދަލުވެގެންދާ އުޞޫލު

ސުވާލު ނަމްބަރު	މަސްދަރު	ވާކަން	އަންނަ ބަދަލު		އިތުރުވާ އަކުރު	ނިމުންކަން
			ބަދަލުވާ ފިލިއެއް	ބަދަލުވެގެންދާ ފިލިއެއް		
6	ބުނުން	ބުނަ	◌ު	◌ެ	ފި	ބުނެފި
41،40	ފުމުން (1،2)	ފުމަ	◌ު	◌ެ	ފި	ފުމެފި
10	ކުރުން	ކުރަ	◌ު	◌ެ	ފި	ކުރެފި
13	އުރުން	އުރަ	◌ު	◌ެ	ފި	އުރެފި
17	ދުވުން (1)	ދުވަ	◌ު	◌ެ	ފި	ދުވެފި
27، 28	ފުރުން	ފުރަ	◌ު	◌ެ	ފި	ފުރެފި
20، 21	ތުރުން	ތުރަ	◌ު	◌ެ	ފި	ތުރެފި

ބާވަތް 4.1.2ން ހަމަވާޗައްސަމީގެ ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުގޮތް، "-ެފި" (/-ɛfɪ/) މި ބައްޔަކަށް ހުންނަ ތަފާތުތައް، ވާގޮތުގެ ޒަމާނުގައި އޮންނައިރު، ވާގޮތުގެ ހުރިހާ ތަފާތުތަކުގެ ނިމުންވަނީ "އޭބޮޑުއަކުރު" (/eː/). އަދި "-ެފި" (/-ɛfɪ/)، މި ބައްޔަކަށް ހުރި ތަފާތުތަކަކީ، އަލިއަޅާ އިޝާރާތްކުރުމުގައި ކުރާ ކަންކަން ތަފާތުވާ ތަފާތުތަކެވެ. ނިމުނުގޮތް ތަފާތު ބަދަލުވެގެންދާއިރު، އެ މަސްދަރުތަކުގެ ވާގޮތުގެ އޭބޮޑު (/eː/)، އެބޮޑުއަކުރު (/ɛ/) ބަދަލުވެ، އިބޮޑުފިލިގެންނާ ހަމަ (/fɪ/) އިތުރުވާކަން މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ތަފާތުތަކަކަށް ބަލާއިރު، ދިރާސާއިން ހާމަވެއެވެ. ދިރާސާއަކަށް ޒިކުރުކުރެވުނު ކުރެވުނު ތަފާތުތަކުގެ ތެރެއިން ނިމުނުކަން "-ެފި" (/-ɛfɪ/)، މި ބައްޔަކަށް ހުރި ހަމައެކަނި "ުުް" ހުރި މަސްދަރުތަކެވެ.

ބާވަތް 4.1.2.1 : ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ުުް"ން ހުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުނުގޮތުގެ ޒަމާނުގައި "-ެފި" (/-ɛfɪ/)، މި ބައްޔަކަށް ބަދަލުވާއިރު، ތަފާތަކަށް އަންނަ ބަދަލު

ނިމުނުގޮތް	ވާގޮތް	މަސްދަރު
ބުނެފި /bʊnɛfɪ/ /bʊn/ + /ɛfɪ/	ބުނޭ /bʊneː/ /bʊn/ + /eː/	ބުނުން bʊnʊŋ/ /bʊn/ + /ʊŋ/
ފުމެފި /fʊmɛfɪ/ /fʊm/ + /ɛfɪ/	ފުމޭ /fʊmeː/ /fʊm/ + eː/	ފުމުން /fʊmʊŋ/ /fʊm/ + /ʊŋ/
ކުރެފި kʊɻɛfɪ/ //kʊɻ/ + /ɛfɪ/	ކުރޭ /kʊɻeː/ /kʊɻ/ + /eː/	ކުރުން /kʊɻʊŋ/ /kʊɻ/ + /ʊŋ/
އުރެފި /ʊɻɛfɪ/ /ʊɻ/ + /ɛfɪ/	އުރޭ /ʊɻeː/ /ʊɻ/ +/eː/	އުރުން /ʊɻʊŋ/ /ʊɻ/ + /ʊŋ/
ދުވެފި /d̪ʊvɛfɪ/ /d̪ʊv/ + /ɛfɪ/	ދުވޭ /d̪ʊveː/ /d̪ʊv/ + /eː/	ދުވުން /d̪ʊvʊŋ/ /d̪ʊv/ + /ʊŋ/

ފުހުން	ފުހޭ	ފުހެފި
/fʊhʊŋ/	/fʊheː/	/fʊhɛfɪ/
/fʊh/ + /ʊŋ/	/fʊh/ +/eː/	/fʊh/ + /ɛfɪ/
ލުހުން	ލުހޭ	ލުހެފި
/lʊhʊŋ/	/lʊheː/	/lʊhɛfɪ/
/lʊh/ + /ʊŋ/	/lʊh/ + /eː/	/lʊh/ + /ɛfɪ/

ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން، "-ެފި" (/-ɛfɪ/) މި ތައްގަސޭން، މަސްދަރުތަކުން ނިމުނުކަމާއި ވާކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، މަސްދަރުގެ ވަޒަނަކީ "ުުް" ކަމުގައިވާނަމަ އެ މަސްދަރެއްގެ ފުރަތަމަ އަކުރާއި އެ އަކުރުގައި ޖެހޭނަ ފިލި އަދި ދެވަނަ އަކުރަށް (ފުރަތަމަ ސިލަބަލްގައި ދެވަނަ ސިލަބަލްގެ ކޯޑާއަށް) އެއްވެސް ބަދަލެއް ނާންނަކަން، ތާވަލު 4.1.2.1 ން ހާމަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.2.1 ން ބަލާއިރު، ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުން، "-ެފި" (/-ɛfɪ/) މި ތައްގަސޭން ހުރި "ނިމުނުކަން" އުފެދޭއިރު "-ެފި" (/-ɛfɪ/) މި ޗޭޅި މަސައްކަތްކުރަނީ "ސަފިކްސް" އެއްގެ ގޮތުގައިކަމަށް ބެލެވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.3: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުން ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާއިރު "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/) މި ތައްގަސޭން ހުރި ނިމުނުކަންތަކުން ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލު

ސުވާލު ނަމްބަރު	މަސްދަރު	ވާކަން	އަސްލަ ބަދަލު		އިތުރުވާ އަކުރު	ނިމުނުކަން
			ބަދަލުވާ ފިލިއަށް	ބަދަލުވެގެންދާ ފިލިއަށް		
3	ތުރުން	ތުރޭ	ޭ	ިއް	ޖެ	ތުރިއްޖެ
12	އުރުން (2)	އުރޭ	ޭ	ިއް	ޖެ	އުރިއްޖެ
15	އުވުން	އުވޭ	ޭ	ިއް	ޖެ	އުވިއްޖެ
24،23	ގުޑުން (1، 2)	ގުޑޭ	ޭ	ިއް	ޖެ	ގުޑިއްޖެ
35	ފުރުން (7)	ފުރޭ	ޭ	ިއް	ޖެ	ފުރިއްޖެ

39 - 36	ތުތުން	ތުތٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ތުތިއްޢް
44 ،43	ތުދުން	ތުދٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ތުދިއްޢް
113، 116، 121	އުގުން (3،6،11)	އުގٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	އުގިއްޢް
122	އުލުން	އުލٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	އުލިއްޢް
127	ދުފުން (3)	ދުފٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ދުފިއްޢް
131 ،128	ދުމުން (1، 4)	ދުމٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ދުމިއްޢް
141،140	ޝުގުން (2،3)	ޝުގٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ޝުގިއްޢް
142	ޝުމުން	ޝުމٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ޝުމިއްޢް
144	ޚުފުން (2)	ޚުފٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ޚުފިއްޢް
148	ފުރުން	ފުރٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ފުރިއްޢް
152	ފުކުން	ފުކٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ފުކިއްޢް
154	ވުނުން (2)	ވުނٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ވުނިއްޢް
164-160	ތުސުން	ތުސٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ތުސިއްޢް
172،170،165 173،	ތުގުން (1،6،8،9)	ތުގٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ތުގިއްޢް
180-177	ތުބުން (2-5)	ތުބٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ތުބިއްޢް
62،61،59	ބުރުން (1،3،4)	ބުރٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ބުރިއްޢް
73-65	ބުދުން	ބުދٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ބުދިއްޢް
90،88	ކުރުން (9،11)	ކުރٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ކުރިއްޢް
92	ކުކުން (2)	ކުކٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ކުކިއްޢް
98،97	ކުފުން (1،2)	ކުފٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ކުފިއްޢް
103	ކުތުން (2)	ކުތٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ކުތިއްޢް
110	އުކުން (5)	އުކٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	އުކިއްޢް
45	ރުކުން (1)	ރުކٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ރުކިއްޢް
47	ރުފުން	ރުފٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ރުފިއްޢް
51	ރުދުން (2)	ރުދٌ	◌ٌ	◌ިއް	ޢް	ރުދިއްޢް

ހުރިއްޖެ	ޖެ	◌ިއް	◌ޭ	ހުރޭ	ހުރުން (1)	53
ނުކިއްޖެ	ޖެ	◌ިއް	◌ޭ	ނުކޭ	ނުކުން	57
ދުވިއްޖެ	ޖެ	◌ިއް	◌ޭ	ދުވޭ	ދުވުން	58

ތާވަލު 4.1.3ން ހާމަވާގޮތުގައި މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަން، "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ބައިގަނޑަށް ހުންނަ ތަފާތު، ވާކަމުގެ ޖަވާބުގައި އުންސުރުއިރު، ވާކަމުގެ ހުރިހާ ތަފާތެއްގެ ނިމުނުވަނީ "އޭބިޔަހުއްޓު" (/eː/). އަދި މި ތަފާތުތަކުގެ މާނައަށް ބަލާއިރު އެއީ އަމިއްލަ އިޝާރާތާ ނުލާ ވާކަމެއްކަމުގެ ތަފާތުތަކެވެ. ނިމުނުކަމަށް ތަފާތު ބަދަލުވެގެންދާއިރު، އެ ތަފާތުތަކުގެ ވާކަމުގައި ޖެހިގެންވާ "އޭބިޔަ" (/eː/) ބަދަލުވުމަށް "ިއް" (/ɪʔ/) ޖެހިގެން، އެބުރި ޖެހިގެންވާ ޖަލިއަސް (/dʒɛ/) އިތުރުވަނިކަން ތާވަލު 4.1.3ން ހާމަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.3.1 : ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "◌ު◌ު◌ް"ގެ ހުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުނުކަމުގެ ގޮތުގައި "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ބައިގަނޑަށް ބަދަލުވާއިރު، ތަފާތަށް އަންނަ ބަދަލު

ނިމުނުކަން	ވާކަން	މަސްދަރު
ރުހިއްޖެ /rʊhɪʔdʒɛ/ /rʊh/ + /ɪʔdʒɛ/	ރުހޭ /rʊheː/ /rʊh/ + /eː/	ރުހުން /rʊhʊŋ/ /rʊh/ + /ʊŋ/
އުރިއްޖެ /ʊrɪʔdʒɛ/ /ʊr/ + /ɪʔdʒɛ/	އުރޭ /ʊreː/ /ʊr/ + /eː/	އުރުން /ʊrʊŋ/ /ʊr/ + /ʊŋ/
އުވިއްޖެ /ʊvɪʔdʒɛ/ /ʊv/ + /ɪʔdʒɛ/	އުވޭ /ʊveː/ /ʊv/ + /eː/	އުވުން /ʊvʊŋ/ /ʊv/ + /ʊŋ/
ގުޑިއްޖެ /gʊɻɪʔdʒɛ/ /gʊɻ/ + /ɪʔdʒɛ/	ގުޑޭ /gʊɻeː/ /gʊɻ/ + /eː/	ގުޑުން /gʊɻʊŋ/ /gʊɻ/ + /ʊŋ/

ފުރިއްޖެ /fʊrɪʔdʒɛ/ /fʊr/ + /ɪʔdʒɛ/	ފުރޭ /fʊreː/ /fʊr/ + /eː/	ފުރުން /fʊrʊŋ/ /fʊr/ + /ʊŋ/
ފުފިއްޖެ /fʊfɪʔdʒɛ/ /fʊf/ + /ɪʔdʒɛ/	ފުފޭ /fʊfeː/ /fʊf/ + /eː/	ފުފުން /fʊfʊŋ/ /fʊf/ + /ʊŋ/
ފުދިއްޖެ /fʊd̪ɪʔdʒɛ/ /fʊd̪/ + /ɪʔdʒɛ/	ފުދޭ /fʊd̪eː/ /fʊd̪/ + /eː/	ފުދުން /fʊd̪ʊŋ/ /fʊd̪/ + /ʊŋ/

ތާވަލު 4.1.3.1-ން ހާމަވާގޮތުގައި މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރެވުނު މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "◌ު◌ު◌ް" ން ހުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުނުކަމުގެ ޒަމާނުގައި "-◌ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ތައްގަނޑެއް ބަދަލުވާއިރު، މަސްދަރާއި، އާ މަސްދަރުގެ ނިމުނުކާއި ވާކަމުގެ ފުރަތަމަ އަޑާއި އޭގެ ދިމި އަދި ދެވަނަ އަޑުގެ (ފުރަތަމަ ސިލަބަލްގައި ދެވަނަ ސިލަބަލްގެ ކޯޑާގެ) ގޮތުގައި އޮންނަނީ ހަމަ އެއް އަޑުތަކެވެ.

ތާވަލު 4.1.3.2: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "◌ެ◌ު◌ް"ން ހުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުނުކަމުގެ ޒަމާނުގައި "-◌ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ތައްގަނޑެއް ބަދަލުވާއިރު، ތަފާތެއް ނެތްނަމަ ބަދަލު

ނިމުނުކަން	ވާކަން	މަސްދަރު
އެޅިއްޖެ /ɛɭɪʔdʒɛ/ /ɛɭ/ + /ɪʔdʒɛ/	އެޅޭ /ɛɭeː/ /ɛɭ/ + /eː/	އެޅުން /ɛɭʊŋ/ /ɛɭ/ + /ʊŋ/
އެލިއްޖެ /ɛlɪʔdʒɛ/ /ɛl/ + /ɪʔdʒɛ/	އެލޭ /ɛleː/ /ɛl/ + /eː/	އެލުން /ɛlʊŋ/ /ɛl/ + /ʊŋ/
ދެވިއްޖެ /d̪ɛvɪʔdʒɛ/ /d̪ɛv/ + /ɪʔdʒɛ/	ދެވޭ /d̪ɛveː/ /d̪ɛv/ + /eː/	ދެވުން /d̪ɛvʊŋ/ /d̪ɛv/ + /ʊŋ/
ދެމިއްޖެ /d̪ɛmɪʔdʒɛ/ /d̪ɛm/ + /ɪʔdʒɛ/	ދެމޭ /d̪ɛmeː/ /d̪ɛm/ + /eː/	ދެމުން /d̪ɛmʊŋ/ /d̪ɛm/ + /ʊŋ/

ޓެޅިއްޖެ /tɛɭɪʔdʒɛ/ /tɛɭ/ + /ɪʔdʒɛ/	ޓެޅޭ /tɛɭeː/ /tɛɭ/ + /eː/	ޓެޅުން /tɛɭʊŋ/ /tɛɭ/ + /ʊŋ/
ޓެމިއްޖެ /tɛmɪʔdʒɛ/ /tɛm/ + /ɪʔdʒɛ/	ޓެމޭ /tɛmeː/ /tɛm/ + /eː/	ޓެމުން /tɛmʊŋ/ /tɛm/ + /ʊŋ/
ލެވިއްޖެ /lɛvɪʔdʒɛ/ /lɛv/ + /ɪʔdʒɛ/	ލެވޭ /lɛveː/ /lɛv/ + /eː/	ލެވުން /lɛvʊŋ/ /lɛv/ + /ʊŋ/
ވެހިއްޖެ /vɛhɪʔdʒɛ/ /vɛh/ + /ɪʔdʒɛ/	ވެހޭ /vɛheː/ /vɛh/ + /eː/	ވެހުން /vɛhʊŋ/ /vɛh/ + /ʊŋ/
ވެރިއްޖެ /vɛrɪʔdʒɛ/ /vɛr/ + /ɪʔdʒɛ/	ވެރޭ /vɛreː/ /vɛr/ + /eː/	ވެރުން /vɛrʊŋ/ /vɛr/ /ʊŋ/
މެޝިއްޖެ /mɛʂɪʔdʒɛ/ /mɛʂ/ + /ˈɪʔdʒɛ/	މެޝޭ /mɛʂeː/ /mɛʂ/ + /eː/	މެޝުން /mɛʂʊŋ/ /mɛʂ/ + /ʊŋ/
ފެނިއްޖެ /fɛnɪʔdʒɛ/ /fɛn/ + /ɪʔdʒɛ/	ފެނޭ /fɛneː/ /fɛn/ + /eː/	ފެނުން /fɛnʊŋ/ /fɛn/ + /ʊŋ/
ފެޅިއްޖެ /fɛɭɪʔdʒɛ/ /fɛɭ/ + /ɪʔdʒɛ/	ފެޅޭ /fɛɭeː/ /fɛɭ/ + /eː/	ފެޅުން /fɛɭʊŋ/ /fɛɭ/ + /ʊŋ/
ފެޓިއްޖެ /fɛʈɪʔdʒɛ/ /fɛʈ/ + /ɪʔdʒɛ/	ފެޓޭ /fɛʈeː/ /fɛʈ/ + /eː/	ފެޓުން /fɛʈʊŋ/ /fɛʈ/ + /ʊŋ/
ބެހިއްޖެ /bɛhɪʔdʒɛ/ /bɛh/ + /ɪʔdʒɛ/	ބެހޭ /bɛheː/ /bɛh/ + /eː/	ބެހުން /bɛhʊŋ/ /bɛh/ + /ʊŋ/
ބެޑިއްޖެ /bɛɖɪʔdʒɛ/ /bɛɖ/ + /ɪʔdʒɛ/	ބެޑޭ /bɛɖeː/ /bɛɖ/ + /eː/	ބެޑުން /bɛɖʊŋ/ /bɛɖ/ + /ʊŋ/
ކެހިއްޖެ /kɛhɪʔdʒɛ/ /kɛh/ + /ɪʔdʒɛ/	ކެހޭ /kɛheː/ /kɛh/ + /eː/	ކެހުން /kɛhʊŋ/ /kɛh/ + /ʊŋ/

ކެރުން /kɛrʊŋ/ /kɛr/ + /ʊŋ/	ކެރޭ /kɛreː/ /kɛr/ + /eː/	ކެރިއްޖެ /kɛrɪʔdʒɛ/ /kɛr/ + /ɪʔdʒɛ/
ކެވުން /kɛvʊŋ/ /kɛv/ + /ʊŋ/	ކެވޭ /kɛveː/ /kɛv/ + /eː/	ކެވިއްޖެ /kɛvɪʔdʒɛ/ /kɛv/ + /ɪʔdʒɛ/
ކެފުން /kɛfʊŋ/ /kɛf/ + /ʊŋ/	ކެފޭ /kɛfeː/ /kɛf/ + /eː/	ކެފިއްޖެ /kɛfɪʔdʒɛ/ /kɛf/ + /ɪʔdʒɛ/
އެރުން /ɛrʊŋ/ /ɛr/ + /ʊŋ/	އެރޭ /ɛreː/ /ɛr/ + /eː/	އެރިއްޖެ /ɛrɪʔdʒɛ/ /ɛr/ + /ɪʔdʒɛ/
ހެރުން /hɛrʊŋ/ /hɛr/ + /ʊŋ/	ހެރޭ /hɛreː/ /hɛr/+ /eː/	ހެރިއްޖެ /hɛrɪʔdʒɛ/ /hɛr/ + /ɪʔdʒɛ/
ހެވުން /hɛvʊŋ/ /hɛv/ + /ʊŋ/	ހެވޭ /hɛveː/ /hɛv/ + /eː/	ހެވިއްޖެ /hɛvɪʔdʒɛ/ /hɛv/ + /ɪʔdʒɛ/
ހެދުން /hɛd̪ʊŋ/ /hɛd̪/ + /ʊŋ/	ހެދޭ /hɛd̪eː/ /hɛd̪/ + /eː/	ހެދިއްޖެ /hɛd̪ɪʔdʒɛ/ /hɛd̪/ + /ɪʔdʒɛ/
ހެޅުން /hɛlʊŋ/ /hɛl/ + /ʊŋ/	ހެޅޭ /hɛleː/ /hɛl/ + /eː/	ހެޅިއްޖެ /hɛlɪʔdʒɛ/ /hɛl/ + /ɪʔdʒɛ/
ނެޓުން /nɛt̪ʊŋ/ /nɛt̪/ + /ʊŋ/	ނެޓޭ /nɛt̪eː/ /nɛt̪/ + /eː/	ނެޓިއްޖެ /nɛt̪ɪʔdʒɛ/ /nɛt̪/ + /ɪʔdʒɛ/
ރެވުން /rɛvʊŋ/ /rɛv/ + /ʊŋ/	ރެވޭ /rɛveː/ /rɛv/ + /eː/	ރެވިއްޖެ /rɛvɪʔdʒɛ/ /rɛv/ + /ɪʔdʒɛ/

ތާވަލު 4.1.3.2ން ހާމަވާގޮތުގައި މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރެވުނު މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "◌ެ◌ު◌ް" ން ހުރި މަސްދަރުތައް، "-◌ިއްޖެ" (-ɪʔdʒɛ/)، މި ތަރުގަނޑުން ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، މަސްދަރާއި، އެ

މަސްދަރުގެ ނިމުންކަމާއި ވާކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރާއި އާގެ ފިލި އަދި ދެވަނަ އަކުރުގެ (ފުރަތަމަ ސިލަބަލާއި ދެވަނަ ސިލަބަލްގެ ކޮޅުގެ) ގޮތުގައި އިންނަނީ ހަމަ އެއް އަޑުތަކެކެވެ.

ތާވަލު 4.1.3.1 އާއި 4.1.3.2 ން ބަލާއިރު، ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުން "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/) މި ބައްގަނޑެއް ހުރި ނިމުންކަންތައް އުފެދިއިރު "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/) މި ވާކިޔުމެއް މަސައްކަތްކުރަނީ "ސަރުކާރުފިލާތްސާ"ގެ ގޮތުގައިކަމަށް ބެލެވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.1. އާއި 4.4.2 އާއި 4.1.3 އަދި 4.1.4ން ހާމަވާގޮތުގައި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް، ނިމުންކަމަށް ވާކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، އެ މަސްދަރުތަކުގެ ފުރަތަމަ އަކުރަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް ނާދެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.4: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "ނިމުންކަން" ބަދަލުވެގެންދާ އާންމު އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ބަދަލުވެގެންދާ (އިސްތިސްނާ) މަސްދަރުތައް

ނިމުންކަން	ވާކަން	މަސްދަރު	ސުވާލު ނަމްބަރު
ދެވައިފި /d̪ɛvæfɪ/	ދެވާ /d̪ɛvaː/	ދެވުން (1) /d̪ɛvʊɳ/	125
ހިނިފި /hĩːfɪ/	ހޭން /hẽː/	ހުނުން /hʊnʊɳ/	1
ކޮށްފި /kɒʔfɪ/	ކުރޭ /kʊreː/	ކުރުން /kʊrʊɳ/	9
ފުންމައިފި /fʊɳmæfɪ/	ފުންމާ /fʊɳmaː/	ފުމުން (3) /fʊmʊɳ/	42
ކައިފި /kæfɪ/	ކައި /kæ/	ކެއުން /kɛʊɳ/	96،95

ތާވަލު 4.1.4ން ހާމަވާ ގޮތުގައި މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންކުރެވުނު މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން ނިމުނުކަމުގެ އާންމު އުސޫލުތައްކަމުގައި ފާހަގަކުރެވުނީ، "-ައިފި" އުސޫލާއި، "-ެފި" އަދި "-ިއްޖެ"، މި ތިން އުސޫލާ ހިލާފަށް ކުރި ފަސް ތަފާތެއް ފާހަގަކުރެވުނެވެ. ނަމަވެސް މިއިން ކޮންމެ ތަފާތަކީ، އެ ތަފާތެއްގެ މަސްދަރާއި، ވާކުގައި އަދި އެއްގޮތަކަށް އެކުލެވިގެންވާ ތަފާތެއްކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

5. ޚުލާޞާ

މި ދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "◌ު◌ު◌ް" އަދި "◌ެ◌ު◌ް" މި ދެ ވަޒަނަށް ހުރި މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތައް ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ހެދި ދިރާސާއެކެވެ. އެގޮތުން މި ދިރާސާގެ ޚުލާޞާކޮށްދިނުމުގައި ބަހުސް ކުރެވިފައިވާ މި ދިރާސާގައި ހޯދުނު ހޯދުންތަކުގެ މައްސަލަތައް ދޭހަކޮށްދިނުމަށް ރިވެތި އިން ލިޔުން މައުލޫމާތުތަކާއި އިންޓަރވިއުއަކުން ރިޕޯޓުކޮށްފައެވެ. މި ބަހުސްގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އަލިއަޅުވާލައިދީފައިވަނީ މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ މައިގަނޑު ތިން އުސޫލުތަކާއި، މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދިއުމުން، ވަޒަނަށް އަންނަ ބަދަލުތަކުގެ މައްސަލައެވެ. އަދި ހަމައެހެންމެ މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ މައިގަނޑު ތިން އުސޫލާ ހިލާފުވާ މަސްދަރުތަކަކާއި، "ނިމުނުކަމުގެ" ފޯމެއްކަމުގައި ބެލެވޭ، "-ފި" އާއި "-ޖެ"އަށް ނިމިގެން ހުންނަނީ ކޮންކަހަލަ ވަޒަންތަކަށްތޯ ބަލާލުމުގެ ގޮތުންވެސް މި ދިރާސާގައި ބަހުސްކުރެވިފައިވާނެއެވެ.

5.1 ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރެވުނު މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތަކާ ބެހޭގޮތުން ދިރާސާއިން ހޯދުނު ހޯދުންތަކާ ގުޅޭ ޚުލާޞާ

މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ މައިގަނޑު ތިން އުސޫލެއް ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އެއީ "-◌ައިފި" (/-æfɪ/)، "-◌ެފި" (/-ɛfɪ/)، އަދި "-◌ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ތިން ވައްތަރަށް ނިމުނުކަންތައް، ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތަކެވެ.

5.1.1 ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވާއިރު "-◌ައިފި" (/-æfɪ/)، މި ބައްގަނޑެން "ނިމުންކަން" ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލާ ގުޅޭ ގޮތުން ހޯދުންބަލާގެ ޖެސްޓަކަޝަން

ތާވަލު 4.1.1ގައި، ހުރިހާ ނިމުންކަމުގައްވެސް "-◌ައިފި" (/-æfɪ/)، މި ބައްގަނޑަން ހުރިއިރު އެ ހުރިހާ ލަފުޒެއް އެއްގޮތަކަށް ބަދަލުވެގެންދިއުމަކަށް ސަބަބެއް ފުރިހަމަވާކަމާދު ޝަރުޠެއް ނުވެއެވެ. އެގޮތުން ތާވަލު 4.1.1ން ބަޔާނުރު، އެ ލަފުޒުތަކުގައި އިތުރު އެއްޗެހިތަކެއް އެކުލެވިގެންވެއެވެ. އެއީ ހުރިހާ ލަފުޒުއްގެވެސް ވަކަސްތައް "އާބާދީއިއްޔަތް" (/ɑː/) ނިމިފައި ހުރުމެވެ. އެހެންކަމުން މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކަށް ބަލާއިރު، "-◌ައިފި" (/-æfɪ/)، މި ބައްގަނޑަން ހުރި ލަފުޒުތަކާއި އެ މަސްދަރުގެ ވަކަސް، އާބާދީއިއްޔަތް ނިމިފައި ހުރި މަސްދަރުތަކުގައި މި ދިރާސާއިން ހާމަވެއެވެ. މިސާލަކަށް؛ "ބުނާ – ބުނައިފި"، "އުކާ – އުކައިފި"، "ކަހާ - ކަހައިފި" އެވެ. ތާވަލު 4.1.1ގައިވާ ގޮތުން ލަފުޒުއް، ނިމުންކަމަން ބަދަލުވެގެންދާއިރު، އެ ލަފުޒެއްގެ ވަކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރާއި އޭގެ ފަހު އަދި ދެވަނަ އަކުރު އޮތްގޮތަށް، ދެވަނަ އަކުރުގެ ފަހު (ފަހު އަކުރުގެ ފަހު) ކަމުގައިވާ އާބާދީއީގެ (/ɑː/) ބަދަލުގައި އައިބަދިއްޔާއް ("◌ައި"؛ /-æfɪ/ ޤަރިބަޔާ، އިތުރުފި ޤަރިބާނުގާ ފަހުގެ ("ފި") އިތުރުވެއެވެ. މިސާލަކަށް؛ "ދުވާ" (/dʊvɑː/) – ދުވައިފި (/dʊvæfɪ/)؛ ނަސާ (/nʌʂɑː/) – ނަސައިފި (/nʌʂæfɪ/)، މަރާ (/mʌrɑː/) – މަރައިފި (/mʌræfɪ/)، އެވެ. އެހެންކަމުން ނިމުންކަންތައް ބަޔާނުވާސި އާދަ ވަކަރުންގެން، ތާވަލު 4.1.1ން ދަނެގަނެވެއެވެ.

ދިވެހިބަހުގައި މަސްދަރު ނިމުންކަމަން ބަދަލުވެގެންދާ ދިއުމުގައި އާބާދީއިއްޔަތް ނިމިފައި ހުންނަ "ވަކަމުގެ" "ނިމުންކަން" އަންނަނީ "-◌ައިފި"އަށް ކަމަށް މުޙައްމަދު ޖަމީލު (1970)ވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިޖުމްލަތަކަކީ ރިވިއުގައިވެސް އަދިއަށްވާފުވެސް ފަދައިން މުޙައްމަދު ޖަމީލު ދީދީ (1970) ހަމަކުރައްވާ ގޮތުގައި "ނިމުންކަން" އުފެދުމުންދާއިރު އޭގެ ވަކަން އަބަދުވެސް ދެ ދިއްޔައްކަން {◌ާ} ނިމިފައިވާނަމަ، އެއްދުވެސް ކަނޑާއްލާ އިބަދިޤިދެޔާގެ އަދިވާށް {އި} އިތުރުވެފައި އޭގެ ފަހަތަށް އިބަދިއި ޤިރިޔާނާ ފުދު {ފި} ގެނުވެއެވެ.

މިސާލު؛ ފުރުން، ފަހާ، ފަހައިފި......" (ބ 15-16). މުހައްމަދު ޖަމީލު ދީދީ (1970) ބާރުންކޮށްފައި މިވާ ހަމައަކީ މި ދިރާސާއިންވެސް ފެނުނު ހަމައެވެ. އެހެންނަމަވެސް ޖަމީލުދީދީ މި ހަމަ ބާރުންކޮށްލާފައިވާ ގޮތަކީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތްކަމުގައި ނުދެކެމެވެ. އެހެނީ ޖަމީލުދީދީ (1970) ބާރުންކޮށްލާފައިވާ ގޮތަށް، ވާކަމުގެ އަބުގެ ދެފުދިން {ަ} އެއްގޮތި ކަނޑުވާގެ އިބުގިޖެހިގެންވާ އަޖިފުން {ި} އިތުރުވަނީ އެއް ނޫނެވެ. ޖަމީލުދީދީ (1970) ބާރުންކޮށްލާފައިވާ ގޮތަށް އެ ދަފުޖެ ޝާކަނަރަ، ވާކަމުން އެއްގޮތި ކަނޑުމުން އެ އޮނިނަ ފުއްޓާއި އިތުރުވާ ޖެހިގެންވާ އަޖިފުވެސް ޝާކަނާވެސް ވަޝްނަށް (މުހައްމަދު ސާލިހު ހަލީމް، ދިވެހިބަހާ ގުޅޭ ވިދާޅުވުމ ވާހަކައެއް، 2011، އޮކްޓޯބަރ 22). މިސާލަކަށް، ފަހައިފި، ޝާއިރު، ޝާކަނާވެސް "/fʌhʌɪfɪ/" މިހެންނެވެ. ނަމަވެސް "/fʌhʌɪfɪ/" ނިޝާނާކަމާއި، މި ދަފުޖެ ޝާކަނީ، "/fʌhæfɪ/"، މިހެންކަމުގައި މުހައްމަދު ސާލިހު ހަލީމް (ދިވެހިބަހާ ގުޅޭ ވިދާޅުވުމ ވާހަކައެއް، 2011، އޮކްޓޯބަރ 22) ހާމަކޮށްލައްވައެވެ. އެހެނީ، "ަޢ" ނުވަތަ "/æ/" މި އަޑު ޝާކަނީ، ދު އަޑު ވަކިން ފުރުން ފަޅުންކޮށް، ކޮޅީ އަޑު ކުޑަކޮށް ދަމާލާފައި، ފަރު އަކުރުގެ ފުރުކަން ކުޑަކޮށްލެވެ (މުހައްމަދު ޖަމީލު ދީދީ، 1969). އެއީ "އަލިބައިފިލި" ("ަޢ") ނުވަތަ "/æ/" އަކީ އެއްފިލި (މަސްފޫލުބިހެއް)ކަމަށްވާލިއެވެ (ޖާހިލާ ޖަރީދު، ދިވެހިބަހާގުޅޭ ވިދާޅުވުމ ވާހަކައެއް، 1 އޮކްޓޯބަރ، 2011). އެހެންކަމުން، "-ަޢިފި" މި ބައްގަނޑެއް ހުރި ނިމުނުކަން އެފުދުނީ، ވާކަމުގައި އާބާފިލި ޖެހިގެންވާ ދަފުޖެހުއް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާއިރު، އެ ދަފުޖެގެ ވާކަމުގެ އާބާފިލިން އެއްގޮތި ކަނޑު އިބުގިޖެހިގެންވާ އަޖިފާކައި އިބުގިޖެހިގެންވާ "ފުފުއް" އިތުރުވުމުގެ ބަދަލުގައި، ވާކަމުގެ އާބާފިލީގެ ބަދަލުގައި އަލިބައިފިލި ޖެހިފައި އިބުގިޖެހިގެންވާ ފުފުއް ("ފި") އިތުރުވެގެންކަން ހާމަވެއެވެ.

މި ދިރާސާއިން، "-ަޢިފި"، މި ހަމަ ފުރުން ފަދައިން، އަލީ އަބުމަދު (1970)ވެސް "-ަޢިފި"، މި ބައްގަނޑުގެ ވާހަކަ ދައްކަވާފައިވާކަން ލިޔުއްވާފައި ރިވިއުއިން ހާމަވެއެވެ. އެގޮތުން، އެބައްފާ ބާރުންކޮށްލަވަނީ، ޖެހެވަރަ ފާރަޖަކާ މުޠާލަޢާކުރެ ނިމުނުކަން ބޭނުންކުރާއިރު، "-ަޢިފި"، މި ބައްގަނޑެއް ނިމުނުކަން ހުށަހަ ކަމުގައެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދަފުޖެ، އެ ބައްގަނޑެއް އަނެއްކާ ދެކޮފުރާ ސަބަބު ނުވަތަ ހަމަ ބާރުންކޮށްލާފައިވާ ނުވެއެވެ. އަލީ އަބުމަދު (1970) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި، ނިމުނުކަމުގެ އެއްވައްޓަރެ،

ނިމުންކަމުގެ އެންމެ ފަހު ތިން އަކުރުން ކުރި އަކުރުގައި އަބަފިލިޖަހައި، އޭގެ ފަހަތަށް އަލިފު އިތުރުވުމާއި ގާތު އިތުރުވެއްޖެ {"-ަ◌އިލި"} އިތުރުވާ ވައްޓަރެވެ. ދެއްވާފައިވާ މިސާލަކީ؛ ބަތްކައިލި {-ަ◌އިލި}، ފުސްވަރައިލި {-ަ◌އިލި} އެވެ. އަދި އަބުރަފު (1970) ދެއްވާފައިވާ ތަފާސީލުގައި މިސާލުން، އެންމެ ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަމަކީ، "ކައިލި" އަދި "ވަރައިލި"، މި ދެ ފަރުދަކީ އެއް ކަޑަވިއްޔެއްގެ ފަރުދުކަމަށް، އަދި އަބުރަފު (1970) ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައި ވިސްނަވާފަ، މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު ގޮތުގައި، އެއީ ދެ ކަޑަވިއްޔެއްގެ ދެ ފަރުދު. އެހެނީ، އެ ދެ ފަރުދު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދިޔަ، ދެ ހަމައެކަނިކަން، މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީއެވެ. "ވަރައިލި"، އެއީ "-ަ◌އިލި" އުސޫލަށް ފެތޭ ފަރުދެއްކަމަށްވުމާ، "ކައިލި" އަކީ، ނިމުންކަމުގެ އާންމު އުސޫލަކާ ޚިލާފު، ފަރުދެއް ނުވަތަ "އިސްތިސްނާ ވާގިބު"އެއް ކަމުގައި މި ދިރާސާއިންވެސް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

ތާވަލު 4·1·1·1·ން ހާމަވާގޮތުގައި މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "-ަ◌އިލި" (/-æfɪ/)، މި ބައްގަނޑަށް ހުރި ނިމުންކަންތައް، ދާހަކާރު މަސްދަރުތަކުގެ ވަޒަނަކީ "◌◌◌ުުު"ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މަސްދަރާއި، އެ މަސްދަރުގެ ނިމުންކަމާއި އެކި ވާހަކަ ފުރަތަމަ އަކުރާއި އެކި ފިޔަވަޅުން އަދި ދެވަނަ އަކުރަށް (ފުރަތަމަ ސިލަބަލާއި ދެވަނަ ސިލަބަލް އެންސެޓް) އެއްވެސް ބަދަލެއް ނާދެއެވެ. މިސާލަކަށް، "ދުވުން" (/d̪ʊf/ + /ʊŋ/)، "ދުވާ" (/d̪ʊf/ + /ɑː/)، "ދުވައިލި" (/d̪ʊf/ + /æfɪ/)؛ "ފުރުން" (/fʊr/ + /ʊŋ/)، "ފުރާ" (/fʊr/ + /ɑː/)، "ފުރައިލި" (/fʊr/ + /æfɪ/) އެވެ. ރަތްކުލަ ލާއި ނޫކުލައިން ފާހަގަކޮށްފައި އެ ވަނީ ބަދަލު ނުނުވަ ބައިތަކެވެ. މި ބައިގެ (ރަތްކުލަލާއި ނޫކުލައިން ފާހަގަކޮށްފައި އެ ވާ، ބަދަލުނުވާނަ ބައިގެ)، "-ަ◌އިލި" (/-æfɪ/)، މި ބައްގަނޑަށް ހުރި ނިމުންކަންތައް، ދާހަކާރު މަސްދަރުތަކުން "◌◌◌ުުު"ން ހުރި މަސްދަރުތަކާއި އެ މަސްދަރުތަކުގެ ވާހަކާއި ނިމުންކަމަށް ހެއްސަކޮށްދެވިފައިވާ "ބައުންޑް މޯފީމް" މެދު ބައިވެސް (attach) ވެއެވެ. އެގޮތުން މި ހާލަތުގައި، މަސްދަރުގެ ބައުންޑް މޯފީމަކީ "-ʊŋ"، ކަމަށްވާއިރު، ވާހަކަ ބައުންޑް މޯފީމަކީ /-ɑː/، އަދި ނިމުންކަމުގެ ބައުންޑް މޯފީމަކީ /-æfɪ/ އެވެ. މިގޮ، ބަދަލުނުވާ ބައިގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައި އެވާ ބައަކީ އެ ފަރުދެއްގެ "ބޭސް" (base) ކަމުގައިވެސް އެކަށީގެންވާކަމެވެ. ފަރުދުގެ "ބޭސް" (base) އަކީ އެފިކްސް (ޕްރީފިކްސް، ސަފިކްސް ނުވަތަ އިންފިކްސް) އެއް ގުޅުވާނަމަ އެ

އެފިކްސް ގުޅުވާލާފަ ބަހެއް (ވިލިއަމް އާ ގްރީން.އ.އ.ފ، 2006). ނަމަވެސް މިއީ މި ދިރާސާގެ މަޤްސަދަކަށް ނުވާތީ މި ބަހަށް އިތުރަށް ފުންކޮށް ބަހުސްނުކޮށް ދޫކޮށްލެވިފައެވެ.

ބާވަތު 4.1.1.2ން ހާމަވާގޮތުގައި، މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ބެހެއިން "-◌ައިފި" (/-æfɪ/)، މި ބައްގަނޑަށް ހުރި ނިމުނުކަންބައެއް ދޭކަނޑުދޭ މަސްދަރުތަކުގެ ވަޒަނަކީ "◌ް◌ު◌ެ"ކަމުގައިވާނަމަ، މަސްދަރާއި ނިމުނުކަން އަދި ވާކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރާއި ދެވަނަ އަކުރު (ފުރަތަމަ ސިލަބަލްގެ ކޯޑާއި ދެވަނަ ސިލަބަލްގެ ކޯޑާ) ވަނީ އެއްގޮތަކަށެވެ. ނަމަވެސް މަސްދަރުގެ ފުރަތަމަ އަކުރުގައިވާ، އެބުރިލީގެ {/ɛ/} (ފުރަތަމަ އަކުރުގައިވާ ފިއްތަލި، ފުރަތަމަ ސިލަބަލްގެ "ނިއުކްލިއަސް") ބަދަލުވެގެން، ނިމުނުކަމުގައި ޖެހިގެންވާނީ ވާކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރުގައި ޖެހިގެންވާ ފިލިކަމުގައިވާ "އަބަފިލިކަން" (/ʌ/) ބާވަތު 4.1.1.2ން ހާމަވެއެވެ. މިސާލަކަށް: "ނެށުން" (/nɛʂ/ + /ʊŋ/)، "ނަށާ" (/nʌʂ/ + /ɑː/)، "ނަށައިފި" (/nʌʂ/ + /æfɪ/)؛ "ހެފުން" (/hɛf/ + /ʊŋ/) ، "ހިފާ" (/hʌf/ + /ɑː/)، "ހިފައިފި" (/hʌr/ + /æfɪ/) އެވެ. ރަތްކުލަވައިން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނ ވަނީ މަސްދަރާއި، އޭގެ ވާކަމުގެ ނިމުނުކަމުގައި ބަދަލުނުވާތީއެވެ. ވާކަމާއި ނިމުނުކަމުގެ، ފުރަތަމަ އަކުރާއި ދެވަނަ އަކުރު އެއްގޮތްވި ފަދައިން، މަސްދަރާއި ހިލާފަށް ހ ދު ޖަވާބުގެ ފުރަތަމަ އަކުރުގެ ފިލިވެސް އެއްގޮތެވެ (މި ބައި ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ ނޫކުލަވައިންނެވެ). އެހެންކަމުން، މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުން ހާމަވާގޮތުގައި މަސްދަރުތަކުގައި އުފެދިގެންވާ އަޑުތަކަށްވުރެ ބޭރުން "ނިމުނުކަން"، ބަލާލާއިރު ވާކަމުގައި ހިނގާ އަޑުތަކެވެ. ނިމުނުކަމުގެ އަޑުބަދަލުން އެހެން ބަދަލުކަމަށް ފަސް މިގޮތަށް، "ވާކަމަށް" ބަދަލުވާގޮތުގައި އަޑުބަދަލު އެކަށިގެންވާ ކަމެވެ. އެހެންކަމަކަށްވާނަމަ ބަދަލުކަމަށް އުފެދިގެން އަންނަ "ބޭސްވާބް" އަކީ މަސްދަރުގެ ބަދަލުގައި، "ވާކަން" ކަމަށްވުމާ އެކަށީގެންވާކަމެވެ. އެހެނީ ބޭސް ވާބްއަކީ، ތަފާތު އުފެދުން މައިގަނޑު އަސްލު ކަމުގެ ގޮތުގައި ގްރާމަރު، ޖެރީ ކޮލިންސްޓަރ އަދި ޖޯން ސްވާން (1994) ހަމަކުރައްވާއެވެ. އެހެންކަމުން، ޖަވާބުގައި އުފެދިގެން އަންނަ "ބޭސް ވާބް" އަކީ ކޮބައިތޯ ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ދިރާސާއެއް ހެދުން މުހިއްމުކަމުގައި ދެކެވެއެވެ.

ބާވަތު 4.1.1.1 އާއި ބާވަތު 4.1.1.2ން ހާމަވާގޮތުގައި "-◌ައިފި"، މި ބައްގަނޑަށް ހުރި ނިމުނުކަންބައެއް އުފެދުނީ، ވާބުގެ "ބޭސް" ގެ ފަހަތުން "-◌ައިފި" (/-æfɪ/)، ގުޅިގެންނެވެ. މިސާލަކަށް، "ހަރައިފި"

(/hʌræfɪ/) މި ލަފުޒުގެ "ހަރު" އަކީ "/hʌr-/" އެވެ. އަދި އެއާ ގުޅިގެން އަންނަ ބައުންޑް މޯފީމްކަމުގައިވާ "/-æfɪ/" ގޮތުގެ "ހަރު" ގެ ފަރަތަށެވެ. އެހެންކަމުން ނިމުނުކަން އުފުރުމުގައި "-◌ައިފި" (/-æfɪ/)، އަޔާ ސަފިކްސްއެއް ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ. ސަފިކްސްއަކީ، ބައުންޑް މޯފީމެއް ލަފުޒުތަކާ ގުޅިއްލުމު އެ ލަފުޒުގެ ފަރަތަން ގުޅޭ ލަފުޒުތަކެވެ (އެޑްވަރޑް ފިނެގަން، 1999).

ތަވަތު 4.1.1.1 އާއި ތަވަތު 4.1.1.2.ން ފާހަގަކޮށްދޭން އަންނަކަމަށް، "◌ެ◌ު◌ް" އާއި "◌ެ◌ު◌ް" މި ދެ ވޭނަން ހުރި މަސްދަރުތަކުން، އެއް މަސްދަރު އަންއް މަސްދަރާ، އަދި ވާނަމުގެ ވަސް އެއް ލަފުޒު އަންއް ލަފުޒާ، އަދި ނިމުނުކަންތައް ގޮނޑަށް އެއްލަފުޒު އަންއް ލަފުޒާ ތަފާތުވަނީ ތަވަތު 4.1.1.1 އާއި ތަވަތު 4.1.1.2.ގައި ރަމްޒުކުރެވުން ފާހަގަކޮށްދީފައިވާ އަޑުތަކުގެ އެކަށީގެންވެ. އެ ތޫން އަޑުތަކަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް ނެތްނަމަކަށް ހުރެވެއެވެ. މަސްދަރިތަކުގެ ތަރުއީން، /fʊrʊŋ/، /d̪ʊfʊŋ/، /gʊɻʊŋ/، މި ތިން މަސްދަރުވެސް، އެއް މަސްދަރު އަންއް މަސްދަރާ ބަދަލު ވާ ހަރަކާތާ އަޑުތަކާ ފާހަގަކުރިއިން ފާހަގަކޮށްދޭ ދެ ކުރާ ފާ އަޑު އެކަށޭވެ. ހަރަކާތަކާ ނިމުނުކަމުގެ ތަރުއީން، /fʊræfɪ/، /d̪ʊfæfɪ/، /gʊɻæfɪ މި ތިން ނިމުނުކަމުގައިވެސް ބަދަލު އައިސްފައިވާ އެ ވަނީ ހަރަކާތާ ހަރަކާތްކުރުން ފާހަގަކޮށްދޭ ދެ އަޑެކެވެ. އެތޫން އަޑުތަކާ އެއްވެސް ބަދަލެއް ނޫނެވެ. ވާނަމުގެ މިސާލަކަށް ބަރާބަރުވެސް، /hʌrɑː/، /d̪ʌrɑː/، /bʌhɑː/، ބަދަލު އަދިސް އަންނަ އަޑަކީ ހަމަ ހަރަކާތްކުރުން ފާހަގަކޮށްދޭ އަޑެކެވެ. އެކަށޭވެ. މިއީ މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކޮށްދީފައިވާ ކަމެއް، މި އުސޫލަކީ ވާ ބޭނުން ބައްދަލުވާ ރަނގަޅު، މި ބައި ދުރަކުރި، މިއީ މި ދިރާސާގެ މައިގަނޑު އަދާޖެހުންތަކުގައި ނުވާތީ އެވެ.

5.1.2 ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ވަސްދަރުތައް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވާއިރު "-◌ެފި" (/-ɛfɪ/) އަދި "-◌ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/) މި ދެ ތަކެއްގަނޑު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ހޯދުނު ހޯދުންތަކުގެ ޚުލާޞާ

މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ވަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން، "-◌ެފި" (/-ɛfɪ/) މި ތަކެއްގަނޑު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ބަދަލުތައް، ބާވަތް 4.1.2ން ހޯދާލާފައިވާގައި އެ ތަކެއްގަނޑު ހުރި ހުރިހާ ގޮތްޖެއްގެ ފަސް ވާކަމަށް ނިމިގެންދަނީ އީބީފިއްޔަކުން (/eː/). މިސާލަކަށް: ބުނޭ – ބުނެފި، ފުމޭ – ފުމެފި، ކެޔޭ – ކެޔެފި އެވެ. އެގޮތުން އެ ބަދަލު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، ވާކަމުގެ ފަހުއަކުރުގައި ޖެހިގެންވާ އީބީފިލި (/eː/)، އެބީފިއްޔަށް (/ɛ/) ބަދަލުވެފައި އޭގެ ފަހަތަށް އިތުރުވެގެންވާ "ފި" (/fɪ/)އިތުރުވެގެންދާކަން ބާވަތް 4.1.2ން ހޯދިއްޖެ. މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ވަސްދަރުތަކުން ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވާއިރު، "-◌ެފި" (/-ɛfɪ/)، މި ތަކެއްގަނޑު ފުރިހަމަވާ ހުރި ވަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "◌ު◌ު◌ު"ން ހުރި ވަސްދަރު އެކަންޏެވެ.

ބާވަތް 4.1.2.1ން ހޯދާލާފައިވާގައި މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ވަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "-◌ެފި" (/-ɛfɪ/)، މި ތަކެއްގަނޑު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު ވަސްދަރާއި ނިމުންކަން އަދި ވާކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރާއި އޭގެ ފިއްޔަން އަދި ދެފަހަ ސިފަތަކާއި ސިފަތަކުގެ (ފުރަތަމަ ސިފަތަކުގެ ޚާއްސަކަން) އެއްގޮތް ބަދަލެއް ނުދެއެވެ. މިސާލަކަށް، "ބުނުން" (/bʊn/ + /ʊŋ/)، "ބުނޭ" (/bʊn/ + /eː/)، "ބުނެފި" (/bʊn/ + /ɛfɪ/)؛ "ފުމުން" (/fʊm/ + /ʊŋ/)، "ފުމޭ" (/fʊm/ + eː/)، "ފުމެފި" (/fʊm/ + /ɛfɪ/) އެވެ. ދަތުރުކުރާއިރު ދުވަހުން ފެހެލެކުރުވިފައި އެ ވަނީ ބަދަލު ނަންނަ ބައިތަކެވެ. އަދި މި ބައިތަކީ ކޮންމެ ވަސްދަރަކަށް ނުވަތަ ވާކަމަކަށް ނުވަތަ ނިމުންކަމަކަށް ހުރި ނިސްބަތުވެފައިވާ ބައިތަކުގެ ޚާއްސަ ދެ ބައި ނުވަތަ "ބުނެ" ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ. އަދި މި ހުރިހާގައި ބަދަލުގެ "ބުނެ" އާ ގުޅިގެން ވަސްދަރާއި، ވާކަން އަދި އޭގެ ނިމުންކަމުގެ ބައިތިރި ޚާއްޞަ ވެފިގެން ގުޅިގެން އަންނަނީ ބަދަލުގެ "ބުނެ"ގެ ފެނިއްޖެކަން ބާވަތް 4.1.2.1ން ހޯދިއްޖެ. އެހެންކަމުން "◌ު◌ު◌ު"ން ހުރި ވަސްދަރުތަކުން، "-◌ެފި" (/-ɛfɪ/) މި ތަކެއްގަނޑު ހުރި ނިމުންކަމަށް ދާދަތިކޮށް ވަސްދަރުތަކާއި އޭގެ ވާކަމާއި ނިމުންކަމުގެ ބައިތިރި ޚާއްޞަ ގުޅިގެން

"ސަފިކްސް" ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ. އެގޮތުން މަސްދަރުގެ ސަފިކްސް އަކީ "/-ʊŋ/"އެވެ. އަދި އޭގެ ވާކަމުގެ ސަފިކްސް "/-eː/" ކަމުގައިވާއިރު، އެ ލަފުޒުގެ ނިމުންކަމުގެ ސަފިކްސް އަކީ (/-ɛfɪ/)، ކަމުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.3ން ހާމަވާގޮތުގައި، މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން، "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ތަކެތިނެގެން ހުރި ހުރިހާ ނިމުންކަންތައްތަކުގެ ވާކަންތައްތަކުވެސް ނިމިފައިވަނީ "އޭޕީއޭއަށްވެ" (/eː/). މިސާލަކަށް، "ދުވޭ – ދުވިއްޖެ"، "ގެޔޭ – ގެއިއްޖެ"، "އުވޭ – އުވިއްޖެ"، އެވެ. ތާވަލު 4.1.3ން ހާމަވާގޮތުން "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ތަކެތިނެގެން ނިމުންކަންތައް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، އެ މަސްދަރުއްގެ "ވާކަމުގެ" ފަރުމަކަށްގައި ޖެހިގެންވާ "އޭބޭފިލުގެ" (/eː/) ބަދަލުގައި "ިއް" (/-ɪʔ/) ޖެހިފައި، އެބޭފިލި ޖެހިގެންވާ ޖަވާބަކީ (/-dʒɛ/) އިތުރުވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.3.1 އާއި ތާވަލު 4.1.3.2ން ހާމަވާގޮތުގައި މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ތަކެތިނެގެން ހުރި ނިމުންކަންތައް، ޤަވާޢިދުން މަސްދަރުތަކުގެ ވަޒަނަކީ "◌ު◌ު◌ް" ނުވަތަ "◌ެ◌ު◌ް" ކަމުގައިވިޔަސްވެސް، އެ މަސްދަރާއި، އެ މަސްދަރުގެ ނިމުންކަމާއި އޭގެ ވާކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރާއި އޭގެ ދެވަނަ އަކުރު ފުރަތަމަ (ފުރަތަމަ ސިލަބަލްއާއި ފުރަތަމަ ސިލަބަލްގެ ޙަރަކާތު) އެއްވެސް ބަދަލެއް ނާދެއެވެ. އެގޮތުން "◌ު◌ު◌ް"ން ހުރި މަސްދަރުތަކުގެ މިސާލު؛ "ފުދުން" (/fʊd̪/ + /ʊŋ/)، "ފުދޭ" (/fʊd̪/ + /eː/)، "ފުދިއްޖެ" (/fʊd̪/ + /ɪʔdʒɛ/)؛ "ފުފުން" (/fʊf/ + /ʊŋ/)، "ފުފޭ" (/fʊf/ + /eː/)، "ފުފިއްޖެ" (/fʊf/ + /ɪʔdʒɛ/)، އެވެ. "◌ެ◌ު◌ް"ން ހުރި މަސްދަރުތަކުގެ މިސާލު؛ "ތެމުން" (/t̪ɛm/ + /ʊŋ/)، "ތެމޭ" (/t̪ɛm/ + /eː/)، "ތެމިއްޖެ" (/t̪ɛm/ + /ɪʔdʒɛ/)؛ "ދެމުން" (/d̪ɛm/ + /ʊŋ/)، "ދެމޭ" (/d̪ɛm/ + /eː/)، "ދެމިއްޖެ" (/d̪ɛm/ + /ɪʔdʒɛ/)، އެވެ. މި ދެ ވަޒަނަށް ހުރި ލަފުޒުތަކުގެ މިސާލުތަކުގައިވެސް، ރަނގަޅުކަމާއި ދުށްކަމުން ފާހަގަކުރެވިފައި އެ ވަނީ ބަދަލު ނާންނަ ބައިތަކެވެ.

މި ބަޔަށް، މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކޮށްފައި ހުރިހާ މަސްދަރުތަކުގެ ("◌ު◌ު◌ް"އާއި "◌ެ◌ު◌ް"ން ހުރި ހުރިހާ މަސްދަރުތަކުގެ) ތެރެއިން "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ތަކެތިނެގެން ހުރި "ނިމުންކަން"، ޤަވާޢިދުން "މަސްދަރުތަކާއި" އެ މަސްދަރުތަކުގެ "ވާކަމާއި" "ނިމުންކަމަށް" ޚާއްސަކުރެވިފައިވާ "ބަދަލުގެ ފޯމު" ގެ

ނިމުންކަމަށް ވާކަލާއި، މަސްދަރާއި، އަދި ބެލެވެއެވެ. "ބޭސް"ކަމުގައި ލަފްޒުގެ އެ ނުވަތަ ބައި(attach) ޚާއްސަކުރެވިފައިވާ، ބައުންޑް މޯފީމްތައް މުޅިންވެސް ގުޅެނީ ލަފްޒުގެ "ބޭސް"ގެ ފަހަތަށްކަން ތާވަލު 4.1.3.1 އާއި ތާވަލު 4.1.3.2ން ހާމަވެއެވެ. މިސާ އެ ބައުންޑް މޯފީމްތަކަކީ "ސަބްފިކްސް"ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ. އެގޮތުން "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ތަފްސީލަށް ހުރި ނިމުންކަންތަކާ، ދާރާކާތު މަސްދަރުގެ ސަބްފިކްސް އަކީ "/-ʊŋ/"، ކަމަށްވާއިރު، އޭގެ ވާކަމުގެ ސަބްފިކްސް އަކީ /-eː/، އަދި އޭގެ ނިމުންކަމުގެ ސަބްފިކްސް އަކީ، "/-ɪʔdʒɛ/" ކަމަށް މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަސްދަރު، ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލުތައްކަމުގައި މުބާރަކު ޤަދީރު (1970) ބަޔާންކުރައްވާ އުސޫލުތަކުގެ ތެރޭގައި، މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު، "-ިއްޖެ" އުސޫލު ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައެއް ނުވެއެވެ. އަދި "-ިއްޖެ" އުސޫލަށް ހުންނަނީ ކޮންކަހަލަ ގުޅުމެއްކަމެއްކަންވެސް ހާމަކޮށްދެއްވާފައެއް ނުވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ގުޅުމެއްގެ ނިމުންކަމުގައި، ފުރަތަމުގެ ޤިރިގެނާ "ޤަވިއަންޤެއް" {"ޤް"} އަންނަނަމަ އެ ޤަވިއަނީގެ ކުރިއަށް ސުކޫންކުރެވިގެންނާ "އަލިފުއް" {"އް"} އިތުރުވާކަމަށް މުބާރަކު ޤަދީރު (1970) ހާމަކޮށްދެއްވައިވެއެވެ. މިސާލުގެ ގޮތުގައި ދެއްވާފައިވަނީ، "ވެން – ވާން - ވެއްޖެ"؛ "ވަދުން – ވަދާ - ވަދެއްޖެ" އެވެ. މުބާރަކު ޤަދީރު (1970)ގެ މި ބުނުމަށް ބަލާއިރު، ގުޅުމަށް އަންނަ ބަދަލު ތަފްސީލުކޮށްދެއްވައި، "އުބުރިޤިރިގެނާ" "ޤަވިއަންޤެއް" {"ޤް"} އަންނަނަމަ އެ ޤަވިއަނީގެ ކުރިއަށް ސުކޫންކުރެވިގެނާ "އަލިފުއް" {"އް"} އިތުރުވާ"ކަމަށް، ވިދާޅުވިނަމަވެސް އެ ބުނުން އެއްގޮތްކަންވެސް ސާބިތުނުވެއެވެ.

ތިންވަނަ ފަރާތަކުން ނިސްބަތްކޮށް، ނިމުންކަން ބޭނުންކުރާއިރު، ނިމުންކަން އަންނަ ތަރުތީބުގެ ތެރޭގައި، "-ިއްޖެ"، މި ތަރުތީބު އަރީ އަބުދުލު (1970) ހިމަނުއްވާފައެއް ނުވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ޤަވިއަނަޤަން އޮތް އެހެން ތަރުތީބެއް އެ ބޭނުމާ ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވެއެވެ. އެއީ "-ިއްޖެ" ތަރުތީބެވެ. އަރީ އަބުދުލު (1970) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި، ނިމުންކަމުގެ ފުރަ ޤަވާއިދު ކުރިއަކުންވާގައި އުބުރިގެ ޤަރަޔަ، އަލިފު ސުކޫންކާއި، ޤަވިޤަނި އުބުރިއްޓަށް{"-ިއްޖެ"}އަންނަ ވައްތަރުކަމެވެ. މިސާލުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވަނީ، ތަދުވެއްޖެ، އަތުވެއްޖެ، އަރުވެއްޖެ، އެވެ. މިއީ މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ސާމްޕަލްތަކުން، ފެނިފައިވާ ވައްތަރުގެ ތަރުތީބެކެވެ.

ތާވަލު 4.1.2 އަދި 4.1.3ން ހާމަވާގޮތުގައި ނިމުންކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން، "-ެފި" (/-ɛfɪ/)، "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ދެ ބައްގަނޑެއްވެސް ނިމުންކަން ބަދަލުވެގެންދާއިރު، އޭގެ ވާކަން މުޅިންވެސް ނިމިފައިވަނީ އާބީފިލުއަރުވެ. މިސާލަކަށް؛ "ބަންދި – ބަންދޭ"، "ކެޔޮފި - ކެޔޭ"، "ހުރެފި - ހުރޭ"، އެވެ. އަދި "ބުރިއްޖެ - ބުރޭ"، "އެރިއްޖެ - އެރޭ"، "އެޅިއްޖެ – އެޅޭ"، "ވެރިއްޖެ - ވެރޭ"، އެވެ. ވާކަން އެއް ގޮތަކަށް އޮވެފައި، ނިމުންކަމުގެ ދެ ބައްގަނޑެކަށް ދާން ގުޅުވޭލާ ސަރަޙައްދު ކަމުގައި މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިގެން ތަފުޞީލުތަކުގައި އުސޫލުވެގެންވާ ހާލަތްތަކެވެ. އެގޮތުން އާބީފިލުއަރުން ނިމިފައިވާ ވާކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން، އެ މަސްދަރުއެއްގެ ގޮތައިން މިޒާތު އިސްތިޢުމާލުކުރެވި، ކުރިކަމުގެ ގޮތަ ދުރަވާކަމުގައިވާނަމަ އެ މަސްދަރުއެއްގެ ނިމުންކަންތައް އަންނަނީ، "-ެފި" (/-ɛfɪ/)، މި ބައްގަނޑެއްކަން ފާހަގަކުރެވޭތީއެވެ. އެގޮތުން، "ކެޔުން - ކެޔޮފި"، "ދުވުން - ދުވެފި"، "ބަންދުން - ބަންދެފި"، "ހުރުން - ހުރެފި"، "ހުމުން - ހުމެފި"، ފަދަ ތަފުޞީލުތަކާ އަދިއްލަ އިޞްތިލާހުގައި ކުރާ ކަންތައްތަކަކީން ތާވަލު 5.1.2.1ގައިވާ މި ތަފުޞީލުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ދޭހަވެއެވެ.

ތާވަލު 5.1.2.1 : "-ެފި" މިބައްގަނޑުން "ނިމުންކަން"، ހުރި ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ތަފުޞީލުގައި އުސޫލުވެގެންވާ މާނައިން، އެކަމަކީ މިޒާތުގެ އިޞްތިލާހުއްކަ ކުރާ ކަމެއްކަން ހާމަކޮށްދޭ.

ނިމުންކަން	މާނަ	މަސްދަރު
ކެޔޮފި	ކެޔިވަރުއްގެ ގޮތުން ކަމެއްކުރުން.	ކެޔުން
ހުރެފި	ބަހަނަ ޖަހައިފައިވާ އެއްޗެއް، ނުވަތަ އިސްދަށިފައިވާ އެއްޗެއް އެތަނުން ވަކިކުރުން / އުފުރުން.	ހުރުން (1)
ހުރެފި	ފެސްޓިވަލުގައި، ބައެއް ގަނަވަންގައި، ނުވަތަ ގަނަވަނުގެ ބަދަލުގައި ހާކަށްޗާ އެއްޗެއްގައި ފެން ހާކުން	ހުރުން (2)
ހުމެފި	އެކިއެކި އެއްޗިއްސަށް އަނގައިގައި ހުންނަ ވައި ފޮނުވުން.	ހުމުން (1)

"ވާކަން"ތަކުގެ ބެލުމިން، އޭބީފިއޭރަން ނިމިފައިވާ، ތަފުޞީލުތަކުން، އެ މަސްދަރުތަކުގެ މާނައިން ޖީނުއެގެ ރިޒަލްޓުތަކުންނީ، ވާ ކަމެއްގެ މާނަ ދޭހަވާކަމުގައިވާނަމަ އެ މަސްދަރުތަކުގެ "ނިމުންކަން" އަންނަނީ، "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ބައްގަނޑެއްކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މިސާލަކަށް: "ދުރިއްޖެ"، "އުދިއްޖެ" (ދޯނި އުދުން)، "ފުފިއްޖެ"، "ފުރިއްޖެ"، އެވެ. މި ކަންތައްތަކާއި އަމިއްލައަށް އެކަމަކަށް ބާރު ފޯރުވެންނެތް، ރިޒަލްޓުތަކުންނީ ހިނގާ ކަންތައްތައްކަން ތާވަލު 5.1.2.2ގައިވާ ތަފުޞީލުތަކުގެ މާނަތަކުން ދޭހަވެއެވެ.

ތާވަލު 5.1.2.2 : "-ިއްޖެ" މި ބައްގަނޑު "ނިމުންކަން"، ހުރި ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ތަފުޞީލުގައި އެކަށީގެންވާ މާނައިން، އެކަމަށް އަމިއްލައަށް އެކަމަކަށް ބާރު ފޯރުވެންނެތް، ރިޒަލްޓުތަކުންނީ ހިނގާ ކަންތައްތައްކަން ހާމަކޮށްދޭ.

ނިމުންކަން	މާނަ	މަސްދަރު
ފެތިއްޖެ	ފެނު ދައްވާ އެއްޗެހި، ފެން އަޑިއަށް އެރިއުން.	ފެތުން (2)
އުދިއްޖެ	ފެނުދަށުވާ އެއްޗެއް އެއްޗެހީގެ ފެންމަތީ ނަގާލާ ބޮޑު ހަރުކުން.	އުދުން (2)
ހުވިއްޖެ	ހިނިއައުން.	ހުވުން
ފުރިއްޖެ	އެއްޗަކަށް ވައިޖެހުމުގެ ސަބަބުން އެ އެއްޗެއް ބޮޑުވުން	ފުރުން (1)

އެހެންކަމުން މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކަން ބަލާއިރު، ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު ގޮތުގައި "ވާކަމުގެ" ނިމުން "އޭބީފިއޭރަން" (/eː/) ހުރުމުގައި އެ ތަފުޞީލުގައި އެކަށީގެންވާ މާނައަކީ، އަމިއްލައެގެ ރިޒިލްޓާއެކު ގަސްތުގައި ކުރާ ކަމެއްނަމަ އެ ކަމެއްގެ ނިމުންކަމުގެ ބައްގަނޑަކީ "-ެފި" (/-ɛfɪ/)އެވެ. ނަމަވެސް ވާކަން "އޭބީފިއޭރަން" ނިމި، އެއީ ޖީނުއެގެ ރިޒިލްޓާ ނުލާ ވާކަމެއްނަމަ އެކަމެއްގެ "ނިމުންކަމުގެ" ބައްގަނޑަކީ "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)ކަމަށް މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ތަފުޞީލުތަކުން ފާހަގަކުރެވުނެވެ.

މަސްދަރު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެންދާ އުސޫލުތައް ދެނެގަތުމަށް ޖަމީލު (1970) ހުށަހަޅައިވާ 3 ހަމަތަކުގެ ބެލުމިން އެއް ހަމައެއްކަމުގައި އެ ބޭނުމާ ބައްލަވާފައިވާ، އެ ތަފުޞީލުގެ ވާކަން ފުރަތަމަ ދި ފިޔަވަޅު

{އޭބޯފިއްޔަން} ނިމިފައިވާނަމަ، އިބޯފިލި ޤިޔާސާ އަދިވެސް {އި} އިތުރުވުމަކާ ނުލާ، އިބޯފިލިޤިޔާސާ ގުޅު {ފި} ގެންދެވިދާނެއެވެ. މިސާލުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވަނީ، ކުރުން، ކުރާ، ކޮށްފި؛ ލިޔުން، ލިޔޭ، ލިޔެފި؛ އެވެ. ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި އެ ބޭނުމާގެ މި ތަނުގައި މި ބަޔާންކުރަނީ، މި ދިރާސާއިން ފެނުނު އެއްޗަކަ ކުރުމައިވާ "-ފި" މި ބައިގައިވާ ނިމުނުކަން އަންނަ ހަމައިގެ ވާހަކައެވެ. ނަމަވެސް މި ދިރާސާއިން ހޯދިގެންގޮތުގައި ނިމުނުކަންބައި "-ފި" (/-ɛfɪ/)، މި އުސޫލަށް ތަފާތު ބަދަލުވާ ގޮތާއި ޤަވާޢިދުތައް؛ މި އުސޫލު ބަހާސްކޮށްދީފައިވާ ގޮތުގައި ފުރުޢުރޫޙުބައިތައް އެބަ ހުއްޓެވެ. އެގޮތުން އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ، ޤަވާއިދު ދިރިޔަ (1970) ހަމަކުރައްވާފައިވަނީ، ވާހަކަގައި "އޭބޯފިލި" ޤާނޫނާ ކަނޑާ ތަފާތުއެ، "-ފި" (/-ɛfɪ/) މި ބައިގައިވާ ބަދަލުވެގެން ނުދާކަމެވެ. ކުރިންވެސް ފާހަގަކުރެވުނު ފަދައިން "-ިއްޖެ" (/-ɪʔdʒɛ/)، މި ބައިގައިވާ ހުރިހާ ތަފާތުތަކެއް ވާހަކައިގެ ނިމުމަކާވެސް، ހަމަ "އޭބޯފިއްޔާ". އެހެންކަމުން ވާކަން "އޭބޯފިއްޔަން" ނިމިފައިވާ ކަނޑާ ކަނޑާ ތަފާތުއެ، "-ފި" (/-ɛfɪ/)، މި ބައިގައިވާ ބަދަލުވެގެން ނުދާކަން ހާމަވެއެވެ.

ދެވަނަ ފުރުޢުރޫޙުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ "-ފި" (/-ɛfɪ/) މި އުސޫލުން މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، ވާހަކަ ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވާ ގޮތްކަމަށް ދެއްކުމަށް ޤަވާއިދު ދިރިޔަ (1970) ހަމަކުރައްވާފައި ގޮތުގައި އުނިކަމެއް ވާކަމެވެ. އެހެން މިސާލަކު ޤަވާއިދު ދިރިޔަ (1970) ހަމަކުރައްވާ ގޮތުގައި ވާކަން ފުރަތަމަ ދީ ލިޔުއްޔަން {އޭބޯފިއްޔަން} ނިމިފައިވާނަމަ، އިބޯފިލި ޤިޔާސާ އަދިވެސް {އި} އިތުރުވުމަކާ ނުލާ، އިބޯފިލިޤިޔާސާ ގުޅު {ފި} ގެންދެވޭއެވެ. މިހެން މިކަންވާނަމަ، ތަފާތު ބަދަލުވެގެންދާނެ ގޮތަކީ، "ކުރާ - ކޮށްފި"، "ބުނާ - ބުނެފި"، މިހެންނެވެ. ނަމަވެސް މި ތަފާތު އަސްލު ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތަކީ، "ކުރާ - ކޮށްފި"، "ބުނާ - ބުނެފި"، މިހެންނެވެ. އެހެންކަމުން، "-ފި" (/-ɛfɪ/) މި އުސޫލަށް ހުރި ތަފާތުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، ވާހަކަގެ ފަހު އަކުރުގައިވާ އޭބޯފިލީގެ (/eː/) ބަދަލުގައި، އެބޯފިލި (/ɛ/)ޤިރި، އޭގެ ފަހަތަށް އިބޯފިލިޤިޔާސާ ގުޅުއް (/fɪ/) އިތުރުވަނީކަން ހާމަވެއެވެ. ވީމާ މިބައްޔަށް ޤަވާއިދު ދިރިޔަ (1970) ގެ މި ބުނުން ފުރިހަމަ ނޫންކަމުގައި ދެކެމެވެ.

ތިންވަނަ ފުރުއްދުވެއްގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވުނީ "-◌ެޒި" މި އުސޫލަށް ނިމުންކަން ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތުގެ މިސާލެއްކަމުގައި ޖަމީލް ދީދީ (1970) ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ އެއް މިސާލުކަމުގައިވާ "ކުރުން – ކުރި - ކޮށްލީ"، މި މިސާލަކީ "-◌ެޒި" މި އުސޫލަށް އެކަށީގެންވާ މިސާލަކަށް ނުވާކަމެވެ. އެހެނީ މި ދިރާސާއިން ހާމަވިގޮތުގައި މި އުސޫލުގައި ވާގޮތުންނަމަ އޮބްޖެކްޓް ނިމިފައިވާ ވާކަންކުރުން އެއްފަދަ ކަނޑައަޅައި ނުވަތަ ވާކަމުގައި ޖެހިގެންވާ އޮބްޖެކްޓް ބަދަލުގައި އިންޑިރެކްޓް ޖެހިގެންވާ ފަދަ އިތުރުވަނީއެވެ. އަދި ޖުމްލަތަކު ޖަމީލްދީދީ (1970) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުންނަމަ ވާކަން ފުރަތަމަ ދި ފުއްޓަން {އޮބްޖެކްޓް} ނިމިފައިވާނަމަ، އިންޑިރެކްޓް ޖެހިގެންވާ އަދިވެސް {އި} އިތުރުވުމަކާ ނުލާ، އިންޑިރެކްޓް ޖެހިގެންވާ ފަދަ {ދި} ގެނެވޭނެއެވެ. ނަމަވެސް މިއިން އެއްވެސް ތަޢާރަފުކަމަށް "ކުރުން – ކުރި - ކޮށްލީ"، މި މިސާލު އެކަށީގެން ނުވެއެވެ. މި މިސާލުގައި އެ ވާ ގޮތަކީ ވާކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރުގެ ދިޔައަށް ބަދަލުއައުމާއެކު ދެވަނަ އަކުރާއި އާގެ ދިޔުގެ ("ރާ") ބަދަލުގައި ސުކުންކުރުވިފައިވާ "ނަވިއަށްޓެއް" ޖެހިގައި އާގެ ފަހަތަށް އިންޑިރެކްޓް ޖެހިގެންވާ ފަދަ އިތުރުވަނީއެވެ. މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރުވުނު ގޮތުގައި "ކުރުން – ކުރި - ކޮށްލީ"، ގެ މަސްދަރު ކަމުގައިވާ "ކުރުން" މިއީ، ނިމުންކަމަށް ބަދަލު ބަދަލުވެގެންދާ އާންމު އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު، ބަދަލެއް ނުވަތަ "އިރެގިއުލަރ ވާރބް" އެކެވެ.

ނިމުންކަމުގެ ތައްގަނޑުތަކުގައި އަދި ޖަމީލްދީދީ (1970) ބަޔާންކޮށްދެއްވާ ތައްގަނޑުތަކުގެ ތެރޭގައި، "-◌ެޒި"، މި ތައްގަނޑު ހިމަނާފައެއް ނުވެއެވެ. އަދި "-◌ެޒި"، މި ތައްގަނޑަށް ހުރި ބަދަލުތައް އެ ބޭނުމާ ބެހޭގޮތުން، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ބަދަލު ނުވަތަ "އިރެގިއުލަރ ވާރބް"އެއް ކަމުގައެވެ. އެގޮތުން، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ބަދަލުއެގެ ތެރޭގައި، "ބޮނޑި" ހިމަނާފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރުވުން ތެރޭގައި، "-◌ެޒި"، އުސޫލަށް، ނިމުންކަން ބަދަލުވެގެންދާ އާންމު އުސޫލުކަކެވެ. އަދި "ބޮނޑި"އަކީ އާންމު އުސޫލާ އެއްގޮތް ބަދަލުއެއް ނުވަތަ "ރެގިއުލަރ ވާރބް" އެއްކަމުގައި މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

5.1.3 ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތައް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވުމުގައި އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފަށް ހުރި މަސްދަރުތަކާ (އިންގިރޭސި ވަރބްސް) ގުޅާ ޗާޓުން ހޯދުނު ނަތީޖާތަކުގެ ޚުލާސާކަން

ތާވަލު 4.1.4ން ހާމަވާގޮތުގައި މަސްދަރު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވުމުގައި އާންމު އުސޫލުތަކުގެ ބޭރުވާ މިން އުސޫލާ ޚިލާފު، 5 މަސްދަރެއް މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ޗާޓުތަކުގައި ހުށަހަޅާފައެވެ. އެއީ، "ދުވުން(1)"، "ހުނުން"، "ކެރުން"، "ފުރުން (3)" އަދި "ކެއުން" އެވެ. "ދުވުން (1)"، އަދި "ފުރުން (3)"، މި މަސްދަރު، އާންމު އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފުވެފައިވަނީ "-ައިރު"، މި އުސޫލާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުންކަމުގައި ބެލެވެއެވެ. "-ައިރު" މި އުސޫލުގައިވާ ގޮތަށް ނިމުންކަން، "-ައިރު" މި ބައިގަނޑަށް އަމުރާއަށް ވާގޮތުގެ ފަހު އަކުރުގައިވެސް ބަދަލުވާނީ "އާބުރުއްސެވެ". އެގޮތުންނަމަވެސް "-ައިރު" ބައިގަނޑަށް އަންނަ ނިމުންކަމުގެ ވަޒަނަކީ "◌ުުް"ކަމުގައިވާނަމަ އެ މަސްދަރެއްގެ ވާކަމުގެ ނިމުންކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރުގައި ބަދަލުވަނީ "އާބުރޫ"ކަމަށް މި ދިރާސާއިން ދައްކާކަން ތާވަލު 4.1.1.2ން ހާމަވެއެވެ. އެގޮތުންނަމަވެސް "ދުވުން (1)"، މި ބަދުއް ނިމުންކަމާއި ވާކަމަށް ބަދަލުވުމާއިރު، އެ ބަދުއްގެ ފުރަތަމަ އަކުރުގައި "އާބުރޫގެ" ބަދަލުގައި ބޭރުގެންވަނީ ހަމަ މަސްދަރުގެވެސް ފުރަތަމަ އަކުރުގައި ބޭރުގެންވާ ޔުރިކަމުގައިވާ "އެބުރުއްސެވެ". އެގޮތަށްވުން "ދުވުން (1)"، މި ބަދުއް ނިމުންކަމުގެ އާންމު އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވެފައިވަނީ "-ައިރު" މި އުސޫލާ ޚިލާފުވެގެންކަމަށްވުން އެކަށީގެންވެއެވެ. "ފުރުން (3)" އަށް ބަލާއިރު، މި ބަދުއް ބަދަލުވެގެންދަނީ، "ފުރުން – ފުންމާ - ފުންމައިރު"، މި ގޮތަށެވެ. އެގޮތަށްވުން "ފުރުން (3)"ގެ ނިމުންކަން އަރިސްޓޯފައިވަނީ "-ައިރު"، މި ބައިގަނޑުގައިވާ ޕިރަމަޓުން އެ ބައިގަނޑު ބަދުއް ބަދަލުވުމުގެ އުސޫލާ، "ފުރުން (3)"، މި ބަދުއް ބަދަލުވުމުގެ އުސޫލު ތަފާތުވެއެވެ. އެގޮތުން "ފުރުން (3)"، މި ބަދުއް، ވާކަމަކާއި ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވުމުގައި އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފުވަނީ، ވާކަމާއި ނިމުންކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރާއި ދެވަނަ އަކުރުގެ ދެމެދަށް ސުކޫންވެގެންވާ ނޫނެއް {ން} ވަދެއެވެ. ނަމަވެސް "-ައިރު" މި ބައިގަނޑަށް އަންނަ ނިމުންކަންކަމުގެ ވަޒަނީ، "◌ުުް"، މި ވަޒަނަށް ހުންނަ މަސްދަރުތައް ނިމުންކަމާއި ވާކަމަށް ބަދަލުވުމާއިރު، ނިމުންކަމާއި ވާކަމުގެ ފުރަތަމަ އަކުރާއި އެ އަކުރުގައި ބޭރުގެންވާ ޔުއްސަޔާ ހަމަ މަސްދަރުގެ ފުރަތަމަ އަކުރާއި އޭގެ ޔުރިކަމަށް ފަދައިން، "ފުރުން (3)"ގެ ވާކަމާއި ނިމުންކަމުގައިވެސް ބޭރުގެންވަނީ ހަމަ މަސްދަރުގެ

ފުރަތަމަ އަކުރާއި ހޫގެ ޖިއްސާވެ. މިސާ، "ފުރުން (3)" ފަސް އަންގު އުސޫލާ ހިލާފުވެފައިވަނީ "-ާއިފި" މި
އުސޫލާ ހިލާފުވެގެން ކަމުގައި ދެންނެވިދާނެއެވެ.

އަންގު އުސޫލާ ހިލާފު ތަފާތުއްކަމަކާ "ހުރުން"، މި މަސްދަރު އަންގު އުސޫލާ ހިލާފުވެފައިވާ މި މަސްދަރު
ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވުމުގައި އަންނައިރު، ފުރަތަމަ އަކުރުގައި "އީބީފިލި" ("ީ") ނުވަތަ /iː/ ޖެހުމާއި، ދެވަނަ
އަކުރުގެ ގޮތުގައި ހުސްނޫނުއް {"ސ"} ވަދެވައި އޮތުމުންނެވެ. މިއީ މި ދިރާސާއިން ހޯދުނު ދެއްވެސް
އުސޫލަކަށް ތަބައިވާ ތަފާތުއްކަމުން މި ތަފާތަކީ ނިމުނުކަމަށް ތަފާތު ބަދަލުވެގެންދާ އަންގު އުސޫލާ ހިލާފު
ތަފާތުއްކަމުގައި ބެލިއެވެ. ހަމައެހެންމެ، "ކުރުން"، މި މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، މި ވަނީ
"ކުރި"އަށެވެ. މި ގޮތަށް، ތަފާތުގެ ފުރާ އަކުރުގައި "އޮބޫފިލި" {/ɒ/} ޖެހުމާއި، ތަފާތުގެ ދުރުބަރުން
"ނަވިއަނި ސުކޫނު" {"ނ"} ވަދެވައި އެއް އޮތުމޭ މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު އަންގު އުސޫލަކަން ނުފެތޭ
ތަފާތުއްކަމުން "ކުރުން"، މި މަސްދަރަކީވެސް އަންގު އުސޫލާ ހިލާފު ތަފާތުއް ނުވަތަ "އިރެގިއުލަރ ވަރބް"
އެއްކަމުގައި ބެލިއެވެ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ، "ކައިން -ކައި - ކައިފި"، އަދި ބަލާއިރު، ނިމުނުކަން އުފެދިގައި
އެ ވަނީ، ނިމުނުކަން އުފެދޭ އަންގު އުސޫލާ ހިލާފުވެ، ވާކަން އެއްގޮތަށް އެއްވަގައި، އޭގެ ފުރަތަމަ
"އިރެގިއުލަރ ވާ ފޯމު" އިރުކުރެވޭނެއެވެ. މި ހަމައަށް، މުރައްމަރު ޖަމިލު ދިހާ (1970) ބަޔާންކުރައްވާ
ގޮތުގައި، ނިމުނުކަމުގެ އަސްލު ހަމައެކަކެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މި
ތައްގަނޑުތަށް އެކެ ގޮތް ތަފާތުއްކަމުން، މިއީ ނިމުނުކަމުގެ އަސްލު ހަމަހަމައަކަށް ބެހޭނެ ޤަވާއިދު ނެތެވެ.
މުރައްމަރު ޖަމިލުދިހާ (1970) މި ހަމަ ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ، އޭގެ ވާކަން އިރެގިއުލަރ ނިމިފައިވާނަމަ،
ވާކަން، އެކެ ގޮތަށް އެއްވަގައި، އޭގެ ފުރަތަމަ އިރެގިއުލަރ ވާ "ފޯމް" އިރުކުރެވެއެވެ {"-ވި" އުސޫލް}. އަދި
މި ހަމައަށް ދެއްވާފައިވާ މިސާލުގައި "ކައިން"، މި ތަފާތުގެ އިރުކުރުން ދެން ހިމަނުއްވާފައިވާ ތަފާތަކީ، "ބައިން-
ބައި - ބައިފި" އެވެ. މި މިސާލުން ހާމަވަނީ، މުރައްމަރު ޖަމިލު ދިހާ (1970) ބަޔާންކުރައްވާ ތައްގަނޑުތަށް
އޮޅޭ ހަމައެކަނި ދެންވެސް ތަފާތުއް ނުނިމުނުކަމެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، ލިޓްރޭޗަރ ރިވިއު އިންވެސް ހާމަވީ ގޮތުގައި،
"އިރެގިއުލަރ ވަރބް"ގެ ތެރޭގައިވެސް އެއް އުސޫލަކުން ބަދަލުވެފައިވާ ތަފާތު ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
އެގޮތުން، "sing - sang"، "ring - rang" އަދި "spring - sprang"، މި ތަފާތުތަކާ، ނިމުނުކަމަށް

ބަދަލުވެގެން ގޮސްފައިވަނީ، އެއް ހަމަހަމަކޮށްނޫނެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ މުޅިންވެސް "އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް"ގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭ ތަފާތުވެއްޖެއެވެ. އެހެނީ، މިއީ އިނގިރޭސިބަހުގެ ތަފާތުވެއް އާންމުކޮށް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތުކަމުގައި ނުވާތީއެވެ. އެހެންކަމުން އެއް އުސޫލަކުން ބަދަލުވެފައިވާ މަދު ތަފާތުތަކެއް ހުރުމަކުން، އެއީ ނިމުނުކަމަށް، ތަފާތު ބަދަލުވެގެންދާ އާންމު އުސޫލުތަކުގައި ކަނޑައެޅިގެން ނުވާކަން ހާމަވެއެވެ. ވީމާ މުހައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ (1970) ގެ މި ހަމައަކީ، ނިމުނުކަން ބަދަލުވެގެންދާ އާންމު ހަމައެއްކަމުގައި، ނުބެލެވެއެވެ. "ކައިރި" އަދި "ބޮއިރި" މިއީ އެއް އުސޫލެއްގެ ދެ ބަދަލުކަމަށް މުހައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ (1970) ބަޔާންކުރައްވާއިރު، އަދި އަހުމަދު (1970) ބަޔާންކުރައްވާގޮތުގައި، "ރޮއިރި" އަދި "-ައިރި" ތަކެއްގަނެން ނިސްބަތްވާ ބަދަލުކަންވާއިރު، "ބޮއިރި" އަދި "ރޮއިރި" އަދި ވަކި ތަކެއްގަނެއްކަމުގައިވާ، "-ޮއިރި"، ތަކެއްގަނެން ނިސްބަތްވާ ބަދަލުކަމެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، މި ތަކެއްގަނެއް، މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިފައިނުވާ ތަކެއްގަނެކަމެވެ.

"އިރެގިއުލަރ ވަރބް" ނުވަތަ އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ބަދަލުވާކަމީ ކޮންމެ ބަސްއެއްގައި ހުންނާނެ ބަދަލުވެފައިވާކަމާއި، އެހެނަސް އެ ބަދަލުވުމަށް އާންމު ޤަވާޢިދުތަކާ ޚިލާފު ސަބަބުތަކާ ދެކުނުގެ ސަބަބުތަކާއި ނުނިމުނުކަމަށް ސަރުކާރު ޖިންކަރ (1991) ހާމަކުރައްވައެވެ. އެހެންކަމުން މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ގާނޫނުން، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފުވާކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މަސްދަރުތަކެއްކަމުގައިވާ، "ދޫކުން (1)"، "ހުށުން"، "ކުރުން"، އަދި "ފުރުން (3)"، "ކެއުން"، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފުވެފައިވާ ކަން ސަބަބަކާހުރި ކަމެއް މި ދިރާސާއިން ހާމައެއްނުވެއެވެ.

ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު އާންމު ޚިލާފު ފަސް ބަދަލުވެފައިވާ އެ ބަދަލުގެ "ބޭސް ވަރބް"އާ އަޑުގެ ގޮތުން ގުޅުން ހުރި ބަދަލުތަކެވެ. އަދި މިއާތަނުން ދިވެހިބަހުގައި "ބޭސް ވަރބް"ގެ ގޮތުގައި ބެލެވިފައިވަނީ "މަސްދަރު" (މުހައްމަދު ޝާހިދު ހަލީމް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގޮތް ފިލާވަޅު ފާހަރަކައް، 2001، 22 އޮކްޓޫބަރ). ނަމަވެސް މި ދިރާސާއިން ހާމަވާގޮތުގައި "ފާކަން" އެއީ "ބޭސް ވަރބް"ކަމަށް ފެނިވެސް އެކަށީގެންވާ ކަމެވެ. ކޮންމެއަކަސް "ބޭސްވަރބް"އަކީ، މަސްދަރު ނުވަތަ ފާކަން ކަމުގައިވިޔަސް އެއިން ކޮންމެ އެއްޗަކާވެސް އާގެ ނިމުނުކަމުގެ ބަދަލުގެ އަޑުތައް ގެނެސްދެވޭކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ގާއިދާކަން ބަލާއިރު،

ނިމުންކަމުގެ ފުރަތަމަ އަޤެޔާ ބާގެ މަސްދަރާއި ވާކަމުގައިވެސް އޮންނަ އަޅެއް. އެއީ ގޮތަކަށް އޮތް ތަފާތެއް، ނިމުންކަމުގެ އާންމު އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ބަދަލުވެގެންދާ ތަފާތުގައިވެސް އަދި އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފަށް ބަދަލުވެގެންދާ ތަފާތުތަކުގައިވެސް ނުވެއެވެ. ނަމަވެސް ބައެއް ބަސްބަހުގައި އެ ތަފާތުގެ "ބޭސް ވަރބް"އާ އަޅާ ގޮތުން އެއްވެސް ގުޅުމެއްނެތި ބަދަލުތައް ހުންނަކަމަށާއި އެ ގޮތަށް ބަދަލުން އެ ގުނުވާ ބަދަލަކީ ކިޔަނީ "ސަޕްލިޝަން"ކަމާއި، އެ ފުދޭ ބަދަލުތަކަކީ އާންމު ގޮތެއްގައި "އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް"ކަމުގައި، ވިދިއަވް ހެ ގްރޭ އާއި މައިކަލް ޖޮބްރޯވޮސްކީ އަދި ފްރާންސިސް ކަޓަމްބާ (1996) ހާމަކުރައްވައެވެ. އަދި މިގެ މިސާލެއް ގޮތުގައި އެބޭފުޅުން ބަޔާންކުރައްވާ މިސާލުތަކާ އިނގިރޭސިބަހުގެ، "އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް"ކަމުގައި ބެލޭ، "go - went"، އަދި "be - was" އެވެ. ދިވެހިބަހުގައި، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފަށް ހުރި ބަދަލުތަކަށް ބަލާއިރު، "ބޭސް ވަރބް"އާ އަޅާ ގޮތުން އެއްވެސް ވަރަކަށް ގުޅުން ނުހުންނަ ބަދަލުތައްކަމުގައި ބެލޭ، "ސަޕްލިޝަން"، ނުވަތަ ކަމަކަށް، މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ބަދަލުތަކުން، ކެޓެގަރީއެއް ކުރާނަމަ، "ސްޓްރޯންގ ވަރބްސް" ނުވަތަ ކުޅަ ތަފާތުކާއެއް، އާންމު އަސޫލާ އެއްގޮތަށް، ބަދަލުގެ ގޮތުގައި، "ދެވުން – ދެވާ - ދެވައިފި" އަދި "ފުރުން – ފުރާ - ފުރައިފި"، ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި "ވީކް ވަރބް" ނުވަތަ އާންމު އުސޫލާ ވަރަށް ބޮޑަށް ޚިލާފުވާ ބަދަލުތަކުގެ ގޮތުގައި، "ކުރުން – ކުރާ - ކޮށްފި" އަދި "ހުނުން – ހުރެ – ހިނދިފި"، ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

5.1.4. ނިމުންކަންކަމުގެ ފާހަގަކުރެވޭކަމުގައިވާ "-ފި" އަދި "-ށް" އާ ގުޅޭ ކުރުންތަކުގެ ޖިންސަކަށަވަރ

މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންކުރި ޑޭޓާތަކުގެ ނިމުންކަން، މުޅިންވެސް ނިމިފައިވަނީ "-ފި" ނުވަތަ "-ށް" އަކުވެ. އެންމެގިނަ ތަނުގައި "-ފި"އަށް ނިމިފައި ހުންނަނީ އިޚްތިޔާރީ ކުރާ ކަންތައް ދެއްކޭނޭ ބަދަލުތަކުގެ ނިމުންކަން، ކަމުގެއާއި އެންމެ ގާތުގައި "-ށް"އަށް ނިމިފައިވަނީ އިޚްތިޔާރީ ވާ ކަންތައްތަކުގައި މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އެގޮތުން މި ކަމަށް ބާރު ލިއްބައިދޭ ޑޭޓާ ކެޓެގަރީއެއްގެ ބަދަލުތައް މި ދިރާސާއިން ފެނުނެވެ. އާގެ ތަރުޖަމާ އެއް ވައްތަރެއް، އެއް ކަމެއްގައި އާގެ އިޚްތިޔާރީ އިޚްތިޔާރުނުކުރާ ވާ

ކަންތައްތަކަށް، ވަކި ދެ ތަފާތު ދުވަހުގައިވާ ވައްތަރުކުރެވެ. މިސާލަކަށް، "ކެއުން – ކެވުން"[4](3،2)، "ހުރުން – ހުވުން"، އެވެ. މިގޮތުގައިން "ކެއުން" އަދި "ހުރުން" އަކީ އިޝްތިޤާޤީ ކުރި ކަންތައްތަކެވެ. އެގޮތުން މި ދެ ތަފާތުގެ ނިމުންކަމުގެ ފުރަތަމަ ކުރި "-ވި"އެވެ. އެއީ "ކެއުން - ކައިވި"، "ހުރުން – ހިނގިވި"، އެވެ. "ކެއުން" އަދި "ހުރުން"ގެ އިޝްތިޤާޤުއްސުރު ގޮތަކީ "ކެވުން" އަދި "ހުވުން" އެވެ. މި ދެ ތަފާތުގެ ނިމުންކަމުގެ ފަހު އަކުރަކީ "-ޖެ" އެވެ. އެއީ "ކެވުން - ކެވިއްޖެ" އަދި "ހުވުން - ހުވިއްޖެ"، އެވެ. އެހެންކަމުން ނިމުންކަން، "-ވި" އަދި "-ޖެ" އަށް ނިމުމުގައި އިޝްތިޤާޤީ އިޝްތިޤާޤުވާއި ވާކަންތައްތަކުން، އަސަރުކުރުވާކަން ހާމަވެއެވެ.

ދުވަސް ވައްތަރަކީ، އެއް މާނައެއް އެކުލެވޭ އެއް ތަފާތެއް، އެހެންނަމަވެސް އެ މާނައަށް ބަލާއިރު، އިޝްތިޤާޤީ އިޝްތިޤާޤުންވާ ވާގޮތަށް ހަމައެކަނި، ތަފާތު ގޮތަކަށް ބަދަލުވެގެންދާ ވައްތަރުގެ ތަފާތުތަކެވެ (**ތާވަލު 5.1.4.1 ބަލާ!**). މިސާލަކަށް ، "ދުރުން (1) – ދުރުވި/ ދުރިއްޖެ"، "ފުރުން (2) – ފުރައިވި/ ފުރިއްޖެ"، އެވެ. އެޕެންޑިކްސް 1ގައިވާ ސަރވޭފޯމު 1ގައި ހާމަކުރެވިފައިވާ ހިސާބުތަކުގައި މި ތަފާތުތަކުގެ މާނައިގެ އިޝްތިޤާޤީގޮތް އެކަށައެވެ. އެއީ ބަސްފޮތް 2006ގައި ހިމަނާފައިވާ ގޮތެވެ. ނަމަވެސް އެ މަސްދަރުތައް ނިމުންކަމުގެ ބަދަލުކުރުމުގައި ބޭނުން ފުރަތަމަ ހާލަތުގައިވެސް އެ ތަފާތު އިޝްތިޤާޤުއްސުރު ގޮތަށް އަތުވެއްޖެނަމަ އެ ތަފާތުގެ، ނިމުންކަން އަންނަނީ "-ޖެ" އަށް ނިމިގެންކަމެވެ.

ތާވަލު 5.1.4.1: އެއް މާނައެއް އެކުލެވޭ އެއް ތަފާތެއް، އެހެ މާނަ، އިޝްތިޤާޤީ އިޝްތިޤާޤުންވާ ވާގޮތަށް ހަމައެކަނި، ނިމުންކަމުން ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް

ދުރުން 1	ރަނގަޅު ފެނުމުގައި އެކަމެއް، ނުވަތަ އިސްތިޢުމާލުވާ / އެއްޗެއް ހަމަކަށް ވަކިކުރުން / އެދުރުން	ދުރުވި
	ރަނގަޅު ފެނުމުގައި އެކަމެއް، ނުވަތަ އިސްތިޢުމާލުވާ	ދުރިއްޖެ

[4] އެޕެންޑިކްސް 1ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގައިވާ މަސްދަރުތަކުގެ މާނައިގެ އަދަދު

	އެއްޗެއް އެތަނަކަށް ވަދިލުން	
ފުރުން 2	އެއްޗެއްގެ ތެރެއަށް އެއްޗެހިތައް އަޅައި މައްޗާއި ހަމަކުރުން.	ފުރައިފި
	އެއްޗެއްގެ ތެރެއަށް އެއްޗެހިތައް އަޅައި މައްޗާއި ހަމަވުން	ފުރިއްޖެ
ފެށުން 9	އިބްތިދާކުރުން	ފަށައިފި
	އިބްތިދާއެއް ދިނުން	ފެށިއްޖެ
ހިރުން 1	އެއްޗެއް ތަނަކަށް ނުވަތަ އެއްޗަކަށް ޖަހައިލުން.	ހަރައިފި
	ހުރިއެއްޗެއް ތަނަކަށް ވަނުން.	ހިރިއްޖެ

މިންވަރަ ވެއްޓިފައި އެއް ތަރުޖަމާއެއްގައި ތަފާތު ދިނަ މާނަތަކެއް އުސޫލުތަކެއްގައިވެސް، އޭގެ ބޭރުން އިނގިރޭސިބަހުގެ ކުރާ ކަންތައްތަކުގެ ހުރިހާ މާނައެއް ހިމެނޭ ތަރުޖަމާތަކުގެ ނިމުނުކަމުގެ ނިމުން، "-ޑް" އަށް އަންނަ ވެއްޓަރެވެ. އަދި އިނގިރޭސިބަހުންނާއި ހުރިހާ މާނައެއްގެ ނިމުނުކަން އަންނަނީ "-ޓް" އަށެވެ. މިގޮތަށް ފުރަނަ ފުރުމަށް، އެއް ތަރުޖަމާކުރުމުގައި ބޭނުން ތަރުޖަމާކުރުމުގައި މުޅިން ތަފާތު މާނަތަކެއް އުސޫލުތަކަށް އެ ތަރުޖަމާ ބޭނުންކުރެވެނީ މުޅިން ތަފާތު ގޮތް ތަރުޖަމާކުރުމުގައިކަމަށް ސްޓީވަން ޕިންކަރ (1991) ހަމަކުރައްވައެވެ. އަދި އެ ގޮތަ ތަރުޖަމާކުރެ "ހަޑްވާރޑް" ކުރުމުގައި އެ ބޭނުނާ ހަމަކުރައްވައެވެ. ރިޗަރޑްސަން ރިވަމުއިން ހަމަވިއްޑުމުގައި، އިންގިރޭސިބަހުގެ ބަސްތަކުގައިވެސް، މި ގޮތަ "ހަޑްވާރޑް"، ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދަނީ، އެއް ބައްގަނޑު ކަރުދާހުންނެވެ.

ތާވަލު 5.1.4.2: އެއް ތަފުސީލުގައި ބަޔާންވާ ގިނަ މާނަތަކެއް އުފެދިގެންދާއިރު، އާދޭ ބެލުމުން އިޝްތިޤާޤުކޮށް ހުރި ކަންތައްތަކުގެ މާނައާ އިޝްތިޤާޤުއްޔަތު ކަންތައްތަކުގެ މާނައާ ގުޅިގެން ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް

#	މަސްދަރު	މަސްދަރުގެ މާނަ	ނިމުންކަން	
			"-ފި"	"-ޖެ"
176	ފެތުން	(1) ފެންމަތީގައި އަތްފައިން ދުއްވައިގެން ފުރިފުރިގަނެގަނެ ކުރިއަށް ދިއުން. ނުވަތަ ފަތައިގެން ދިއުން.	ފަތައިފި	
177		(2) ފުރާ ދުއްވާ އެއްޗެހި، ފެން އަޑިއަށް އަރައިގެން ދިއުން.		ފެތިއްޖެ
178		(3) ގެނބުން.		ފެތިއްޖެ
179		(4) އެއްޗެއްގެ ތެރެއަށް އެއްޗެއް ވަދެ ވަނުން. މިސާލު: މުދުގެރި ގަމީސް ނުފެތިގެންނުވެ. މިތަނުގެ ގަޑިގެ ދޮރު ކޮޅުތަކުގެ ތެރެއަށް ނުފެތޭނެ.		ފެތިއްޖެ
180		(5) ހަމަޖެހުން. މިސާލު: ރާގަށް ފެތުން. ވަޒަނަށް ފެތުން.		ފެތިއްޖެ
125	ދެވުން	(1) ކައިވެނިކުރުމުން ނުވަތަ ކާވެނިކުރުން.	ދަވައިފި	
126		(2) އަޑިފުށުގެ ހުރުން ހަރާކަތުން.	ދަވައިފި	
127		(3) ދިއުން މިބަސް އިޝްތިޤާޤުކޮށްގެން ކެރެވޭނީ ބަސްގޮތް.		ދެވިއްޖެ
139	ބެހުން	(1) ގިނައެތި ތަރުތީބުން ޖެހުން	ބަހައިފި	
140		(2) ބައްޓަރު ނުވަތަ މުދަލެއްގެ ހިއްސާތަކުން ހަދައިގެން ކޮންމެ ބައެއްގެ ނަސީބު ފަރާތަށް ދިނުން ނުވަތަ ދޫކޮށްލުން.		ބެހިއްޖެ
141		(3) އެއްޗެއް ހުރިހާ ހޮޅުން.		ބެހިއްޖެ

ތާވަލު 5.1.4.2. ގައިވާ ތަކުރާރުވާގޮތަށް ބެލުމުން "ފެތުން" ގެ މާނަތަކަށް ބަލާއިރު، ފެތުން (1)، ގައިވާ މާނައިގެ، "ފަތިފަތާ ކުރިއަށް ދިޔުމަށް". މިއީ އިޝްތިޤާޤުކޮށް ކަމަށް ކަމުދާއިރު ކުރުން ވެސް މާނައާ ގުޅިގެން "ފެތުން"، މި ތަކުރާރު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދިޔައީ "ފަތައިފި"އެވެ. އަދި ފެތުމުގެ ދެން ހުރި މާނަތަކަށް "ގެނބުން، އަޑިއަށް ދިއުން، ވަދުން (މިގޮ އިޝްތިޤާޤީ ގޮތަށް ވެއްދުން)، ހަމަޖެހުން"، ފަދަ މާނަތަކަށް އިޝްތިޤާޤުއްޔަތާ ކަންތައްތަކަށް. އެހެންކަމުން އެ ހުރިހާ މާނަތަކާ ގުޅިގެން "ފެތުން" މި ތަކުރާރު ނިމުންކަމަން

ބަދަލުވެގެންދަނީ "ލޮބިއްޖެ" އަށެވެ. ދުވަސް ހުރި ތަތުޖުބައް ވެސް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދަނީ ހަމަ އެ އުސޫލުންނެވެ. އެހެންކަމުން ނިމުނުކަމަށް ތަތުޖު ބަދަލުވެގެންދާއިރު، "-ލި"އަށް އާންމު ގޮތެއްގައި ނިމިފައި ހުންނަނީ އިޚުތިޔާރާއެކު ކުރާ ކަންތައްކަމާއި، ނިމުނުކަން އާންމު ގޮތެއްގައި "-ޖެ"އަށް ނިމިފައި ހުންނަނީ އިޚުތިޔާރެއްނެތި ކަންތައްތަކުގައި މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނެވެ. ނަމަވެސް މި އުސޫލާ ޚިލާފު ދެ ބިން ތަތުޖުބައް މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އެއީ "ގުޅުން"، "ފެތުން 4" އަދި "ފެތުން 7" އެވެ. މިއީ އިޚުތިޔާރެއްނެތި ވާ ކަންތައްތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވީ ނަމަވެސް، އެ ތަތުޖުބައް ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދަނީ "-ލި" އަށް ނިމިގެންނެވެ. އެއީ، "ގުޅުން – ގުޅައިފި"، "ފެތުން - ފެތައިފި" އެވެ. ނަމަވެސް މި ތަތުޖުބައް އިތުރަށް ދިރާސާކޮށްފިނަމަ މި ތަތުޖުމަކަށްވެސް، "އިޚުތިޔާރާއި އިޚުތިޔާރެއް ނެތި"ވާ އުސޫލުކަމަށް މި ބަޔާންކުރެވުން އުސޫލާ ދެކޮޅުހެދި ކަންތައްވެސް ކަމެއް އެކުލެވިގެންވުން އެކަށީގެންވެއެވެ. ނުވަތަ އެ ތަތުޖުބަކަށް މި އުސޫލާ ޚިލާފުވާ ތަތުޖުބައްކަމަށްވުމުގެވެސް އެކަށީގެންވާކަމެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، މިކަމަކީ މި ދިރާސާގައި ފުންކޮށް ބަލާލުމަށް ގަސްތުކޮށްފައިނުވާ ބައިއެއްކަމަށްވާތީ މި ކަމާގުޅޭ ގޮތުން އަހާ ފުންކޮށް ބަހުސްކުރުން ނުލެވުމުން މި ބައި މިހާ ހިސާބުން ދޫކޮށްލީއެވެ.

6. ނިންމުމާއި ރެކޮމެންޑޭޝަން

6.1. ނިންމުން

މި ދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހުގައި ހުރި މަސްދަރުތައް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ހަމަތައް ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ހެދި ދިރާސާއެކެވެ. އެގޮތުން، ނިމުންކަމުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ، ތިންވަނަ ފަރާތަކާ މުޚާތަބުކުރާ ބޭނުންކުރާގޮތެވެ. ދިރާސާއަށް ޚިޔާރުކޮށްފައިވާ މަސްދަރުތަކަކީ، "◌ު◌ު◌ް" އަދި "◌ެ◌ު◌ް"، މި ދެ ވަޒަން ހުރި މަސްދަރުތަކެވެ. މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި މަސްދަރުތަކަށް ބަލާއިރު، ދިރާސާއިން ހާމަވެގެންދިޔައީ، މަސްދަރުތައް ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ތިން އުސޫލެއްވެއެވެ. އެއީ "-◌ައިފި" އުސޫލާއި، "-◌ެފި" އުސޫލުގެ އިތުރުން "-◌ިއްޖެ" އުސޫލެވެ. މަސްދަރު ނިމުންކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، ނިމުންކަން އާންމުގޮތެއްގައި ބަޔާސަވަސީ އާދޭ ވާކަމަށާއި، އެ ބަދަލުގައި އެކުލެވިގެންދާ މާނައެއް ބަޔާނު އިޚްތިޔާރާއި އިޚްތިޔާރުކޮށްފައިވާ، ކަންކަމުގެ މަސައްކަތެވެ. މަސްދަރުގެ ވަޒަން ނުވަތަ މަސްދަރުގައި އެކުލެވިގެންވާ އަކުރުތަކަށް ބަޔާސާވާ ދިނުވަދުތުގެ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

"-◌ައިފި" އުސޫލަކީ، "-◌ައިފި" މި ދައްކަނީ ނިމުންކަމުގެ ތަކުރާރެއް ބަދަލުވެގެން އަންނަ އުސޫލެވެ. ވާކަމުގެ ފަހު އަކުރުގައި އާބިލިޖިޔަސްވާ ކާސްމު ބަދަލުވެއްޖެ ނިމުންކަން އަންނަނީ "-◌ައިފި" މި ތަފާތުތަކެއްވެސް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެގޮތުން، ވާކަމުން، "-◌ައިފި" މި ތަފާތުތަކެއްވެސް ހުރި ނިމުންކަމަށް ބަދަލު ބަދަލުވެގެންދާ ޖުމްލަ، ވާކަމުގެ ފަހު އަކުރުގައި ޖެހިގެންވާ އާބިދިޔުގެ ބަދަލުގައި، އަޔިބައިދިލި (◌ައި ނުވަތަ /æ/) ޖެހިފައި، އިބިދިޖެހިގެންވާ ފާހު އިތުރުކުރެވެނެވެ. "-◌ެފި" އަދި "-◌ިއްޖެ" އުސޫލަކަށް ބަލާއިރު، "-◌ެފި" އަދި "-◌ިއްޖެ"، މި ދެ އުސޫލަކުން ހުންނަ ނިމުންކަމުގެ ގޮތުން، "ވާކަމުގެ" ފަހުއަކުރުގައި ޖެހިގެންވާ، "އާބާދިއްޔާ". ނަމަވެސް، ވާކަމުގެ ފަހުއަކުރުގައި އާބާ ދިޔި ޖެހިފައި، އެ ބަދަލެއްގައި އިތުރުވެގެންވާ މާނައިން ބޭނުވެސް، އިބިދިޖެހިގެންވާ ހާލަތުގައި އިތުރުނުވެއެވެ، އެ ބަދަލުގެ ނިމުންކަން އެއްބަސްވެ، "-◌ެފި"، މި ތަފާތުތަކެއްވެސް. އަދި ވާކަމުގެ ފަހު އަކުރުގައި "އާބާދިޔި" ޖެހިފައި، އެ ބަދަލުގައި، އިތުރުވެގެންވާ މާނައިން ތަކުރާރުވެސް، އިބިދިޖެހިގެންވާ ކަލެއްގެ މާނައިނަކަމަށްވަސް ނަމަ، އެ ބަދަލުގެ ނިމުންކަން އެއްބަސްވެ، "-◌ިއްޖެ"، މި

ތަޢާރަފްކުރެވޭ. "-ޭލި"، މި ތަޢާރަފްކުރެވުނު ހުރި ނިމުނުކަމުގެބައިކަން ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް ފާހަގަކުރެވޭ ބައި އަކުރުގައި ޖެހިގެންވާ "އެތޯޑިޑީގެ" ބަދަލުގައި "އޯތޯޑިޑި" ޖެހިފައި، "އިތުރުދި ޖެހިގެންވާ ފޯމު" އިތުރުވަނީ އެވެ. އަދި "-ިއްޖެ"، މި ތަޢާރަފްކުރެވުނު ހުރި ނިމުނުކަމުގެބައިކަން ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް ފާހަގަކުރެވޭ ފުރަތަމަކުރުގައި ޖެހިގެންވާ "އޯތޯޑިޑި"ގެ ބަދަލުގައި، "ިއް" ޖެހިފައި، "އޯތޯޑިޑިޖެހިގެންވާ ޖަވާބަށް" އިތުރުވަނީއެވެ. ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނު ގިނަ އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން ދެ އުސޫލު މުޙައްމަދު ޖަމީލްދީދީ (1970) ވެސް ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެއީ "-ަލި" އަދި "-ޭލި" އުސޫލެވެ. މި ދެ އުސޫލު، އެބޭފުޅާ ބަޔާންކުރައްވާފައިވަނީ އެންމެ ފުރިހަމައަށް ނޫނެކެވެ ފާހަގަކުރެވެއެވެ. "-ިއްޖެ" އުސޫލު، އެބޭފުޅާ ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިނުވި ނަމަވެސް، އެ އުސޫލަށް ގޮތުގެ ހުންނަކަން އެބޭފުޅާ ހަމަކާނއްވާފައިވެއެވެ. މުޙައްމަދު ޖަމީލްދީދީ (1970) ބަޔާންކޮށްދެއްވާ ތިންވަނަ ހަމަކަމުގެއިވާ "-ލި" ހަމައަކި، އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު އުސޫލެއްކަމުގައި މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނެވެ.

ނިމުނުކަމުގެ ތަޢާރަފުތައް ކަމަށް އަދި އަރުމަދު (1970) ބަޔާންކުރައްވާ "-ަލި" ތަޢާރަފެއް، މި ދިރާސާއިންވެސް ހަމަ ތަޢާރަފެވެ. އެހެންނަމަވެސް، "-ަލި" ތަޢާރަފުގެ މިސާލުގެ ގޮތުގައި، އެބޭފުޅާ ހަމަޖެއްސެވި އެއް މިސާލަކީ އެ ތަޢާރަފު ނޫޅޭ މިސާލުއްކަމުގައި މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވުނެވެ. "-ަލި" ތަޢާރަފުގެ އިތުރުން، އެބޭފުޅާ ބަޔާންކޮށްދެއްވާ ދެ ތަޢާރަފުކަމުގައިވާ، "-ޭލި" އަދި "-ިއްޖެ"އަކީ މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ތިން ދެ ތަޢާރަފެވެ.

ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ޙަރުފުތަކުގެ ތެރެއިން، ނިމުނުކަމުގެ އާންމު އުސޫލުކަމުގައި ބެލޭ ގިނަ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ހުރި ޙަރުފުތަކަކީ، އާންމު އުސޫލާ އެއްގޮތް ޙަރުފު ނުވަތަ "ކޮގެއްޖަހަ ވަރުބުސް" އެވެ. އަދި އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފު ޙަރުފުތައް ނުވަތަ "އިރެގިއުލަރ ވަރބްސް" ގެ ގޮތުގައި ފެނޭ ޙަރުފުއް މި ދިރާސާއިން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރި ޙަރުފުތަކުން ބަލާއިރު، ހަމަޖެހޭ ފުރާނަ މުރާޤަބާކަން "ނިމުނުކަން" ބޭނުންކުރާއިރު، "ނިމުނުކަން"، މުސްތަޤްބަލް ނިމިފައި ހުންނަނީ "-ލި" ނުވަތަ "-ޖެ" އަށްކަން ކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އަދި އާންމުކޮށްއެއްގައި "-ލި" އަށް ނިމިފައި ހުންނަނީ އިޒްތިރާރީއަކު ކުރާކަންކަމުގެ މާނަ

ދުރުކޮށްދޭ ހަރުފުޖެހޭތަކެވެ. އަދި އާންމު ގޮތެއްގައި "-ޖެ" އަށް ނިމިގެން ހުންނަނީ، އިޝާރާތުގެ

ކަންތައްތަކުގެ މާނަ ދުރުކޮށްދޭ ހަރުފުޖެހޭއެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރެވޭނެއެވެ.

ޖުމުލަކޮށް ބަލާއިރު، މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް އުސޫލެއްގެ ދަށުން. އެއީ "-ަށު"، "-ެ ވު"

އަދި "-ިއްޖެ" އުސޫލެވެ. އަދި މަސްދަރު ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، މަސްދަރަށް ބަދަލުގެނެވޭ

ބަދަލުގައި ބަދަލުގެނެސް ވެކަމާއި، އެ ހަރުފުއްގައި އެކުލެވިގެންވާ މާނައިގެ އިޝާރާތާއި، އިޝާރާތުއްނޯޅި،

ގޮތުގެ މައްޗަށްކަން، ދިރާސާއިން ހާމަވިއެވެ.

6.2 ތަކުރާރުވާ ބަސް

މި ދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހުގެ މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަމަށް، ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި

ހެދި ދިރާސާއެއް ނަމަވެސް، ދިރާސާ ހެދުން ލިބުނު މުއްދަތުގެ ކުރުކަމުން، މި ދިރާސާގައި ހިމަނާފައިވަނީ،

މަސްދަރުތަކުގެ ތެރެއިން، ހަމައެކަނި "◌ު◌ު◌ް" އާއި "◌ެ◌ު◌ް" މި ދެ ވަރަކަށް ނިމޭ މަސްދަރުތަކެވެ. އަދި އެ

މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމުގެ ގޮތުގައި ބަދަލުކުރުމުގައިވެސް، ހަމައެކަނި ބޭނުންކޮށްފައިވަނީ ފާހަގަކޮށް މުހިއްމުބޭނުންތަކެ

ގޮތެވެ. އެހެންކަމުން، "◌ު◌ު◌ް" އާއި "◌ެ◌ު◌ް" މި ދެ ވަރަކަށް ނިމޭ މަސްދަރުތަކުގެ، ނިމުނުކަމުގެ އެއްވަރަ

ފާހަގައި ދެވަރަ ފާހަގަކޮށް މުހިއްމުބޭނުންތަކާ ދުރު ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް ހަމައެކަނިކޮށް ބުރަވާ އިތުރު

ކުރެވިދާނެ ދިރާސާއެއްކަމެވެ. އަދި ހަމައެއްހެން، މި ވަޒަންކުރެވި މަސްދަރު ފާހަގައި ދަން ހުރި

މަސްދަރުތަކެއްގެ ނިމުނުކަން ބަދަލުވެގެންދާ ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ދިރާސާއެއް ހެދުން މުހިއްމުކަމުގައި

ދެކެމެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ މަސްދަރުތަކުގެ ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް ބަލާއިރު، އެއްވަރަ ފާހަގައި ދެވަރަ

ފާހަގަކޮށް އަދި ތިންވަރަ ފާހަގަ މުހިއްމުބޭނުންތަކާ ގުޅޭ ނިމުނުކަމަށް އަމާޒުކުރުން މުހިއްމެވެ.

މި ދިރާސާގެ ސަބަބުން ކުރަން ފެންނަ އެހެން ދިރާސާއަކަށް ބަލާއިރު، ނިމުނުކަން ނޫން، އެހެން ޒަމާންތަކަށް

މަސްދަރު ބަދަލުވެގެންދާ އުސޫލު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ދިރާސާއެއް ހެދުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއްކަމުގައި ދެކެމެވެ.

އަދި ހަމައެހެންމެ ދިވެހިބަހުގައި، ހިމެނޭ ކަމުގެ ތަކުރާރުކޮށްދޭ ހަރުފުތައް، އާންމު އުސޫލާ އެއްގޮތް ތަކުރާރުކުރާއިރު،

އާންމު އުސޫލާ ޚިލާފުވާ ތަފާތުތަކާ ކޮބައިތޯ ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ދިރާސާއެއް ހެދުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއްކަމުގައި ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން، ތިންވަނަ ފަރާތް މުޚާޠަބުކުރާ ނިމުނުކަން ބުނުމުގައިވެސް، ނިމުނުކަމުގެ ޤަވާއިދެއްކަމުގައި ބެލެވޭ، "-ފި" އަދި "-ޗެ" އާ ގުޅޭ ދިރާސާއެއް ހެދުމަކީ މުހިއްމުކަމެއް ކަމުގައި ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ. އެގޮތުން، "-ފި" އަށް ނިސްބަތުން ހުރިހާ ކަނޑައަޅާ ތަފާތުތަކާ ބެލުމުގައި، "ހަދައިފިކަން" ދުރަހަކަށް ތަފާތުތަކާ، "ގޮސް" ބުނުންކުރެވޭ ތަފާތުތަކާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރީ ކަންކަން ދުރަހަކަށް ތަފާތުތަކުގެ ނިމުނުކަން އަންނަނީ "-ފި" އަށް ބަލާފައި، "-ޗެ" އަށް ނިމުނުކަމުގެ ކަންކަން ދުރަހަކަށް ތަފާތުތަކާ ދެނެގަތުމަށް، "ހަދައިނިމުނުކަން" ދުރަހަކަށް ތަފާތުތަކާ، "ދޮސް" ބުނުންކުރެވޭ ތަފާތުތަކާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަންކަން ދުރަހަކަށް ތަފާތުތަކުގެ ނިމުނުކަން އަންނަނީ، "-ޗެ" އަށް ބަލާފައިވެއެވެ.

ދިރާސާއިން ޤަވާއިދުކުރެވުނު ގޮތުގައި، ނިމުނުކަން، ބަޔާންކުރާ، ވާހަކަތައް. ހަމައެހެންމެ، ނިމުނުކަން އެބުން ޖުމުލަތަކުން ބަޔާންކުރެވުނު އެކަށައަޅައިފައެވެ. އެބުންތަކުން މި ދިރާސާގެ ސަބަބުން ކުރަން ފެނުނަ އެބުން ދިރާސާތަކުން ބަޔާންކުރި، ނިމުނުކަން ބަޔާންކުރާ އެބުން ޖުމުލަ ޢަމަލީ ބަލާލެވޭކަމުގައި ދިރާސާއެއް ހެދުންވެސް ވަރަށް މުހިއްމުކަމުގައި ދެކެވެއެވެ.

މި ދިރާސާއިން ޤަވާއިދުކުރެވުނު ގޮތުގައި، ދިވެހިބަހުގައި ތަފާތު އެބުން މައިގަނޑު އަސާސީ ނުވަތަ "ބޭސް ފޯމު"ކަމުގައި ބެލެވޭ ދިވެހިބަހުގައި "މަސްދަރު"އާ މި ކަމާ ބަސްފޮތުގައި ބޭނުން، ދިވެހިބަހުގެ "ވާކަމެވެ". އެބުންތަކުން، ދިވެހިބަހުގައި ތަފާތު އެބުންތައް އަންނަ މައިގަނޑު އަސާސީ، ނުވަތަ "ބޭސް ފޯމު"އަކީ ކޮބައިތޯ ބެލުމަށްޓަކައި ދިރާސާއެއް ހެދުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމުކަމުގައި ޤަވާއިދުކުރެވުނެވެ. އަދި މީގެ އިތުރުން، ކޮންމެ ތަފާތެއްވެސް، އެއް ޢަމަލުން އަންނަ ޢަމަލު ބަދަލުވާއިރު، ތަފާތުގެ ބަދަލުތައްބައި، ނުވަތަ ތަފާތުގެ "ބޭސް" އަކީ ކޮބައިތޯ ބަލާލެވޭކަމުގައި ދިރާސާއެއް ހެދުން، މި ދިރާސާއިން ޤަވާއިދުކުރެވުނު ގޮތުގައި ހަދަން ފެނުނު މުހިއްމު ދިރާސާއެކެވެ.

7. ރެފަރެންސް ލިސްޓް

ނޭޝަނަލް ސެންޓަރ ފޯ ލިންގުއިސްޓިކް އެންޑް ހިސްޓޮރިކަލް ރިސަރޗް. (އނ). ރަދީފު. ނެގި، 10 ސެޕްޓެމްބަރު، 2011، http://radheef.com/ން.

ބަލްތަސަރ ބައިކަލް އެންޑް ޖޮންސަން ނިކޮލްސަން. (2001). ޓްރާންސްލޭޝަން ބައިލިންގުއަލް އެންޑް ސިންޓެކްސް ޑިސްކްރިޕްޝަން (ސެކަންޑް އެޑިޝަން). އަމެރިކާ: ޔުނިވަރސިޓީ އޮފް ކެލިފޯނިއާ.

ބްރޫސް.ޑީ.ކޭއިން. (2000). ދިވެހި (މޯލްޑިވިއަން): އަ ސިންކްރޮނިކް އެންޑް އަ ޑައިކްރޮނިކް ސްޓަޑީ. [ޕީ.އެޗް.ޑީ. ޑިސަޓޭޝަން]. (ޣައިރު ޝާއިޢު): ޔުނައިޓެޑް ސްޓޭޓްސް އޮފް އެމެރިކާ: ކޯނެލް ޔުނިވަރސިޓީ.

ޙަޖީ ޙަބީބު. (1970). ކުރުއާނުގެ ދިވެހިބަހުން ފުރަތަމަ ދައުރާނުގެ. ޙަދީ ބިޙާރާނު. މާލެ: [މުސައްނިފު].

އިބްރާހީމް ރުޝްދީ. (1358). ސުއްރަވުމުގެ ޙަރީރު. ބޮޑުކިރިޔަނުގެ އެންގެވުން ނަމާ.

އެޗް.ވަރދާ ޙިންޑަން. (1999). ޓްރާންސްލޭޝަން، އިޓްސް ސްޓްރަކްޗަރ އެންޑް ޓޫލް. (ހަމްދްވަސް ގާޒީ). ނިވްޔޯކް: ހާރކޯޓް ބްރޭސް ކޮލެޖް ޕަބްލިޝަރ.

ވިކްޓޯރިއާ ފްރޮމްކިން އާއި ގޮތެއް ބީލެޓަރ އަދި ޕީޓަރ ކޮލިންސް (1999). އެން އިންޓްރޮޑަކްޝަން ޓު ޓްރާންސްލޭޝަން. (ހަމްދްވަސް ގާޒީ). ސިޑްނީ: ހާރކޯޓް.

ވިލިއަމް އޭ ގްރޭބޭ އާއި ރޮބަޓް ބީ ކަޕްލަން ޕްރޮފެޝަނަލް އަދި ފްރާންސިސް ކަޕްލަން. (1996). ތިއަރީ އެންޑް ޕްރެކްޓިސް އޮފް ރައިޓިންގ، އެން އިންޓްރޮޑަކްޝަން. ލަންޑަން: ލޯންގްމަން ޕަބްލިޝަރ.

މުޙައްމަދު ޖަމީލް. (1969). ފިޔަވަޅު 1: ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދު.[މުސައްނިފު].

މުޙައްމަދު ޖަމީލް. (1970). ފިޔަވަޅު 2: ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދު. [މުސައްނިފު].

ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ގައުމީ މަރުކަޒު. (2004). ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދު، 4،3،2،1. މާލެ: ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ގައުމީ މަރުކަޒު.

ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ގައުމީ މަރުކަޒު. (2006). ބަސްފޮތް. މާލެ: ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ގައުމީ މަރުކަޒު.

ގައިގަރ ވިލްހެލްމް. (1919). މޯލްޑިވިއަން ލިންގުއިސްޓިކް ސްޓަޑީޒް. ސްރީލަންކާ: ސިލޯން ބްރާންޗް އޮފް ދަ ރޯޔަލް އޭޝިއާޓިކް ސޮސައިޓީ.

ސޮބްޖޯން ފިންސަރ. (1994). ދަ ލޭންގުއޭޖް އިންސްޓިންކްޓް. ޔޫއެސް: ކޮލިންސް ޕަބްލިޝާސް، އެސް.ޖީ.އައިވިސް.ޕީ.ޑީ.ސީ.

ސޮބްޖޯން ފިންސަރ. (1999). ވާރޑްސް އެންޑް ރޫލްސް، ދަ އިންގްރީޑިއަންޓްސް އޮފް ލޭންގުއޭޖް. ނިއުޔޯކް: ހާޕަރކޮލިންސް.

ސޮބްޖޯން ފިންސަރ. (1991). ރޫލްސް އޮފް ލޭންގުއޭޖް. ނެގީ، 23 ސެޕްޓެމްބަރ، 2011،
http://links·jstor·org/5ici?sici=0036-
8075%2819910802%293%3A50i9%3C530%3AROL%3E2·0·CO%3B2Qއިން.

ގަބްރިއެލް. ވޮލްކަރސް ނިޔުމަން. (2003). ސިންޓެކްސް ސްޓްރަކްޗަރ ފެކްޓްސް. (ތިންވަނަ ޗާޕު). އޮކްސްފޯޑް:
ޔުނިވަރސިޓީ އޮފް އޮކްސްފޯޑް.

ޖޯން ގްރީންބާރގް، ޖެނީ ޑޮނަލްޑް ސްކޮޓް ނީލް ސްމިތް. (1994). ސެކްރެޓަރީއިން ލޭންގުއޭޖް (ދެވަނަ ޗާޕު).
ބެރިންހާމް: އަބިއިން އިންޑިޕެންޑެންޓް ޕްރެސް.

ގަބްރިއެލް. ވޮލްކަރސް ނިޔުމަން. (2003). ސިންޓެކްސް ސްޓްރަކްޗަރ ފެކްޓްސް (5). (ފަސްވަނަ ޗާޕު). ޔޫ.އެސް.އޭ:
ޔުނިވަރސިޓީ އޮފް އޮކްސްފޯޑް، ނިއު ޔޯކް.

ޙަސަން މަޢުރޫފު. (2002). އަ ލިންގުއިސްޓިކް ހިސްޓަރީ އޮފް ދަ ދިވެހި ލޭންގުއޭޖް. މާލެ: ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް
ޚިދުމަތްކުރާ ގައުމީ މަރުކަޒު.

ޖޭމްސް ގެބްރިއެލް. ކޮރްސްވާލް. (2003). ސިންޓެކްސް ތިއަރީ، ކޮމްޕިއުޓޭޝަން، ކޮގްނިޓިވް ސައިންސް އެންޑް ލިންގުއިސްޓިކް
ފެކްޓްސް އޮފް ރިސާޗް (2). ލަންޑަން: ސޭޖް ޕަބްލިކޭޝަންސް.

ޖޯނަތަން ކޭ.ބައި. (ނެތް). ޖެންޑަރ ފީޗަރސް އޮފް އިންގްލިޝް ލޯން-ޖެނެރިކްސް، އިންޓަރނޭޝަނަލް ޑިޕާޓްމަންޓް:
ސްކޫލްއޮފް ލިންގުއިސްޓިކްސް. ނެގީ، 1 އޮކްޓޫބަރ، 2011،
http://www·linguistics·pomona·edu/awards/files/Bye_thesis09·pdfއިން.

8. އެޕެންޑިކްސް

އެޕެންޑިކްސް 1: ދިރާސާގައި ބޭނުންކުރެވުނު ސަރވޭ ފޯމުގެ ނަމޫނާ.

ޓީޗަރުންނަށް މަސްދަރު ބަދަލުވެގެންދާގޮތް، ދައްކުވައިދޭ ސަރވޭ ފޯމް

ތަފާތުގައިވާ މަސްދަރުތަކެއް، ތަފާތުގައި ދިރާއިވާ މާނަތަކަށް ރަނގަޅަށް ވިސްނުމަށްފަހު ބާޒާރުގައިވާ ޓީޗަރުންނަކަށް ބަދަލުކުރެވޭ. (ޓީޗަރުންތަކަށް މަސްދަރު ބަދަލުކުރެވޭނީ، 3 ވަނަ ފަރާތަކުން މުޚާތަބުކޮށް ބޭނުންކުރާ ގޮތަށެވެ. މިސާލަކަށް 'ހިނގުން' މި މަސްދަރު، ޓީޗަރުންނަށް ބަދަލުކުރާއިރު، "ހިނގާ"، "ހިނގައިދީ"، މި ގޮތަށެވެ. "ހިނގަމު"، "ހިނގައިދީމު" މި ފަދައަކުން ނޫނެވެ. މަސްދަރުތަކުގެ ވާކަން ނުވަތަ ނިމުނުކަމަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރު، އެއްގޮތަކަށްވެސް ގިނަ ގޮތްގޮތަށް ބަދަލުވެގެންދާނަމަ، ކޮންމެ ޓީޗަރަކަށް ދެވިފައިވާ ދުވަސް ގޮތެއްގައި އެ ގޮތުގެ އެކްސްޕްރެޝަން، ބަދަލުކުރާނެއެވެ).

#	މަސްދަރު	މަސްދަރުގެ މާނަ	ވާކަން		ނިމުނުކަން	
1	ހުނުން	އުފާވެރިކަމުގެ އަސަރު އަރާއިރު އަނގައިން ފާޅުކުރުން.				
2	ހުރުން	އެއްތަނެއް ކޮންމެވެސް ތަނެއްގައިވުން.				
3	ރުހުން	ގަބޫލުވުން / ހިތްހަމަޖެހުން.				
4	ރޯވުން	(1) ބޭނިބޭނިއެއް ހުރިހަ ކަދި ގަނަސް ޖަވާއިދުން ދަރުދަރުގާ އިންދުން.				
5		(2) ދުނިމަގޭ ފަދަތަކުގެ ތަރުޙަރުކާތް ދިއްބުން.				
6	ބުނުން	އަނގައިން ބަސްބޭނުކުރުން. / ބަސްތަކަކުން އެއްޗެއް އެނގުން / އިޝާރާތަކުން އަޅުކުން ލިޔުމަކުން އެއްޗެއް އެނގުން.				
7	ބުރުން	(1) އެއްޗެހިތަކަކުން އެތެރެއިން ކުރެވޭ ކުއްލިއަކަށް ވިހުރުން. މިސާލު: (ހ) ކުނިބުރުން. (ނ) ހިރަފުސްބުރުން. / ވައިގެ ތެރޭގެ އެއްޗެހި އަސަރު ފެތުރިގެންދިއުން. މިސާލު: (ހ) ހިރަފުސްބުރުން. (ނ) ދުންބުރުން..				
8		(2) ފިރުމާބުރުވަރު ތަކެތި އެއްޗެއްގެ ވަރަށްގެން ނުވަތަ އެއްޗެއްގެ ކައިރިގައި އުދުހުން. މިސާލަކަށް: ފިހިބުރުން.				
9	ކުރުން	ކަމަކަށް އަމަލީ ސިފަގެނައުން.				
10	ކެވުން	ކެއިވަރުއެއްގެ ގޮތުން ކަމެއްކުރުން.				
11	އުރުން	(1) ކަކުޅުޖެހުން.				
12		(2) ފުރާދުއާ އެއްޗެއް އެއްއެއްޗެއްގެ ފެންވަރު ނުތަބާކު ބިރި ހަރުލުން.				
13	އުގުން	ފަރާނަ ހުރި އެއްޗެއް ތަނެއްގައިވުން				
14	އުކުން	ގަނޑުފަރު އެއްލުން. މިސާލު: ބޯވައްކުން.				
15	އުވުން	ނެތިވުން.				
16	އުދުން	އުނދުނުގެ މަތީގައި ކައްކަން ގެންގޮސް ކާންދާރެއް ބެހެއްޓުން.				
17	ދުވުން	(1) ބާރަށް ހިނގުމަށްވުރެ މާއަވަހަށް ފެއިވެރު އަވަދުން ކުރިއަށް ދިޔުން.				
18		(2) ވަގުތު އިރުސާސްވުން.				
19	ދުވުން	ދަތާ އެއްކޮށި އަނގައަށް އަޅައިގެން ހުރުން.				

				(1) ތަނަކަށް ޖަހައިލައިވާ އެއްޗެއް، ނުވަތަ އިންދައިލައިވާ އެއްޗެއް އެތަނަކުން ވަކިކުރުން / އުފުރުން.	ފުރުން	20
				(2) ފުރަގައި ހުރިއެއްޗެއް ފުރުން ނަގައި، ފޮށި ހިކާ ގޮތަށް ބަހައްޓައިން. މިސާލު: (ހ) މަސްފުރުން. (ށ) ހަނދޫފަޅި ތަކެތި ދޮވެލައި ގޮށްޓެއްފަދަ އެއްޗަކަށް ފުރުން.		21
				ހަދަދުނުކުރުން.	ގުނުން	22
				(1) އުކާލުން / އުކާލިރުން	ގޮވުން	23
				(2) އެއްޗެއް އަތްކަށްޗަކާ ގަޅިމުރުން		24
				(3) މުވާބަކާރުގެ ވަސީލަތްތައްގެ ބޭނުންކޮށްގެން އެއްފަރާތަކުން ބީރާ އެއްޗެއް އަތުއް ފަރާތަކަށް އެނގޭގޮތް ހެދުން.		25
				ބަރަށްތޮޅުވުން / ހުރިލުން / ތޫވުން	ގުޑުން	26
				(1) އެއްޗެއްގެ އަސަރު ފިލުވައިލުން.	ފުރުން	27
				(2) ފުސްތުކުރުމުގައި، ބައެއް މުނަވަރުގައި، ނުވަތަ މުނަވަރުގެ ބަދަލުގައި ހާރކަޖަހާ އެއްޗެއްގައި ފުން ހާކަން / ތަރަންގަމު ކަރާއިރު މުނަވަރުތަކުގައި ހިރަފުސް އުނިކުރުން.		28
				(1) އުޑަނދުއްގައި ދަތުރު ފުރުން	ފުދުން	29
				(2) އެއްޗެއްގެ ތެރެއަށް އެއްޗެހިތައް އަޅައި މައްޗާއި ހަމަކުރުން.		30
				(3) އެއްޗަކަށް ވެލި ނުވަތަ ފެން އާއްސުން.		31
				(4) ވަކި ތަރުތީބަކުން ފަރުތަކެއް ދެމުން. މިސާލު: އުއި ފުރުން، ޗަނދުފުރުން، އެއްބަޔާ ފުރުން.		32
				(5) އެއްޗެއްގައި ލިޔުމާއި ވަރަށް ލިޔެ ނިންމުން. މިސާލު: ފޯމު ފުރުން.		33
				(6) އެއްޗެއްގައި އިންތަކަށް ލިޔުން ތަނެއް ޗާނަ ވަރަށް ލިޔެ ނިންމުން.		34
				(7) ހުސްތަން ނެތުން / ހުސްޖާގައެއް ނެތުން.		35
				(1) އެއްޗަކަށް ވައިޖެހުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އެއްޗެއް ބޮޑުވުން	ފުލުން	36
				(2) ގާއެއްޗެހި ފިހުމަށް ފުނޑުގަނޑު މާޔާއިދު އަށާ އެއްޗެއްގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އެއްޗެއް ފިހެވުމުން ދާއިރު އުފުލުން.		37
				(3) ދިޔާ އެއްޗެއް މަދުވެގެން ގިނައިރުވުމުން ފިލުނުދެވުން ބޮޑުވުން.		38
				ހަށިގަނޑުގައި އިންމުގެ ސަބަބުން، ނުވަތަ ގިނައިން ކާއުމުގެ ސަބަބުން ބަނޑު ބޮޑުވުން.		39
				(1) އެހިއެހި އެއްޗިއްސަށް އަނގައިގައި ހުންނަ ވައި ފޫނުވުން.	ފުމުން	40
				(2) ބައެއް ކަހަލަ އެއްޗެހިސަށް އަނގައިން ވައި ފޫނުވައިގެން އަޑުނެރުން. މިސާލު: ބާވައިލި ފުމުން.		41
				(3) މީހަކު ނުވަތަ ދިރޭއެއްޗެއް އަމިއްލަ ބާރުއޮޅާ ހަރަކަތް އުފުލާލައި ކުރިއަށް އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް ދިއުން.		42
				(1) ލިބޭ އެއްޗަކުން ހަމަޖެހުން / ދަރާޖެހުން.	ފުދުން	43
				(2) ބޭނުން ކަންތައްވުން		44
				(1) ތޫނުއެއްޗެއް ތަނަކަށް ވަދުން.	ހުރުން	45
				(2) އެއްޗެއް ތަނަކަށް ނުވަތަ އެއްޗަކަށް ގޮވައިލުން.		46

				ހިނިހަލުން.	ޖުވުން	47
				(1) ދަތުން އެއްބައެއް ހިމުން ކުރުން ނުވަތަ ފިސް ކުރުން.	ޖުވުން	48
				(2) ތަންމަތިކުން ސޮއްޓި މަދިރި ފަދަ ތަކެތި ދޫކުރުން.		49
				(1) ތައްޓަރު ކުރުން މިސާލު: ކާން ޖެހުން.	ޖުރުން	50
				(2) ވަކިސިފައެއް ޖައްސައިގެން އުޅުން.		51
				(3) އުފެއްދުން.		52
				(1) ގުޑުން.	ޖުވުން	53
				(2) އެއްބޮޑިގައި އަތޮޅި ފޮރުވުން.		54
				(3) އެއްބަޔަކަށް އެއްބައެއް ބާނައިގެން ތަޅުވުން.		55
				ހަމައެއްގެ މަތިން ޖެހިފުޅި ހަރަކާތްތަކެއް ކުރުން.	ނުނުން	56
				ހުރުމުގެ އިދިކޮޅު / ހުސްވެފައިވުން	ނުތުން	57
				ބޭކަމު ހާޒިރަށް ދުވުމަށް ބުނާ ދުރަގެތި.	ދުވުން	58
				(1) ދާނެތި މިސްރާބު އޮޅި ދުވާނުދުވާ ދިމާއެއް، ހުރި ހިސާބެއް، ނޫނީގެން.	ބުރުން	59
				(2) އެކި ބައިބައިން އަޅައި އެކި މިހުންނަން ދިނުން.		60
				(3) ތިމާއާ ނުބައި ކަމެއްގެ ތެރެއަށް ވަދުން.		61
				(4) ކަމަކާނުލައި މިހާރާ ފޮނުން ނުވަތަ ގައިން އެރުން (ޖިންސީގޯތުން ގާނޫނުކުރުން)		62
				(5) ބައިބައިން އެޅުން.		63
				ހުތުރު ބަހުން އެއްބައި ގޮވުން	ބުވުން	64
				(1) ދިރާއެއްބައި އޮޅަވާ ގަނޑުގަތުން.	ބުރުން	65
				(2) ދިއަވަރު ހިކުމުންގޮސް ފެށުމަތީގެ ބިންގަނޑު ހިކުން		66
				(3) މިހާގެ ހިބައިން ވެފައި އޮތްކަންއެއް ސާބިތުވުން.		67
				(4) ކުރިއަށް ދުވާނު ގޮތެއް ނުތުން.		68
				(5) ދެއެއްބައި ތަތްވެ އެކަތި ގަނޑުކަނޑުވުން.		69
				(6) ހިންމިދާއި ލޮވަފު ފަދަތަންތަން ބަންދުވުން.		70
				(7) އަނގަބަދުން. ވާހަކައެއް ދައްކައިގެން ކުރިން ލިބުން.		71
				(8) މަލިދާއި ނުވަތަ ގޮނޑުފަދަ އެއްބައި ބާރުވުން.		72
				(9) ކަޅުއްތުވުން. މިސާލު: މާލެ އަތޮޅުން ބ.އަތޮޅަށް ދުވާނީ ކުރިން ކަނޑު ބައްދައިގެންނެވެ.		73
				(1) އެއްބަޔަކަށް ނަޒަރު ހުއްޓައިލުން.	ބުވުން	74
				(2) ބެލެހެއްޓުން.		75
				(3) ކަންދިގެން ގެންގުޅުން.		76
				(4) ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް ހޯދުން.		77
				(5) ކަމުއްކުރުވާތީ ބެލުން. މިސާލު: ތިޔަގެއަށް ދުވާތީ ބަލާނަން.		78
				(6) އަދަބު ބެހެއްޓުން މިސާލު: މީހާ މަންމަފަކަން ބައްޕަފަކަށްވެސް ބެލުމުއްސެވެ.		79
				(1) ހިރުވުން ފިލުވުމަށް އިނގިލިތަކުގެ ކޮޅުން، ނުވަތަ އެހެންވެސް	ކުރުން	80

				އެއްޗަކުން ގައިގެ ހަމުގައި ކާއްޓުން		
				(2) ތޫނު އެއްޗަކުން އެއްޗެއްގައި ކާއްޓައިގެން ކަނޑި ނަގުން، ނުވަތަ އުނިކުރުން.		81
				(3) ފުރަގަހި ސިފަތްތިކީ ޖަހާއިރުގައްޗާއި، ތަޅުން އަޑަމުންދާއިރު، އެއްވަރު ކުރުމަށް ސިފައިގަނޑު ފުރިގަނޑުކުން ކާއްޓައި ހަމަކުރުން،		82
				(4) އިޓާރި ފަށްޗާއި، ފިހިގަނޑު ފަތަތަކާލިން ކުނި އެއްކޮށް ސާފުކުރުން،		83
				(5) އުނާއި ބަރަންޑާއި، ނަރު ފަތަ ތަކެތި، އަތުން ނުވަތަ އެއްޗަކަށް ދޫދޫކޮށް އޮޅުން.		84
				(6) ތަންތަނގައި ހުރި އެއްޗެހިތަކެއް އެއްފަހަރާ ގިނައިން ގެންދެވޭ ގޮތަށް އަތުން ނުވަތަ އެއްޗަކުން ފަރާތަކަށް ޖެއްސައިލުން.		85
				(7) ދަގަޓޮޅިގަނޑުގެ ނުވަތަ ފަރުދާއެއްފަދަ އެއްޗެއް މައްޗާއިލު އެއްފަރާތްކޮށްލުން.		86
				(8) އެއްޗެއްގެ މަތީ ތޮށި، ތޫނު އެއްޗެއް ކާއްޓައިގެން ފިލުވުން،		87
				(9) ހިފައިފައި ހުންނަންނާ އެއްޗެއް ނުހިފައި ކެހުމުން ދިއުން		88
				(10) އުމަށް ފައްތައިފައި އޮތް ދަޅެއް އަތުމައްޗަށް ދެމުން.		89
				(11) ވިލާތައް ފަރާތްފަރާތަށް ޖެހުން.		90
				(12) ރިހާ ފަރުމާނު މައްޗަށް ބޯނިކުރުން.		91
				(1) ދިރަވާންއެޅިބުން.	ކެރުން	92
				(2) ކަންތަކަށް ޖެހިފުންވާގޮތް ނެތުން.		93
				ކައްކާތަކެތި ރޯފިލުން / ބޯނުންވަރަށް ކައްކާނިމުން.	ކެކުން	94
				(1) ކާއެއްޗެހި ހަފައިގެން ނުވަތަ ނަހަރާ އަރުން އެތެރެކުރުން.	ކެއުން	95
				(2) ދިރުވަން ނޫޖެހޭފަދަ އެއްޗެއް އަނގަތަށްލާ ހެދުން. މިސާލު: ޗުއިންގަމް ކެއުން		96
				(1) ކަރިއަވަދިވުން / ބަސޭފުރުން	ކެޑުން	97
				(2) އަރުން އޮތުރައަށް އެއްޗެއްދިއުން.		98
				(3) ދޮންބަސް ނުވަތަ ފަގަރިއަށް އެންދާ ހުސްކާނުފުން.		99
				(4) އެއްތަކަށް ކޮރިކުރުން.		100
				(5) ފަރުމާނުގައި ހަންޖާ ބެއްދުން.		101
				(1) ތިނިކޮށް، ފަތިކޮށްހުނަ އެއްޗެހި ތޫނު ހަތިޔާރަކުން ބައިކުރުން ނުވަތަ ބެރިކުރުން. މިސާލު: (ހ) ކަތުރުން، ފުއްޗާއި ކަރުދާހާއި ޖިންފަދަ ތަކެތި ކެފުން. (ށ) ފިޔާސްއި، ކަޅުރުފަދަ އެއްޗަކުން އެއްޗެއް ކެފުން. (ނ) ގޮސް، ނުވަތަ ދޮޅަރު ފަދަތަކެތިން ދަގަނޑުސްޓީލު ފަދަ ތަކެތިކެފުން. (ރ) އަތިމަސްކަނިން ބެއްޓާރި ކެފުން.	ކެފުން	102
				(2) ހިރިގަނޑުން ބޭރުކޮށްތަނެއް ކުރެވުން.		103
				(1) ސަވާފުކުރުން.	އެހުން	104

				(2) ކަންފަތުން އަޑުއިވިބަޔަކުން.		105
				(1) އާއިސްތުގެ ދިރިކާލު (އުދަރުވުން)	އެރުން	106
				(2) ތިރިން މައްޗަށް ދިޔުން.		107
				(3) އަތިރިން ނުވަތަ ދުދުން އެއްގަމަށް އައުން.		108
				(4) އެއްޗެއްގެ ތެރެއަށް އަސްކާއްޗެއް ވަދުން.		109
				(5) އަތިރިމައްޗަށް، ދުދަށް ނުވަތަ އެހެންވެސް ފެންގަނޑަކަށް ޔޫޅުން.		110
				(1) އެއްޗެއްގެ ތެރެއަށް އެއްޗެއް އެއްސުން. މިސާލު: ކުރަހަން ފެން އެޅުން. / އެއްޗެއްގެ ތެރޭގައި އެއްޗެއް ބެހެއްޓުން.		111
				(2) ކާރި ކުރުނބާފަތު ތަކެތި ރުކުން ބިންނުން.		112
				(3) އެކަތި އަނގަތައްޗަށް ފުރުއަރައި ނިވައުވުން.		113
				(4) ފާރުގަދައާ އެއްޗެތި ބަނދަރުއްގައި ނުވަތަ ފަޅެއްގައި ދިރަކަށް ނގާނުގެތަށް ހަރުކުރުން.		114
				(5) ގަސްގަހާގެހި މަތާއި ބާވަނުކުރުން.		115
				(6) އެއްޗެއްގެ ބައެއް އަނގަތައްޗެއްގައި ޖެހި ހަރުލާނުގަތުން.	އެޅުން	116
				(7) ބޯސްފަރަތަކެތި ގައިގާ ބޮކާރު ތަތުކުރުން.		117
				(8) އަނދުންފަތަ ތަކެތި ތުރުގެ ރަތައިގާ ކާއްތައިލުން.		118
				(9) ހަރިގަނޑުގެ ގޮނޑުތަކުގައި ތަތިލައި ގަހާ ފަދަ ތަކެތި ހަރުލާގަތި ހެދުން.		119
				(10) ތާޅާ ރުމާފަދަ ތަކެތި ބޯފުގައި ބެހެއްޓުން.		120
				(11) ފާރުވެރިޔާ ގޮތުން އެކަކު އަނެކަކާ ޝަރުވާސި އުދުވުމަށް ކަމެއް ކުރުން. މިބަސް ގިނައިން ބޭނުންކުރަނީ އެއްޖިންސުގެ ދުލިހުން މީހާގެ ކަމެއް ކުރި މައްވ.		121
				އެއްޗެއްގެ މަތިކުޅު ތާކު ހަރުފަޔަ، އަސްއެކުޅު ތިރިއަށް ވެއްޓިފައި އޮތުން. / ގަސްގަހުގެ ގޮތިކުޅު ހުނަހުނު ވަރަށްފުރުން ތިރިއަށް ޖެހިފައި އޮތުން. / ތުދަރު އޮސްހުނު އެއްޗެއްގެބައެއް އޮސްހާހުނު ވަރަށްފުރު ތިރިއަށް ޖެހިފައި އޮތުން.	އެވުން	122
				(1) ދަރަނިވެރިވުން / އާދަ ދޫކޮށްޖެހުން.	ދެރުން	123
				(2) އުދުރޭ އެއްޗެހި ތިރިކުރަން ފެރިކޮށްލުން.		124
				(1) ކަމެއްނިކުމުވުން ނުވަތަ ކޮށްދިނުން.	ދެވުން	125
				(2) އަލިފާނުގެ ހުނުން ހަނާކުރުން.		126
				(3) ދިޔުން މިބަސް އިޖްތިމާޢީ ކަންތަކުގައި ކުރުވެވިފާ ބަހާގެތި.		127
				(1) ދިގުވުން.	ދެމުން	128
				(2) ދިގުކުރުން.		129
				(3) މޭޒުފައި އޮންނަ ފެންގަނޑެއްފަދަ އެއްޗެއް ދަނޑިގަނޑުކުން އޮބައި ފީއްބައިގެން ތިރިކުރުން.		130
				(4) އޮއިވަރު އެކިދިމަދިމާއަށް ހިނގުން.		131
				(5) ވަންކުރުން.		132
				(6) ބޮއިމަށް ދަރު ބަހުރުވައިން ބޭނުގެތި.		133

				(7) ފަރަކަށް ވާންވާގޮތަށް ދެކޮޅު ތަނަކަށް ހަދުރުކުރުން.		134
				(8) ތޮށިފަދަ އެއްޗެއް އުނދުވުން.		135
				(9) އެތެރޭގައި ހުރި ދިރޭއެއްޗެއް ކަންމަތިވެސް ވަސީލަތްތައް ބޭނުންކޮށްގެން ބޭރަށް ނެރުން.		136
				(10) ރޯނގެއް އެޅުން ނުވަތަ ރޯނގެއް ފުވުން.		137
				(11) އެއްޗެއްގައި ހުންނަ ބާރުއެގެ ސަބަބުން އަނެކެއްޗެއް އެއާ ދިމާއަށް ގެންދިއުން.		138
				(1) ގިނައަދަދަކަށް ޖެހުން	ޖޮވުން	139
				(2) ބިއްލޫރި ނުވަތަ ފުރިފަދައެއްޗަކުން ހަދައިފައި ހުންނައެއްޗެއް ވެއްޓިގެން ނުވަތަ އެހެންވެސް ގޮތަކުން ރަނދުވުން ނުވަތަ ފުގެރި ހާލުވުން.		140
				(3) އެއްޗެއް ހެލިހެލި ހެދުން.		141
				ތޮތްފުން.	ޖޮދުން	142
				(1) އަނގާއެގެ އަނގަޔަށް އެއްޗެއް ލައިދިނުން.	ތެވުން	143
				(2) ފުން މި ބަސް އިޚްތިޔާރަކާ ނުލާ ބޭނުންކުރާ ގޮތް		144
				(1) އުފަންދުވަހު ދުއްވައިފައި އައިސް ބަނދަރުޖެހުން.	ތެޅުން	145
				(2) ގޮތްފުން		146
				ދަވާދުވަދު އެއްޗެއްސާއި އަދި ކަމެއް ބައްއެ ތަކެތި، އެއްޗަކުން ހަލައި އެއްކުރުން.	ދެރުން	147
				ވާރޭ ނުވަތަ ސޫރި ވިރިއަށް ފޭބުން.	ވެހުން	148
				(1) ބޮނބިނަރުން ލިލީ އަޑައިގެން ރޯނަށް ވާރޭހުން އުނބުރުން.		149
				(2) ހަރުގަނޑުގެ ބޭރުގައި ތޮތްއެއްޗެއް (ބޭސްފަދަ އެއްޗެއް) ހާކުން.	ވެރުން	150
				(3) ފުނޑައިފައި ހުންނަ ތަކެއްޗާއި ނުފުނޑޭ ހުންނަ ތަކެތި އަތުން ގަދަގަދައަށް ހެދުން.		151
				އެއްޗިހިތަކެއް ފޭބުން / އޮހުން	ވެރުން	152
				(1) ތޫނު އެއްޗަކުން އެއްޗެއްގެ ބޭރު ތުނިކޮށް ކޮރުން.	ވެދުން	153
				(2) ވެއްޓިގެން ނުވަތަ ތަޅައިގައި ޖެހިގެން ހަރުގަނޑުގެ ތަނަކުން ލޭގެ އަސަރު ފެންނަވަރަށް ހެދިއުން.		154
				ފުރަނަ ދެއްވާލުން.	ވެރުން	155
				(1) ދިރޭ އެއްޗެހި ކައިރިއަށް އަރަނިދީ ދުރަށްލުން.	ފެރުން	156
				(2) ތިންހާއި އިލިފަދަ ތަކެތިން ރޭގި ނުވަތަ އެހެންވެސް އެފަދަ އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްގެން ދެއްއެއްޗެއް ގުޅުން.		157
				(3) އެއްޗެއް ހިފުމުގެ ނުވަތަ އަތުލައިގަތުމުގެ ބޭނުމުގައި ފަހަތުން ދުވުން.		158
				އަޖުލު / ކަމެއްގެ ހަރުކާތް ހިނގައިގަތުން	ފެނުން	159
				(1) ތޮފަށް އިސްލާމްވުން.	ފެށުން	160
				(2) ސިޔާސީއަށް ނުވަތަ ހިތަށް އެއްޗެއް ނުވަތަ ކަމެއް ސިފަކުރުވުން.		161
				(3) ކަރުން ހުރިކަން އިނގިފައި ނުވާ އެއްޗެއް ހުރިކަން އިނގުން.		162

		މިސާލު: ތިލަ ފެނުން.				
163		(4) ގޮއްވޮޅުވައިލާ އެއްޗެއް ނުވަތަ މީހެއް ހުރިތަން ނުވަތަ ޚާއްޞަތަން އެނގުން.				
164		(5) އެކަމަކީ ރަނގަޅު ކަމެއްކަމަށް ނިންމުން.				
165	ފުޑުން	(1) އެއްކަމުކަން ޖެހިގެން ބޭ ފަދަ ތަކެއް ހިނގާކަމުން.				
166		(2) ފުރާއަގާއިދު އިސްތިރިގަނޑު ބައިކަރުން.				
167		(3) މުޒާއްރު ފަދަ އެއްކަމުކަން ލަކުޅެ ކުދިކަރުން.				
168		(4) ޙުދުން ނުވަތަ މުޒުން ގަސްނުކުރުކުރުން.				
169		(5) ކުޑުން. މިސާލު: ބޮލިބާކުޑުން (ފުޑުން)				
170		(6) ބައެއްކަކަމަ މާލާ ދޮންވެ ފައިގާ ވެގެން ޓޯސް ތޮރިގަނޑު ކަނޑުން				
171		(7) ދަތް ނުވަތަ އިސްތިރި ފަދަ ތަކެތި ނުކުތުން.				
172		(8) ކަންފާތު ފަދަ ތަކެތީގައި ރެނދުއެޅުން.				
173		(9) އިރުން.				
174		(10) ޕޯރޓްސަމަން ކުރުން.				
175	ފުޑުން	ހިމަކުން ލިޔުމުގައި ހުންނަ އަކުރު ނުވަތަ ރޮނގު ފަދަކުރުން.				
176	ފުތުން	(1) ފެންމަތީގައި ޙަވާގެން ދުއަތުން ފަތިޖަހައިފައި ކުރިއަށް ދިޔުން. ނުވަތަ ފަހަތަށް ދިޔުން.				
177		(2) ފުރާ ދުއްވާ އެއްޗެހި، ފުން އަރައި އަޑިއަށް ދިޔުން.				
178		(3) ގެނބުން.				
179		(4) އެއްޗެއްގެ ތެރެއަށް އެއްޗެއް ވަދުން. މިސާލު: މުދުގަނީ ގަމީސް ނުފޮތިގެންނެވެ. މިފަދައިގަނޑުގެ ދޮ ކުރުވަފު ތެރެއަށް ނުފޮތުއަވެ.				
180		(5) ހަމަޖެހުން. މިސާލު: ރާގަނޑު ފުތުން. ވަޒަނަށް ފުތުން.				
181	ގޮތުން	ވިދުން.				
182	ޖެހުން	(1) މީހެއްގެ ނުވަތަ ޖަނަވާރެއްފަދަ އެއްޗެއްގެ ގައިގައި، ބޯނެޓިއް އެޅުން.				
183		(2) ދަމިހެއްގެ ދެމުދުގައި އަރާރުން، ނުވަތަ ދަކާފު ވެރިކަން އުފެދުމުގެތެރެފުން.				
184		(3) ބައެއްކަކަމަ ތަކެތި ހެދުން. މިސާލު: (ހ) ބޮލިޖެހުން. (ށ) ހުލިޖެހުން. (ނ) ގޯނޑިޖެ ފަދަ ތަކެތި ޖެހުން.				
185		(4) މިއްޔިކުގެ ބައެއްކަކަމަ ތަކެތި ކުޑުން. މިސާލު: (ހ) ބޮޑުޖެހުން. (ށ) ތަޅުބާޖެހުން.				
186		(5) ދަމިހަކު ނުވަތަ ދެއްޗެއް އައިސް ލައިގަތުން.				
187		(6) ބައެއްކަކަމަ އެއްޗެހި ވެއްދުން. މިސާލު: (ހ) ބަސްތާ އަށް ބަންބޫ ޖެހުން. (ށ) މޫރުތުޖެހުން.				
188		(7) ކިއްމުގައި ނުވަތަ ޚައިރުން ލިއްމުގައި ކުރައްވުން. މިސާލު: (ހ) އާރާ އަތުރަމުދު ކިތުވައިރު ވަރަށް ގިނަ ކަންޖެހުންވެ. (ށ) މިލިއްސުން ކުރު ނުޖަހައި ޚައިރު ކުރުވުމާ ބަލާނުވެ.				
189		(8) ބައެއް ކަހަލަ ކަންތައްކުރުން. މިސާލު: (ހ) ކުޑުޖެހުން. (ށ)				

				ދަނޑިޖެހުން. (ނ) ބަޑިޖެހުން. (ރ) ތަލިޖެހުން.		
				(9) ބައެއް ހާލަތްތަކަށް ޖެހުވެރިވުން. މިސާލު: (ހ) ބަނޑަށް ޖެހުން. (ށ) ބިތްޖެހުން. (ނ) ލޮބިޖެހުން.		190
				(10) ދަތިގައި ނުވަތަ މަޖުބޫރީގައި ތިބުން. މިސާލު: (ހ) ދަތިގައި ޖެހުން. (ށ) މަޖުބޫރީގައި ޖެހުން.		191
				(11) ތަރުތީބުން. މިސާލު: (ހ) ސިލްސިލާޖެހުން. (ށ) ފުރިޖެހުން.		192

އެކްސަސައިޒް 2: ދިރާސާކުރި ބާރުނުނުކުރެވުން، އާދަން އެންގެތި އިންޓަރވިއު ސުވާލު ކަރުދާހުގެ ނަމޫނާ

1. މަސްދަރުތައް ނިމުނުކަމަށް ބަލަފުވެގެންދާ ވަކި އުސޫލެއް ފާހަގަކުރެވިފައިވޭތޯ؟

2. ނިމުނުކަމުގެ ފާހަގައެއް ވާކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވޭތޯ؟

3. ނިމުނުކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން "ފި" އަށް ނިމިފައި ހުންނަނީ އަދި "ޗެ" އަށް ނިމިފައި ހުންނަނީ ކޮންކަހަލަ ތަފާތުތަކެއްތޯ؟

4. އެއް ތަފާތެއް، ނިމުނުކަމުގެ އެއް ގޮތަށްވެފައެއް ގިނަ ގޮތްގޮތަށް ބަލަފުވެގެން ހިނގައިދާނެތޯ؟ އަދި ކީއްވެ؟

އެޕެންޑިކްސް 3: މި ދިރާސާއިން ހޯދި ނިމުނުކަންތަކުގެ ބޭރުއިން އެއް ބަސްގަނޑެކަން ހުރި ތަފުޞީލުތައް އެކި ބާވަތްތައް

"-ައިދި"					
ނިމުނިކަން	ވާކަން	މަސްދަރު	ނިމުނިކަން	ވާކަން	މަސްދަރު
އަޅައިދި	އަޅާ	އެޅުން (1-3، 5، 6، 8-11)	ބުރައިދި	ބުރާ	ބުރުން
ދަރައިދި	ދަރާ	ދެރުން	އުރައިދި	އުރާ	އުރުން (1)
ދަވައިދި	ދަވާ	ދެވުން (2)	އުކައިދި	އުކާ	އުކުން
ދަމައިދި	ދަމާ	ދެމުން (2، 3، 5-10)	އުދައިދި	އުދާ	އުދުން
ތަޅައިދި	ތަޅާ	ތެޅުން (1)	ދުވައިދި	ދުވާ	ދުވުން (2)
ތަވައިދި	ތަވާ	ތެވުން (1)	ގުނައިދި	ގުނާ	ގުނުން
ތަލައިދި	ތަލާ	ތެލުން (1)	ގުޅައިދި	ގުޅާ	ގުޅުން (3)
ގަނައިދި	ގަނާ	ގެނުން	ފުރައިދި	ފުރާ	ފުރުން (1-6)
ވަރައިދި	ވަރާ	ވެރުން	ދުފައިދި	ދުފާ	ދުފުން
މަރައިދި	މަރާ	މެރުން	ރުވައިދި	ރުވާ	ރުވުން
ފަހައިދި	ފަހާ	ފެހުން	ހަދައިދި	ހަދާ	ހެދުން (1)
ފަޅައިދި	ފަޅާ	ފެޅުން	ހަލައިދި	ހަލާ	ހެލުން (1)
ފަށައިދި	ފަށާ	ފެށުން (1)	ނަރައިދި	ނަރާ	ނެރުން
ގަށައިދި	ގަށާ	ގެށުން	ބަހައިދި	ބަހާ	ބެހުން (2،5)
ޖަހައިދި	ޖަހާ	ޖެހުން (1،3،4،6،8، 11)	ބަވައިދި	ބަވާ	ބެވުން
އަހައިދި	އަހާ	އެހުން	ބަލައިދި	ބަލާ	ބެލުން
ހަލައިދި	ހަލާ	ހެލުން	ކަހައިދި	ކަހާ	ކެހުން (1-8، 10، 12)

ކުޅުން (1)	ކަޅާ	ކަޅައިދީ	ހުޅުން (2)	ހަޅާ	ހަޅައިދީ
ކުފުން	ކަފާ	ކަފައިދީ			

"-ޖެ"					
އެހުން	އަހާ	އެހިއްޖެ	ދުރުން	ދުރާ	ދުރިއްޖެ
އެޅުން	އަޅާ	އެޅިއްޖެ	އުޅުން	އުޅާ	އުޅިއްޖެ
ތެވުން	ތަވާ	ތެވިއްޖެ	އުވުން	އުވާ	އުވިއްޖެ
ތެލުން	ތަލާ	ތެލިއްޖެ	ދުހުން 1، 2	ދުހާ	ދުހިއްޖެ
ބެހުން	ބަހާ	ބެހިއްޖެ	ފުޅުން 7	ފުޅާ	ފުޅިއްޖެ
ބެލުން	ބަލާ	ބެލިއްޖެ	ފުފުން	ފުފާ	ފުފިއްޖެ
ފެވުން	ފަވާ	ފެވިއްޖެ	ފުދުން	ފުދާ	ފުދިއްޖެ
ވެރުން	ވަރާ	ވެރިއްޖެ	ހުޅުން	ހުޅާ	ހުޅިއްޖެ
ވެޅުން	ވަޅާ	ވެޅިއްޖެ	ހުވުން	ހުވާ	ހުވިއްޖެ
ދެނުން	ދަނާ	ދެނިއްޖެ	ހުދުން	ހުދާ	ހުދިއްޖެ
ފެނުން	ފަނާ	ފެނިއްޖެ	ހުފުން	ހުފާ	ހުފިއްޖެ
ފެހުން	ފަހާ	ފެހިއްޖެ	ނުމުން	ނުމާ	ނުމިއްޖެ
ފެމުން	ފަމާ	ފެމިއްޖެ	ދުވުން	ދުވާ	ދުވިއްޖެ
ބެރުން	ބަރާ	ބެރިއްޖެ	ކުވުން	ކުވާ	ކުވިއްޖެ
ބެދުން	ބަދާ	ބެދިއްޖެ	ކުފުން	ކުފާ	ކުފިއްޖެ
ކެރުން	ކަރާ	ކެރިއްޖެ	އުޅުން	އުޅާ	އުޅިއްޖެ
ކެޅުން	ކަޅާ	ކެޅިއްޖެ			

"-ެވި"		
މަސްދަރު	ވާކަން	ނިމުނިކަން
ބުނުން	ބުނޭ	ބުނެވި
ފުމުން	ފުމޭ	ފުމެވި
ކުޅުން	ކުޅޭ	ކުޅެވި
އުޅުން	އުޅޭ	އުޅެވި
ދުވުން 1	ދުވޭ	ދުވެވި
ފުރުން 2	ފުރޭ	ފުރެވި

އެއްވަސް ބައްގަނޑަކަށް ނުފެތޭ ކަމުދެބައި		
މަސްދަރު	ވާކަން	ނިމުނުކަން
ކެއުން	ކައި	ކައިވި
ހުނުން	ހުނ	ހިނިވި
ކޮށުން	ކޮށޭ	ކޮށްވި
ދެވުން	ދެވާ	ދެވައިވި
ފުދުން	ފުންދާ	ފުންދައިވި

އެކްސަރސައިޒް 4: މި ދިރާސާއިން ހޯދުން، އެއް ބައްގަނެކަން ހުރި ހިފުންކަންބަކުގެ ބޭރުއިން "ުުން" އަދި "ެުން" މި ދެ ވަޒަނަށް ހުރި މަސްދަރު، ވާކަން ހަދައިދީ ތާވަލު

"-ައިދި"					
ވަޒަން "ުުން"					
ހިފުނިކަން	ވާކަން	މަސްދަރު	ހިފުނިކަން	ވާކަން	މަސްދަރު
ގުޑައިދި	ގުޑާ	ގުޑުން	ބުރައިދި	ބުރާ	ބުރުން
ފުރައިދި	ފުރާ	ފުރުން	އުރައިދި	އުރާ	އުރުން
ދުފައިދި	ދުފާ	ދުފުން	އުކައިދި	އުކާ	އުކުން
ހުވައިދި	ހުވާ	ހުވުން	އުދައިދި	އުދާ	އުދުން
ގުޖައިދި	ގުޖާ	ގުޖުން	ދުވައިދި	ދުވާ	ދުވުން
			ގުނައިދި	ގުނާ	ގުނުން
ވަޒަން "ެުން"					
ހިފުންކަން	ވާކަން	މަސްދަރު	ހިފުންކަން	ވާކަން	މަސްދަރު
ތަލައިދި	ތަލާ	ތެލުން	ހަދައިދި	ހަދާ	ހެދުން
ތަޅައިދި	ތަޅާ	ތެޅުން	ބަލައިދި	ބަލާ	ބެލުން
ގަނައިދި	ގަނާ	ގެނުން	ބަޓައިދި	ބަޓާ	ބެޓުން
ވަނައިދި	ވަނާ	ވެނުން	ކަހައިދި	ކަހާ	ކެހުން
މަރައިދި	މަރާ	މެރުން	ކަރައިދި	ކަރާ	ކެރުން
ފަހައިދި	ފަހާ	ފެހުން	ކަފައިދި	ކަފާ	ކެފުން
ފަގައިދި	ފަގާ	ފެގުން	އަގައިދި	އަގާ	އެގުން
ޗަގައިދި	ޗަގާ	ޗެގުން	ދަވައިދި	ދަވާ	ދެވުން
			ދަމައިދި	ދަމާ	ދެމުން

"ޢެ"					
މަސްދަރު	ފާޢިލް	ނިމުނުކަން	މަސްދަރު	ފާޢިލް	ނިމުނުކަން
ޙުރުން	ޙުރާ	ޙުރިއްޢެ	ތުރުން (7)	ތުރާ	ތުރިއްޢެ
އުރުން (2)	އުރާ	އުރިއްޢެ	ތުޓުން	ތުޓާ	ތުޓިއްޢެ
އުވުން	އުވާ	އުވިއްޢެ	ތުދުން	ތުދާ	ތުދިއްޢެ
ގުޣުން (1، 2)	ގުޣާ	ގުޣިއްޢެ			
"◌ަ◌ު◌ް"					
މަސްދަރު	ފާޢިލް	ނިމުނުކަން	މަސްދަރު	ފާޢިލް	ނިމުނުކަން
އަޣުން (11،6،3)	އަޣާ	އަޣިއްޢެ	މަނުން (2)	މަނާ	މަނިއްޢެ
އަޚުން	އަޚާ	އަޚިއްޢެ	ތަސުން	ތަސާ	ތަސިއްޢެ
ދަވުން (3)	ދަވާ	ދަވިއްޢެ	ތަޣުން (9،8،6،1)	ތަޣާ	ތަޣިއްޢެ
ދަމުން (1، 4)	ދަމާ	ދަމިއްޢެ	ތަޅުން (5-2)	ތަޅާ	ތަޅިއްޢެ
ޝަޣުން (3،2)	ޝަޣާ	ޝަޣިއްޢެ	ބަހުން (4،3،1)	ބަހާ	ބަހިއްޢެ
ޝަމުން	ޝަމާ	ޝަމިއްޢެ	ބަދުން	ބަދާ	ބަދިއްޢެ
ޚަވުން (2)	ޚަވާ	ޚަވިއްޢެ	ކަހުން (11،9)	ކަހާ	ކަހިއްޢެ
ފަހުން	ފަހާ	ފަހިއްޢެ	ކަރުން (2)	ކަރާ	ކަރިއްޢެ
ފަރުން	ފަރާ	ފަރިއްޢެ	ހަވުން	ހަވާ	ހަވިއްޢެ
ކަވުން (2،1)	ކަވާ	ކަވިއްޢެ	ހަދުން (2)	ހަދާ	ހަދިއްޢެ
ކަތުން (2)	ކަތާ	ކަތިއްޢެ	ހަޚުން (1)	ހަޚާ	ހަޚިއްޢެ
އަރުން (5)	އަރާ	އަރިއްޢެ	ނަޅުން	ނަޅާ	ނަޅިއްޢެ
ހަރުން (1)	ހަރާ	ހަރިއްޢެ	ޙަވުން	ޙަވާ	ޙަވިއްޢެ

"ިލު"		
"◌ް◌ު◌ު"		
މަސްދަރު	ވާކަން	ނިމުނިކަން
ބުނުން	ބުނާ	ބުނެފި
ހުދުން	ހުދާ	ހުދެފި
ކުޅުން	ކުޅާ	ކުޅެފި
އުޅުން	އުޅާ	އުޅެފި
ދުވުން 1	ދުވާ	ދުވެފި
ހުރުން 2	ހުރާ	ހުރެފި